

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๐

การปรับโครงสร้างในระบบการศึกษา

- ความเป็นอิสระของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษา
- การปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

คำนำ

สองทศวรรษหลังการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ สังคมไทยเห็นว่าคุณภาพการศึกษาไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติของปัญหาที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน และฝังลึกในระบบที่ยากต่อการแก้ไข และมีความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษาอย่างมาก สถานศึกษาชั้นนำที่มีคุณภาพการศึกษามีจำนวนไม่มากนัก ส่งผลให้สมรรถนะขีดความสามารถแข่งขันของประเทศอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับภูมิภาคเดียวกัน ในส่วนของการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ สมรรถนะตอบสนองตามความต้องการของภาคการจ้างงานได้ และไม่สามารถสร้างสรรค์งานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ แสดงให้เห็นถึงความด้อยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการศึกษาไทยทุกระดับ ซึ่งการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถแข่งขันของประเทศในเวทีโลก เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายไทยแลนด์ ๔.๐

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขึ้น โดยได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ทำการศึกษาข้อมูล จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และยกร่างกฎหมายที่จำเป็น ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ มีระยะเวลาในการดำเนินงานรวม ๒ ปี ในระยะเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา คณะกรรมการอิสระฯ ได้ทำการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากรายงานของสภาปฏิรูปประเทศ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ รวมถึงการศึกษาข้อเท็จจริงจากสถานศึกษาในระดับต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหา ต้นตอของปัญหา และจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษานำเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ นอกจากนี้ คณะกรรมการอิสระฯ ยังได้ยกร่างกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ซึ่งเป็นการถอดหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญออกมาเป็นธรรมนูญด้านการศึกษา และกฎหมายลำดับรองที่เห็นว่าจำเป็นอย่างเร่งด่วน ประกอบด้วย พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกฎหมายลำดับรองดังกล่าวได้ถูกประกาศใช้เป็นกฎหมายเรียบร้อยแล้ว

ในส่วนของรายงานเฉพาะเรื่องฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบรายงานพันธกิจของคณะกรรมการอิสระ
เพื่อการปฏิรูปการศึกษา มีจำนวน ๑๒ เล่ม ประกอบด้วย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑ คุณภาพการศึกษาไทย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๒ ความไม่เสมอภาคทางการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๓ ความสามารถในการแข่งขัน

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๔ การด้อยประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๕ การปฏิรูประบบการศึกษาโดยรวม

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๖ ความสำคัญและความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๗ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๘ การปฏิรูปครูและอาจารย์

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๙ การปฏิรูปการเรียนการสอนด้วยสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๐ การปรับโครงสร้างในระบบการศึกษา

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๑ การพลิกโฉมการศึกษาด้วยระบบดิจิทัล

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๒ หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาหวังว่ารายงานพันธกิจและรายงานเฉพาะเรื่องชุดนี้
จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความเป็นอิสระของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑
๑. หลักการและเหตุผล.....	๓
๒. สภาพปัญหาความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา.....	๔
๓. แนวทางการปฏิรูปเพื่อสร้างความเป็นอิสระและความคล่องตัวของสถานศึกษา	๗
๔. แนวทางการขับเคลื่อนความเป็นอิสระของสถานศึกษา.....	๑๓
การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษา	๑๕
๑. หลักการและเหตุผล.....	๑๗
๒. ข้อมูลพื้นฐาน.....	๑๗
๓. สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภาคเอกชน	๒๕
๔. สาเหตุของปัญหา.....	๒๘
๕. แนวทางการปฏิรูปการศึกษา.....	๒๙
๖. แผนปฏิรูปเรื่องการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับใหม่ และกฎหมายลำดับรอง.....	๓๒
การปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา	๓๕
บทสรุปผู้บริหาร	๓๗
แนวทางการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม.....	๔๑
ส่วนที่ ๑ สภาพปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา..	๔๕
ส่วนที่ ๒ เป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	๕๑
ส่วนที่ ๓ แนวทางการปฏิรูปการอาชีวศึกษา.....	๕๓
ส่วนที่ ๔ ผลการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	๕๗
๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา.....	๕๗
๒) ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.....	๕๙
๓) ความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) จัดทำโครงการนำร่องพัฒนาครูอาชีวศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ.....	๖๐

ส่วนที่ ๕ แนวทางการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ...	๖๓
๑. มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา	๖๔
๒. ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center”	๖๕
ต้นแบบแนวทางการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม (Training Center)	๖๗
ต้นแบบที่ ๑. สถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล	๖๗
ต้นแบบที่ ๒ ศูนย์อบรมพนักงานปฏิบัติการและช่างเทคนิคตอบสนองความต้องการกำลังคน ของไออาร์พีซี และกลุ่ม ปตท. และเป็นแหล่งฝึกงานชั้นสูงสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในอนาคต	๖๙
ต้นแบบที่ ๓ China (Tianjin) Public Vocational Training Center (CTPVTC)	๗๑
๓. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา	๗๕
๔. ข้อเสนอ “แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ”	๗๗
๕. ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา”	๗๙
๖. ข้อเสนออื่น ๆ	๘๑
ส่วนที่ ๖ ภาคผนวก	๘๕
๑. คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่ ๖๔/๒๕๖๑ และ ที่ ๖๗/๒๕๖๑ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา	๘๗
๒. มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา	๙๑
๓. ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center”	๙๕
๔. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา	๑๑๘
๕. ข้อเสนอ “แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ”	๑๒๐
๖. วิเคราะห์ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่กำหนดใน ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ฉบับที่จัดทำโดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา	๑๒๒
๗. ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา”	๑๓๑
๘. ภาพถ่ายการดำเนินงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา	๑๔๑

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
แผนภาพที่ ๑	
แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๖๑.	๒๓
แผนภาพที่ ๒	
สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและอาชีวศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙.....	๔๖
แผนภาพที่ ๓	
สถานการณ์และความจำเป็นในการปฏิรูปอาชีวศึกษา.....	๔๗
แผนภาพที่ ๔	
จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐.....	๔๘
แผนภาพที่ ๕	
จำนวนสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐.....	๔๙
แผนภาพที่ ๖	
แนวทางการผลิตบุคลากรอาชีวะยุคใหม่ให้ตอบโจทย์การปฏิรูปอาชีวศึกษา	๕๒
แผนภาพที่ ๗	
องค์ประกอบของมาตรฐานครูอาชีวศึกษา	๙๓
แผนภาพที่ ๘	
สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา.....	๑๑๙

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ ๑ ค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชน เงินอุดหนุนผู้เรียน และค่าธรรมเนียมการเรียนที่อนุญาต ปีการศึกษา ๒๕๖๒.....	๒๐
ตารางที่ ๒ จำนวนครูและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน ปีการศึกษา ๒๕๖๐.....	๒๒
ตารางที่ ๓ งบประมาณรายจ่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๖๒.....	๒๔
ตารางที่ ๔ งบประมาณรายจ่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา ๒๕๖๒.....	๒๔
ตารางที่ ๕ มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา.....	๙๒
ตารางที่ ๖ วิเคราะห์ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่กำหนดใน ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	๑๒๒
ตารางที่ ๗ ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา”.....	๑๓๑

รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๑๐ การปรับโครงสร้างในระบบการศึกษา

ความเป็นอิสระของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. หลักการและเหตุผล

แนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษายึดหลักการและแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด รวมถึงให้ปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยมีความสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา^๑ มีเป้าหมาย ๔ ด้าน คือ (๑) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (Enhance Quality of Education) (๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Reduce Disparity in Education) (๓) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Leverage Excellence and Competitiveness) และ (๔) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (Improve Efficiency, Agility and Good Governance)^๒ กลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวคือ “การให้สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัว มีความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบ (Accountability)” อนึ่ง สถานศึกษาในข้อเสนอนี้ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

^๑ มาตรา ๒๕๘ จ (๔) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

^๒ ร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับที่ส่งเข้าคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒)

๒. สภาพปัญหาความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๒.๑ การใช้กฎหมายที่ทำให้ความเป็นอิสระและคล่องตัวแก่สถานศึกษาเหมือนกันทุกแห่งโดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างกันทั้งขนาด ความพร้อมและบริบทของแต่ละสถานศึกษา

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ๔ ด้าน ให้แก่สถานศึกษาโดยตรง ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารการเงินและพัสดุ การบริหารงานทั่วไป โดยใช้กฎหมายเดียวกันทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) การบริหารงานวิชาการ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารและครูขาดความรู้ในการจัดทำหลักสูตร ทำให้เกิดการคัดลอกหลักสูตร หรือใช้หลักสูตรที่เอากชนเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ และไม่สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

การบริหารจัดการหลักสูตรผู้บริหารและครูยังขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างแท้จริง อีกทั้งขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการนิเทศก์ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการสอน และการประเมินผล

(๒) การบริหารงานบุคคล

สถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษต้องการให้มีการกระจายอำนาจในเรื่องการบริหารงานบุคคลให้กับสถานศึกษาดำเนินการเองในบางเรื่อง หรือให้มีองค์คณะบุคคลเป็นการเฉพาะในการบริหารงานบุคคล

(๓) การบริหารการเงินและพัสดุ

การเงิน ขาดความคล่องตัวเนื่องจากมีประเภทรายได้^๓ ที่ไม่มีความหลากหลายซึ่งจะนำมาใช้หมุนเวียนในการบริหารและจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพ

การพัสดุ ขาดความคล่องตัวในการดำเนินการจัดหาพัสดุและครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและรวดเร็ว สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

(๔) การบริหารงานทั่วไป

ขาดระบบสนับสนุนการบริหารจัดการทั่วไป

^๓ มาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้แบ่งรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของที่เป็นนิติบุคคลที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ได้แก่ ๑) รายได้จากบริการสถานศึกษา ๒) ค่าธรรมเนียมการศึกษา ๓) ผลประโยชน์ที่เกิดจากรายพัสดุ ๔) เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ ๕) ทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการบริจาค

๒.๒ กลไกที่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ขาดประสิทธิภาพ

๒.๒.๑ โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีหน้าที่และอำนาจทั้งในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแลและปฏิบัติการทำให้มีการจัดทำโครงการจำนวนมากให้สถานศึกษาดำเนินการจึงส่งผลกระทบต่อหน่วยงานส่วนกลางที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) ที่จะต้องติดตามโครงการจำนวนมากดังกล่าว ทำให้หน่วยงานส่วนกลางที่ปฏิบัติงานในระดับเขตพื้นที่นั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) ไม่สามารถให้การสนับสนุนและให้บริการแก่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบไม่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา อีกทั้งผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษา ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแล และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา รวมทั้งยังไม่สามารถชักชวนให้เอกชน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาได้

๒.๒.๒ หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้อำนวยการสถานศึกษา^๔ ที่ไม่คำนึงถึงสมรรถนะและความเหมาะสมในการบริหารและการจัดการศึกษาสถานศึกษา ๔ ด้าน และหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกครู^๕

^๔ หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๖/ว ๒๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดวิธีการคัดเลือกผู้อำนวยการสถานศึกษาซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยสรุป คือ

ภาค ก ความรู้และความสามารถในการบริหารงานในหน้าที่ (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน) ผู้ผ่านภาค ก ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ซึ่งประเมินด้วยวิธีการสอบข้อเขียน โดยเน้นการศึกษา การวิเคราะห์ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ การบริหารงานทั่วไป และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานในหน้าที่

ภาค ข ความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ (คะแนนเต็ม ๑๕๐ คะแนน) ผู้ผ่านภาค ข ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

(๑) การประเมินประวัติและประสบการณ์ (๕๐ คะแนน)

(๒) การประเมินผลงาน (๕๐ คะแนน)

(๓) การประเมินศักยภาพ (๕๐ คะแนน)

ภาค ค ความเหมาะสมกับตำแหน่ง (คะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน) ผู้ผ่านภาค ค ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ โดยประเมินจากวิสัยทัศน์แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาและสัมพันธภาพโดย กศจ. กำหนดองค์ประกอบ ตัวชี้วัด คะแนน การประเมิน และวิธีการประเมิน

^๕ หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๖/ว๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้ช่วย ได้กำหนดวิธีการสอบแข่งขัน โดยสรุป คือ

ภาค ก ความรอบรู้ ความสามารถทั่วไป และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์ของความเป็นครู และมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (๑๕๐ คะแนน) โดยผู้ผ่านภาค ก ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

ภาค ข ความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (๑๕๐ คะแนน) แบ่งเป็น ๑) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิชาการเป็นแบบปรนัย (๗๕ คะแนน) ๒) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับกลุ่มวิชา หรือสาขาวิชาเอก (๗๕ คะแนน) เป็นแบบปรนัยและหรือภาคปฏิบัติโดยผู้ผ่านภาค ข ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

ภาค ค ความเหมาะสมกับตำแหน่งและวิชาชีพ (๕๐ คะแนน) โดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ตรวจสอบเอกสาร หรือวิธีอื่นที่เหมาะสม โดยผู้ผ่านภาค ค ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

ที่มุ่งเน้นในเรื่องความรู้ในเชิงเนื้อหามากกว่าภาระจริงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ทำให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูไม่สามารถบริหารและจัดการศึกษาสถานศึกษาให้เกิดความเป็นอิสระและคล่องตัวได้ตามที่กฎหมาย กำหนดได้

๒.๒.๓ ระบบการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาของรัฐแบบอุดหนุนรายหัวขาด ประสิทธิภาพไม่สอดคล้องกับบริบทและความจำเป็นที่หลากหลายของสถานศึกษา ทำให้ไม่สามารถกระจาย งบประมาณได้อย่างเหมาะสม และไม่สอดคล้องกับความจำเป็นและความหลากหลายของสถานศึกษาได้ ส่งผลให้สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาในบางพื้นที่ไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและ สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่

๒.๒.๔ ระบบติดตาม ปรับปรุง ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ให้สถานศึกษายังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นผลทำให้สถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาไปสู่การบริหาร และจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สอดคล้องเหมาะสมตามความพร้อมและบริบทของ สถานศึกษาแต่ละแห่ง

๓. แนวทางการปฏิรูปเพื่อสร้างความเป็นอิสระและความคล่องตัวของสถานศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความเป็นอิสระและคล่องตัว อาศัยแนวคิดการบริหารแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งเน้นกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่โรงเรียนโดยตรง ให้โรงเรียนดูแลรับผิดชอบ ตัดสินใจบริหารงาน และดำเนินการได้ด้วยโรงเรียนเอง อย่างมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้และมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา แนวคิดนี้มีหลักการสำคัญ ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) (๒) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) (๓) หลักการบริหารตนเอง (Self - Management) และ (๔) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

ในการดำเนินการภายใต้หลักการการบริหารแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น กระทรวงศึกษาธิการต้องกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาโดยตรง ๔ ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและพัสดุ และการบริหารงานทั่วไป^๖ และให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่ในการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่าของสถานศึกษา พระภิกษุสงฆ์ หรือองค์กรศาสนาอื่น^๗ โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานส่วนกลางในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัว^๘

หลักการความเป็นอิสระ และกลไกในการสนับสนุนความเป็นอิสระของสถานศึกษา ที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เป็นผลจากการศึกษาวิเคราะห์จากผลงานวิจัยเอกสารข้อเท็จจริงที่ปรากฏ และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียทั่วประเทศ ร่างกฎหมายดังกล่าวยอมรับความแตกต่างแต่ละสถานศึกษาว่า มีความพร้อม และบริบทที่แตกต่างกัน จึงกำหนดให้ลักษณะของความเป็นอิสระและคล่องตัวของสถานศึกษา ต้องมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา นอกจากนี้ ระบบการสนับสนุนสถานศึกษาควรมีลักษณะที่แตกต่างกันได้ ตามความต้องการของแต่ละสถานศึกษาด้วย แนวทางการปฏิรูปเพื่อสร้างควมมีอิสระของสถานศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

๓.๑ กำหนดให้หลักการเรื่องควมมีอิสระของสถานศึกษา ต้องมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา รวมถึงการกำหนดการกระจายอำนาจบริหารวิชาการ การบริหารรายได้ การบริหารงานทั่วไปเป็นการเฉพาะ

๓.๑.๑ ความเป็นอิสระของสถานศึกษาของรัฐ กล่าวคือ กำหนดให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐต้องมีความเป็นอิสระอย่างน้อย ๔ เรื่อง ได้แก่ การบริหารสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้อำนาจสำหรับผู้เรียนตามช่วงวัยตามที่กฎหมายกำหนด การบริหารการเงินและการใช้จ่ายเงิน การบริหารบุคคล^๙

^๖ มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๓

^๗ มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๔๕

^๘ มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๓ ประกอบ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

^๙ มาตรา ๑๔ (๑) (๕) แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

๓.๑.๒ ให้มีความคล่องตัวในด้านวิชาการ โดยกำหนดให้มีสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรแบบครบวงจรโดยมีเจตนารมณ์ให้สถาบันดังกล่าวผลิตหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย เป็นทางเลือกให้สถานศึกษานำไปใช้หรืออ้างอิงได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษารวมทั้งให้สถาบันดำเนินการในการสร้างเสริมและพัฒนาความรู้ในการจัดทำและการใช้หลักสูตร ให้แก่ครูและผู้อำนวยการสถานศึกษา^{๑๐}

๑๐ มาตรา ๑๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ...

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐต้องอยู่บนพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) มีความเป็นอิสระในการบริหารสถานศึกษาและการกำหนดวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๖ และเป้าหมายตามมาตรา ๘ โดยต้องอยู่ในความรับผิดชอบและบังคับบัญชาของครูใหญ่

(๕) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในแต่ละแห่ง ให้ครูใหญ่รับฟังความคิดเห็น ของครูทั้งหมดของสถานศึกษานั้นด้วย

ประกอบ มาตรา ๒๕ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ความเป็นอิสระของสถานศึกษาของรัฐตามมาตรา ๑๔ (๑) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ แนวทาง และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการนโยบายกำหนด แต่หลักเกณฑ์ แนวทาง หรือเงื่อนไขดังกล่าวต้องก่อให้เกิดผลอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) มีความเป็นอิสระในการบริหารสถานศึกษา

(๒) มีความเป็นอิสระในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘

(๓) มีความเป็นอิสระในการบริหารการเงินและการใช้จ่ายเงิน

(๔) มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล

มาตรา ๕๕ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ให้มีสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้เป็นหน่วยงานของรัฐในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณ และกฎหมายอื่น มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขจัดทำคำแนะนำหรือคู่มือ วิธีดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) และเผยแพร่ต่อประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) พัฒนาและจัดทำต้นแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรา ๕๔ สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ตลอดจนร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำต้นแบบหลักสูตร ดังกล่าว และต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับพัฒนาการของโลกและความจำเป็นของประเทศตามระยะเวลาที่คณะกรรมการ นโยบายกำหนด ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าทุกสองปีหรือตามที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๓) จัดทำต้นแบบของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖)

(๔) จัดทำต้นแบบของระบบ วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผล ซึ่งต้องสอดคล้องกับหลักสูตรตาม (๒) ที่ใช้ ในการดำเนินการดังกล่าวอาจร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำก็ได้

(๕) จัดให้มีระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะตามมาตรา ๕๒

(๖) จัดให้มีแนวทางหรือวิธีการการฝึกอบรมและพัฒนาครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครู เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

(๗) จัดให้มีแนวทางหรือวิธีการการฝึกอบรมและพัฒนาครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวกับการ จัดการศึกษา เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการ และการสร้าง ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

(๘) ศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยจะดำเนินการเองหรือร่วมมือกับบุคคลหรือ หน่วยงานอื่นใดดำเนินการ หรือจ้างผู้เชี่ยวชาญดำเนินการก็ได้

(๙) ติดตามการใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรา ๗ และบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖)

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย กระทรวงศึกษาธิการ หรือคณะกรรมการนโยบายกำหนด

๓.๑.๓ ให้ความเป็นอิสระในด้านการเงินในส่วนที่เป็นรายได้ของสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทั้งที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล มีรายได้ของสถานศึกษาใช้เพื่อหมุนเวียนในการบริหารและจัดการศึกษาโดยไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของกระทรวงการคลัง ได้แก่ ๑) เงินอุดหนุนทั่วไป ๒) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้สถานศึกษา ๓) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ อุดหนุน หรือความร่วมมือที่ได้รับจากผู้บรรลุนิติภาวะ นิติบุคคล และบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งมีบุตรหรือผู้ซึ่งอยู่ในความปกครองยังอยู่ในวัยเรียนทุกคน ๔) เงินที่ได้จากการจัดกิจกรรมหรือการให้บริการของสถานศึกษา ๕) เงินหรือผลประโยชน์อื่นที่สถานศึกษาได้รับ ๖) รายได้ที่ได้จากการใช้ประโยชน์จากราชพัสดุ และดอกผลของรายได้ ซึ่งการใช้รายได้ของสถานศึกษาดังกล่าว จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขหลักการบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีธรรมาภิบาล ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษา

นอกจากนั้น กำหนดให้มีการจัดทำระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างจากรายได้ของสถานศึกษาที่มีความยืดหยุ่นอีกด้วย^{๑๑}

๑๑ มาตรา ๒๗ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) อาจมีเงินได้ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนทั่วไปตามมาตรา ๒๖
- (๒) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้สถานศึกษา
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ อุดหนุน หรือความร่วมมือที่ได้รับตามมาตรา ๑๑ (๖)
- (๔) เงินที่ได้จากการจัดกิจกรรมหรือการให้บริการของสถานศึกษา
- (๕) ผลประโยชน์อื่นที่สถานศึกษาได้รับ
- (๖) ดอกผลของเงินได้เงินได้ตามวรรคหนึ่งให้ตกเป็นสิทธิที่สถานศึกษาจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา และแก่ผู้เรียนได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ในกรณีที่สถานศึกษาใดมีเงินได้สะสมเป็นจำนวนเกินจำเป็น จะจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๒๖ ให้น้อยกว่าจำนวนเงินขั้นต้นก็ได้

การจัดกิจกรรมหรือการให้บริการของสถานศึกษาต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา และต้องมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘

มาตรา ๒๘ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของสถานศึกษา รายได้ที่ได้รับจากการจัดหาผลประโยชน์ดังกล่าวให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา ๒๗ (๕)

มาตรา ๒๙ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ในกรณีจำเป็นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การจัดกระบวนการเรียนรู้และแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) คณะกรรมการนโยบายจะจัดให้มีระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุที่ใช้จากเงินได้ของสถานศึกษาตามมาตรา ๒๗ ขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับสถานศึกษาก็ได้ โดยระเบียบดังกล่าวต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว โปร่งใส และก่อให้เกิดความเป็นอิสระแก่สถานศึกษา และอาจกำหนดให้สถานศึกษาแต่ละประเภทและแต่ละพื้นที่มีระเบียบที่แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็น หรือให้มีความแตกต่างกันระหว่างการจัดซื้อจัดจ้างจากเงินได้ตามมาตรา ๒๗ (๑) และเงินได้ตามมาตรา ๒๗ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ก็ได้

ให้ถือว่าสถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งเป็นหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๑.๔ ให้ความสำคัญคล่องตัวในการสนับสนุนงานบริหารงานทั่วไปแก่สถานศึกษา โดยกำหนดให้มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสนับสนุนการบริหาร จัดการ และดำเนินงานอื่นที่มีใช้การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามจำนวนที่จำเป็นและเหมาะสมในกรณีที่สถานศึกษาตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน จะมีผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้^{๑๒}

รวมทั้งกำหนดหน่วยงานของรัฐต้องเป็นผู้สนับสนุนให้สถานศึกษาต้องมีทรัพยากรการเรียนรู้ ได้แก่ อุปกรณ์ที่จำเป็น ครู และกำลังคนที่ครบถ้วน ในกรณีจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ร่วมกันได้ รวมถึงสภาพและสิ่งแวดล้อมและสภาวะที่ปลอดภัย^{๑๓}

๓.๑.๕ เปิดช่องให้มีการทบทวนความเหมาะสมของสถานะของสถานศึกษาของรัฐ โดยกำหนดให้มีการทบทวนสถานะของสถานศึกษาของรัฐให้เป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้^{๑๔}

ระบียบตามวรรคหนึ่งเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐแล้วให้ใช้บังคับได้ แต่ในการให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ต้องคำนึงถึงความเป็นอิสระ ประสิทธิภาพ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับการจัดการศึกษาของชาติเป็นสำคัญ

๑๔ (๔) แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ในแต่ละสถานศึกษาต้องจัดให้มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสนับสนุนการบริหาร จัดการ และดำเนินงานอื่นที่มีใช้การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามจำนวนที่จำเป็นและเหมาะสม ในกรณีที่สถานศึกษาตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน จะมีผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

๑๕ (๕) แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้จัดให้มีสถานศึกษาของรัฐเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้เพียงพอ มีสภาพและสิ่งแวดล้อมและสภาวะที่ปลอดภัย โดยคำนึงถึงจำนวนและสภาพของผู้เรียน ระยะทางหรือการอำนวยความสะดวกในการเดินทางประกอบกับสถานศึกษาที่ภาคเอกชนได้จัดให้มีขึ้นอยู่แล้ว

สถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบการศึกษาที่จะจัดให้มีขึ้น โดยต้องมีสถานที่ อุปกรณ์ในการศึกษา ครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ครบถ้วนตามความจำเป็น โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีประกอบกันด้วย

อุปกรณ์ในการศึกษาตามวรรคสองในส่วนที่เกี่ยวกับอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีหรือห้องปฏิบัติการ สถานศึกษาของรัฐอาจร่วมกันเป็นเจ้าของและใช้ร่วมกันได้ ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดส่วนราชการเดียวกันหรือต่างกัน และให้มีอำนาจอนุญาตให้ผู้เรียนที่เรียนตามมาตรา ๑๑ (๒) เข้าใช้ประโยชน์ได้ตามที่เห็นสมควร

สถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งอาจเป็นนิติบุคคลได้ตามที่มีกฎหมายกำหนด

ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการจัดให้มีสถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

ให้บุคลากรอื่นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง หรือค่าตอบแทนอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

๑๖ (๖) แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

สถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งอาจเป็นนิติบุคคลได้ตามที่มีกฎหมายกำหนด

๓.๒ กำหนดแนวทางการปรับปรุงกลไก ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๓.๒.๑ แนวทางในการปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

(๑) ให้มีมาตรการจำกัดการสั่งการหน่วยงานของรัฐหรือมอบหมายกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่หลักได้อย่างเต็มกำลังความสามารถหรือทำให้ผู้เรียนมีเวลาพอเพียงในการเรียน^{๑๔} ซึ่งการกำหนดเช่นนี้มีเจตนารมณ์เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่ระดับจังหวัด พื้นที่ และสถานศึกษา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาเป็นหลัก

การปรับโครงสร้างหน่วยงานส่วนกลางดังกล่าว ย่อมส่งผลทำให้หน่วยงานส่วนกลางที่อยู่ระดับพื้นที่สามารถดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้แก่สถานศึกษามีความเป็นอิสระและคล่องตัวได้อย่างเต็มที่

(๒) ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษามืออค์ประกอบที่มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา^{๑๕} เพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว

^{๑๔}มาตรา ๑๔ (๑๑) แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้หน่วยงานของรัฐสั่งการหรือมอบหมายกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ อันจะทำให้ครูไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่หลักได้เต็มกำลังความสามารถหรือทำให้ผู้เรียนไม่มีเวลาเพียงพอในการเรียน

ประกอบ มาตรา ๒๐ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้จัดให้มีสถานศึกษาของรัฐเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้เพียงพอ มีสภาพและสิ่งแวดล้อมและสภาวะที่ปลอดภัย โดยคำนึงถึงจำนวนและสภาพของผู้เรียน ระยะทางหรือการอำนวยความสะดวกในการเดินทางประกอบกับสถานศึกษาที่ภาคเอกชนได้จัดให้มีขึ้นอยู่แล้ว

สถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบการศึกษาที่จะจัดให้มีขึ้น โดยต้องมีสถานที่ อุปกรณ์ในการศึกษา ครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ครบถ้วนตามความจำเป็น โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีประกอบกันด้วย

อุปกรณ์ในการศึกษาตามวรรคสองในส่วนที่เกี่ยวกับอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีหรือห้องปฏิบัติการ สถานศึกษาของรัฐอาจร่วมกันเป็นเจ้าของและใช้ร่วมกันได้ ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดส่วนราชการเดียวกันหรือต่างกัน และให้มีอำนาจอนุญาตให้ผู้เรียนที่เรียนตามมาตรา ๑๑ (๒) เข้าใช้ประโยชน์ได้ตามที่เห็นสมควร

สถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งอาจเป็นนิติบุคคลได้ตามที่มีกฎหมายกำหนด

ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการจัดให้มีสถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

ให้บุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง หรือค่าตอบแทนอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

^{๑๕}มาตรา ๒๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๔) (๕) หรือ (๖) มีคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับ เสนอแนะ หรือช่วยเหลือเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ และหน้าที่อื่นตามระเบียบตามวรรคสอง

องค์ประกอบ วิธีการได้มา คุณสมบัติ หน้าที่และอำนาจ และการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

๓.๒.๒ แนวทางการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาของรัฐ^{๑๗} โดยกำหนดให้

(๑) ให้มีการคำนวณจำนวนเงินขั้นต่ำซึ่งไม่รวมถึงงบประมาณสำหรับเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้าง และค่าที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างเพื่อให้รัฐสามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ให้จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปโดยไม่รวมเงินเดือนหรือค่าจ้าง ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง ที่มีความยืดหยุ่น มุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการใช้งบประมาณเพื่อการบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

^{๑๗} มาตรา ๒๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (ต่อ)

(๑) คำนึงถึงความเป็นอิสระของการบริหารจัดการสถานศึกษา ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานศึกษา

(๒) มีรูปแบบหลากหลายที่สามารถปรับใช้กับสถานศึกษาที่มีขนาด ลักษณะ วัตถุประสงค์ และความพร้อมที่แตกต่างกันได้

(๓) องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือองค์กรชุมชนในพื้นที่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูในสถานศึกษาซึ่งมีครูใหญ่ โดยจะมีผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมด้วยก็ได้

(๔) เปิดโอกาสให้สถานศึกษาหลายสถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันได้

ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายที่จะต้องปรับปรุงระเบียบตามวรรคสองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นหรือข้อเสนอแนะของสถานศึกษาอย่างน้อยทุกสองปี

^{๑๘} มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ในการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดสรรให้ไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินขั้นต่ำในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา โดยให้จัดสรรให้เป็นเงินอุดหนุนทั่วไปที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์ จำนวนเงินขั้นต่ำดังกล่าวไม่รวมถึงงบประมาณสำหรับเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้าง และค่าที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง

ในการกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนคณะกรรมการนโยบาย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ด้านการเงินหรือการคลัง และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามที่คณะกรรมการนโยบายเสนอ ด้านละหนึ่งคน

การกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐตามวรรคสองให้กำหนดตามขนาด ที่ตั้ง ประเภท และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา และให้พิจารณาบททวนทุกสามปี

๔. แนวทางการขับเคลื่อนความเป็นอิสระของสถานศึกษา

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเห็นว่า การขับเคลื่อนความเป็นอิสระให้กับสถานศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเร่งด่วน และมีข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนความเป็นอิสระของสถานศึกษา โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เร่งรัด ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๔.๑ จัดให้มีระบบในการแบ่งแยกสถานศึกษา ตามลักษณะและความพร้อม เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาดำเนินการตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

(๑) แบ่งระดับสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ในการกำหนดหลักเกณฑ์การกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

ระดับที่ ๑ สถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความยากลำบาก หรือมีความจำเป็นอย่างอื่น เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนบนเกาะ โรงเรียนบนพื้นที่สูง

ระดับที่ ๒ สถานศึกษาที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่สถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระ

ระดับที่ ๓ สถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม เช่น โรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนที่มีความนิยมสูง กลุ่มโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย)

(๒) ทำแผนที่การศึกษา สำหรับสถานศึกษาแต่ละระดับที่อยู่ในแต่ละจังหวัด เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาแต่ละระดับที่เหมาะสมกับแต่ละบริบทของแต่ละสถานศึกษา หรือรวมเป็นกลุ่มของสถานศึกษาที่มีบริบทเดียวกันก็ได้

๔.๒ ปรับปรุงกลไกที่จะมีผลต่อความเป็นอิสระ ให้มีลักษณะที่ยืดหยุ่น หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาในแต่ละระดับ

(๑) ทบทวนโครงสร้างของหน่วยงานส่วนกลาง ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา รวมทั้งปรับบทบาทหน้าที่และอำนาจหน่วยงานส่วนกลางให้ทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวทั้ง ๔ ด้าน เพื่อให้หน่วยงานส่วนกลางที่อยู่ระดับพื้นที่สามารถดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งสถานศึกษาย่อมมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อมุ่งไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา

(๒) ทบทวนหลักเกณฑ์และแนวทางการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา

เร่งรัดการปรับหลักเกณฑ์องค์ประกอบ วิธีการได้มา คุณสมบัติ อำนาจ หน้าที่และการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาภายใต้เงื่อนไขที่สอดคล้องกับหลักการความเป็นอิสระของสถานศึกษา ความหลากหลายของบริบทของแต่ละสถานศึกษา องค์ประกอบของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ เช่น ผู้ปกครอง ครูในสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รวมทั้ง กำหนดแนวทางการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาโดยใช้ระบบเทคโนโลยี เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๔.๓ ปรับปรุงกฎหมายและหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา เพื่อเพิ่มความเป็นอิสระและคล่องตัวในการจัดการศึกษา

(๑) ให้มีการจัดตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลแก่กลุ่มสถานศึกษา ในระดับ ๓ เพื่อการบริหารงานบุคคลในระดับสถานศึกษามีความเป็นอิสระและคล่องตัว

(๒) ให้ ก.ค.ศ. จัดทำและดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมกับระดับของสถานศึกษา เช่น ให้สถานศึกษาระดับ ๑ และระดับ ๒ มีส่วนร่วมหรือดำเนินการบรรจุและแต่งตั้งครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคล เพื่อการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแก่กลุ่มสถานศึกษาในระดับ ๓ เป็นต้น

(๓) ให้ ก.ค.ศ. ปรับปรุงหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้อำนวยการสถานศึกษาให้เน้นสมรรถนะและความเหมาะสมในการบริหารและการจัดการศึกษาสถานศึกษา ๔ ด้านหรือเปิดช่องให้บุคคลภายนอกที่มีความสามารถเข้ามาบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้อำนวยการสถานศึกษาได้

(๔) ให้ ก.ค.ศ. ปรับปรุงหลักเกณฑ์การบรรจุครูผู้ช่วยให้เน้นสมรรถนะในด้านวิชาการ

๔.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ด้านการเงินหรือการคลัง และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพิจารณาจำนวนเงินงบประมาณขั้นต่ำ (ซึ่งไม่รวมถึงงบประมาณสำหรับเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้าง และค่าที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง) สำหรับสถานศึกษาในแต่ละระดับ ประเภท และความพร้อม นอกจากนี้ กำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพแก่สถานศึกษาในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป และเพิ่มความคล่องตัวในการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นไปเพื่อเพิ่มคุณภาพของผู้เรียน

๔.๕ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ปรับปรุง ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาการบริหารและจัดการศึกษาไปสู่คุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสม ตามระดับความพร้อม และบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

รายงานผลการศึกษามีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

๑. หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้รัฐต้องจัดให้มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ รายงานนี้เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของภาคเอกชนในการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญและอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งครอบคลุมการศึกษาของผู้เรียนวัย ๓ ถึง ๑๘ ปี จากการรับฟังความคิดเห็นในภูมิภาคต่างๆ และการรวบรวมข้อมูลจากสมาคม องค์กรวิชาชีพ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของผู้เรียนในวัยดังกล่าว การศึกษาเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของไทยมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย การตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชนครั้งแรกโดยพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๖๑ ทำให้โรงเรียนเอกชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นรองรับการศึกษาภาคบังคับ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ภาคเอกชนมีบทบาทในการเป็นผู้จัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเอกชนสายสามัญให้แก่ผู้เรียนจำนวน ๒.๒ ล้านคน หรือร้อยละ ๒๒ ของจำนวนผู้เรียนในระบบ จัดการศึกษาสายอาชีพระดับ ปวช. ให้แก่ผู้เรียน ๐.๒ ล้านคน และยังเป็นผู้จัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเอกชนนอกระบบซึ่งมีผู้เรียนราว ๑.๒๘ ล้านคน

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลโรงเรียนเอกชน ส่วนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้แยกไปอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย การจัดการศึกษาภาครัฐ และอัตราการเกิดที่ลดลง ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของประเทศ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้นำมาซึ่งการลงทุนเชิงพาณิชย์ของเอกชนในการศึกษาข้ามพรมแดนและการศึกษาไร้พรมแดน สร้างโอกาสใหม่ทางการศึกษาพร้อมกับความท้าทายในการกำกับดูแลของรัฐ ในการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ จึงมีการศึกษาแนวทางการปฏิรูปการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาที่จัดโดยเอกชนเพื่อให้การศึกษาเอกชนมีบทบาทที่เหมาะสมในบริบทปัจจุบัน โดยคำนึงถึงวิวัฒนาการในระบบการจัดการศึกษาของรัฐ ที่มีภาคธุรกิจเอกชนเข้าไปร่วมลงทุนหรือร่วมกับรัฐในการจัดการศึกษา การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของเอกชนในฐานะผู้สนับสนุนการศึกษาตามโครงการของรัฐบาล การมีบทบาทในฐานะกรรมการบริหารสถานศึกษาของรัฐและเอกชน การเอื้ออำนวยให้สถานประกอบการเอกชนเป็นสถานที่ฝึกงาน การบริจาคเงิน สิ่งของ การเป็นวิทยากร ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน การส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานเอกชนในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดถึงการศึกษาที่จัดโดยครอบครัว (Home school)

๒. ข้อมูลพื้นฐาน

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช

บทบาทและการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาจะเปลี่ยนแปลงไปหลังจากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเสนอได้รับการประกาศเป็นกฎหมาย โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาตามมาตรา ๘ (๓) (๔) (๕) และ (๖) หรือการศึกษาสำหรับผู้เรียนวัย ๓ - ๑๘ ปี ดังนี้

มาตรา ๑๑ (๒) บุพการีหรือผู้ปกครองมีสิทธิจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้แก่ผู้สืบสันดานหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความปกครองของตนได้ โดยจะจัดโดยลำพังหรือร่วมกันจัดก็ได้

มาตรา ๑๑ (๓) เอกชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือนิติบุคคลมีสิทธิจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ภายใต้การกำกับ ช่วยเหลือสนับสนุน หรืออำนวยความสะดวกจากรัฐ และในกรณีการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้รัฐจัดให้มีเงินอุดหนุนแก่ผู้เรียนให้เพียงพอต่อการเข้ารับการศึกษาได้ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๑๑ (๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) และ (๓) และอาจจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๔) (๕) (๖) และ (๗) ได้ และมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ หรืออุดหนุนการจัดการศึกษาตาม (๑) (๒) และ (๓) ในการดำเนินการดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตหรือพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบติดกันหรือใกล้เคียงกัน อาจร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในเขตหรือพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวได้

มาตรา ๑๑ (๕) รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) และมีหน้าที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน อุดหนุนการจัดการศึกษาของบุคคลอื่นตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ในการจัดการศึกษาดังกล่าว รัฐจะมอบหมายให้เอกชนเข้าบริหารจัดการหรือดำเนินการ โดยใช้ทรัพยากรของรัฐก็ได้

มาตรา ๑๑ (๗) ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐทุกหน่วยที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา หรือมีอุปกรณ์หรือสถานที่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือ และอำนวยความสะดวกแก่การจัดการศึกษาของผู้มีหน้าที่หรือสิทธิในการจัดการศึกษา

มาตรา ๑๑ (๘) ให้เอกชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือนิติบุคคลมีสิทธิจัดการศึกษาตามมาตรา ๔๔ (๒) และ (๓) ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดให้มี และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพ ร่วมในการฝึกอาชีพ และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับผู้เรียนให้เกิดความเชี่ยวชาญ

มาตรา ๑๓ การจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๑ (๒) ให้กระทำได้เมื่อได้แจ้งให้กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดทราบ แต่การจัดการศึกษานั้นต้องไม่เป็นปฏิปักษ์หรือขัดแย้งต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะแนะนำให้มีความรู้ สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้การอุดหนุนการจัดการศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง...

การให้การอุดหนุนการจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๑ (๒) ต้องคำนึงถึงความทัดเทียมกันระหว่างผู้เรียนซึ่งเรียนอยู่ในสถานศึกษากับผู้เรียนซึ่งเรียนตามมาตรา ๑๑ (๒) ด้วย

มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษาของเอกชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ วรรค (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ต้องไม่มุ่งหากำไรมาแบ่งปันกัน เว้นแต่จะมีกฎหมายอนุญาตให้ทำได้

ให้สถานศึกษาเอกชนตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีอากร การลดอัตราภาษี หรือได้รับสิทธิและประโยชน์ทางภาษีอากรอื่นตามประมวลรัษฎากรหรือกฎหมายภาษีอากรอื่น แต่ในกรณีที่มีกฎหมายอนุญาตให้การจัดการศึกษาของเอกชนแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันได้ สถานศึกษาของเอกชนดังกล่าว อาจได้รับการลดหย่อนภาษีอากร การลดอัตราภาษี หรือได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรอื่นตามประมวลรัษฎากรหรือกฎหมายภาษีอากรอื่นแตกต่างจากสถานศึกษาของเอกชนที่ไม่มุ่งแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันได้

มาตรา ๑๖ ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อ บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) จัดให้ครูได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน เงินหรือสิทธิประโยชน์อื่นให้สอดคล้องกับครูของสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐอาจจัดให้มีเงินอุดหนุนแก่ครูของสถานศึกษาเอกชนเป็นการเพิ่มเติมได้

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ (๖) ประชาชนซึ่งมีภูมิปัญญา หรือประกอบอาชีพหรือธุรกิจในจังหวัดใด อาจารย์รวมตัวกันเป็นคณะบุคคล เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุน หรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดนั้นหรือจังหวัด ใกล้เคียงได้...

มาตรา ๑๙ ในการจัดการศึกษาของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับการจัดการ การศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) และ (๓) ถ้ารัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการจะประหยัดและมีประสิทธิภาพดีกว่าการดำเนินการเอง รัฐหรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจะสนับสนุนเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้เรียนหรือสถานศึกษาของเอกชนแทนการจัดการศึกษาเองก็ได้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการนโยบาย

มาตรา ๒๐ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้จัดให้มี สถานศึกษาของรัฐเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้เพียงพอ มีสภาพและสิ่งแวดล้อมและสภาวะที่ปลอดภัย โดยคำนึงถึงจำนวนและสภาพของผู้เรียน ระยะทางหรือ การอำนวยความสะดวกในการเดินทางประกอบกับสถานศึกษาที่ภาคเอกชนได้จัดให้มีขึ้นอยู่แล้ว ...

มาตรา ๔๑ ให้กระทรวงศึกษาธิการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูใหญ่ ผู้ช่วย ครูใหญ่ ครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่เพิ่มพูนอย่าง ต่อเนื่อง และทันต่อพัฒนาการของโลกและเทคโนโลยี ทั้งนี้ ตามความจำเป็นและความต้องการของครูใหญ่ ครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

มาตรา ๕๓ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน หรือกระตุ้นให้เกิดการศึกษาเพื่อพัฒนา ตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และเป็นสิทธิของเอกชน ไม่ว่าจะส่วนบุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ที่จะจัดให้มีสิ่ง อำนวยความสะดวกทางการศึกษาและการเรียนรู้ รวมตลอดทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจะแยกกันดำเนินการ หรือร่วมมือกันก็ได้ และรัฐอาจให้ประโยชน์ทางภาษีอากรหรือประโยชน์อื่นใดแก่เอกชนดังกล่าวได้

มาตรา ๖๔ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และอุดหนุนการจัดการศึกษาของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และบุคคลหนึ่ง บุคคลใดเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖ และเป้าหมายตามมาตรา ๘ และเป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ...

มาตรา ๖๗ ให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้พัฒนาคุณภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการกำกับดูแลตามความเหมาะสม

การส่งเสริม การสนับสนุน การกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง อาจแยกประเภทเพื่อให้การสนับสนุนที่แตกต่างกันได้ โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ และภาระในการจัดการศึกษาที่เอกชนดำเนินการแทนรัฐ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๒.๒ เงินอุดหนุนผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน

การสนับสนุนการศึกษาเอกชนในยุคแรกเป็นการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่โรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านต้นทุน (Supply-side financing) เพื่อให้เอกชนเข้ามาแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษา ต่อมารัฐได้ยกเลิกการให้เงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน และหันมาจัดสรรงบประมาณให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้รับบริการ (Demand-side financing) โดยจัดเป็นเงินอุดหนุนผู้เรียนเป็นรายบุคคลตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำประมาณการอัตราค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเพื่อกำหนดจำนวนเงินอุดหนุนผู้เรียนที่เหมาะสมซึ่งประกอบด้วยเงินเดือนครูและค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่แตกต่างกันตามระดับชั้น โดยผู้เรียนจะได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนไม่เต็มอัตรา หรือราวร้อยละ ๗๐ ของต้นทุนค่าใช้จ่ายและรัฐอนุญาตให้โรงเรียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาจากผู้ปกครองอีกร้อยละ ๓๐ ของต้นทุนค่าใช้จ่าย เฉพาะผู้เรียนในโรงเรียนการกุศลและผู้พิการจะได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนเต็มอัตรา อัตราค่าใช้จ่ายสำหรับแต่ละระดับชั้น นักเรียนพิการ ผู้เรียนสายอาชีพสาขาต่าง ๆ จะแตกต่างกันตามสภาพความต้องการที่หลากหลาย และต้นทุนการจัดการศึกษาแต่ละประเภท ในการอุดหนุนผู้เรียนรัฐจะไม่จ่ายเงินให้แก่ผู้เรียนโดยตรงแต่จะจ่ายไปยังโรงเรียนที่ผู้เรียนมีชื่อเข้าเรียน

ตารางที่ ๑ ค่าใช้จ่ายรายบุคคลในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชน เงินอุดหนุนผู้เรียน และค่าธรรมเนียมการเรียนที่อนุญาต ปีการศึกษา ๒๕๖๒

ระดับการศึกษา	ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน	อุดหนุนสมทบเงินเดือนครู	อุดหนุนสมทบเงินเดือนครูเพิ่ม	อุดหนุนเพิ่ม ๑๐%	รวมอัตราเงินอุดหนุนผู้เรียน	ค่าธรรมเนียมการศึกษา	ค่าใช้จ่ายรายบุคคล
๑. ก่อนประถมศึกษา	๑,๗๐๐.๐๐	๖,๘๖๔.๕๐	๓๖๐.๐๐	๑,๐๘๖.๐๐	๑๐,๐๑๐.๕๐	๕,๕๑๓.๕๐	๑๕,๕๒๔.๐๐
๒. ประถมศึกษา	๑,๙๐๐.๐๐	๖,๘๖๔.๕๐	๓๖๐.๐๐	๑,๐๕๖.๐๐	๑๐,๑๘๐.๕๐	๕,๓๔๓.๕๐	๑๕,๕๒๔.๐๐
๓. มัธยมศึกษาตอนต้น	๓,๕๐๐.๐๐	๘,๕๘๒.๕๐	๔๕๐.๐๐	๑,๒๖๕.๐๐	๑๓,๗๙๗.๕๐	๔,๗๖๒.๕๐	๑๘,๕๖๐.๐๐
๔. มัธยมศึกษาตอนปลาย	๓,๘๐๐.๐๐	๘,๕๘๒.๕๐	๔๕๐.๐๐	๑,๒๙๕.๐๐	๑๔,๑๒๗.๕๐	๔,๘๓๒.๕๐	๑๘,๙๖๐.๐๐

หน่วย : บาทต่อคนต่อปี

๒.๓ ประเภทของโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชนแบ่งตามลักษณะการดำเนินการและการรับการอุดหนุนเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

(๑) โรงเรียนการกุศล เป็นโรงเรียนสามัญศึกษาที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ได้แก่ โรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม ทั้งประเภทไป-กลับและประจำ จำนวน ๕๖๘ โรงเรียน มีนักเรียน ๔๒๔,๔๗๗ คน ผู้เรียนได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนเต็มอัตราค่าใช้จ่ายที่รัฐกำหนด

(๒) โรงเรียนสามัญศึกษา จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ รัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาแก่ผู้เรียนในอัตราประมาณร้อยละ ๗๐ ของค่าใช้จ่ายที่รัฐกำหนด และอนุญาตให้โรงเรียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครองอีกประมาณร้อยละ ๓๐ ผู้พิการที่เรียนร่วมจะได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเต็มอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของอัตราค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนพิการ โรงเรียนประเภทนี้มีจำนวน ๓,๐๓๐ โรงเรียน มีนักเรียน ๑,๖๒๑,๒๙๔ คน โรงเรียนมีความแตกต่างกันตามลักษณะของการจัดการศึกษา และการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน ดังนี้

ก. โรงเรียนที่ไม่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครองได้ หรือเรียกเก็บได้ไม่เต็มอัตราที่ได้รับอนุญาต การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจะทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจย้ายนักเรียนไปเรียนในโรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเหล่านี้จึงจัดการศึกษาบนความจำกัดของทรัพยากรที่ได้รับเพียงร้อยละ ๗๐ ของค่าใช้จ่ายที่รัฐกำหนด แม้ไม่มีกำลังในการพัฒนาการศึกษา แต่ดำรงอยู่ได้โดยการเป็นทางเลือกด้านคุณภาพของผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส จากการสำรวจข้อมูลในปี ๒๕๖๑ ประมาณการว่ามีผู้เรียนในกลุ่มนี้ราว ๑.๐๕ ล้านคน หรือร้อยละ ๕๐ ของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน

ข. โรงเรียนที่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้เต็มอัตรา โดยอัตราค่าธรรมเนียมปัจจุบันคิดเป็นเงินภาคเรียนละ ๒,๖๗๒.๗๕ บาท

ค. โรงเรียนที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นๆ เพิ่มเติมได้ตามรายการที่รัฐกำหนดและไม่เกินอัตราที่รัฐกำหนด เช่น ค่าเรียนคอมพิวเตอร์ ค่าเรียนว่ายน้ำ ค่าอาหารกลางวัน ค่าเครื่องปรับอากาศ

(๓) โรงเรียนศักยภาพสูง เป็นโรงเรียนสามัญที่จัดการเรียนรู้ในรูปแบบพิเศษต่างๆ อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นสูงกว่าอัตราที่รัฐกำหนด มีจำนวน ๒๓๐ โรงเรียน นักเรียน ๑๒๘,๑๗๐ คน ผู้เรียนในกลุ่มนี้ไม่ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคล

(๔) โรงเรียนนานาชาติ จัดการศึกษาโดยไม่ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้เรียนไม่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษา มีจำนวน ๑๘๒ โรงเรียน นักเรียน ๕๓,๗๕๔ คน

(๕) โรงเรียนอาชีวศึกษา ผู้เรียนระดับ ปวช. ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนรายร้อยละ ๗๐ ของอัตราค่าใช้จ่ายที่รัฐกำหนด มีนักเรียน ๒๐๙,๖๗๘ คน

(๖) โรงเรียนนอกระบบที่จัดการสอนหลักสูตรระยะสั้น มีจำนวน ๖,๑๒๗ โรงเรียน มีผู้เรียน ๑,๐๓๕,๖๖๙ คน แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ๕ ประเภท ได้แก่ โรงเรียนสอนศาสนา โรงเรียนสอนศิลปะและกีฬา โรงเรียนสอนวิชาชีพ โรงเรียนกวดวิชา โรงเรียนสร้างเสริมทักษะชีวิต ไม่มีการจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่ผู้เรียน

(๗) โรงเรียนนอกระบบที่จัดการสอนศาสนาอิสลาม มีจำนวน ๒,๖๐๖ โรงเรียน ได้แก่ สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามฯ (ตาดีกา) มีผู้เรียน ๒๔๐,๓๓๑ คน รัฐจัดค่าตอบแทนครูพิเศษเดือนละ ๒,๐๐๐ บาทต่อคน โดยจำกัดจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน

ตารางที่ ๒ จำนวนครูและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ปีการศึกษา ๒๕๖๐

ประเภท	โรงเรียน (โรง)	นักเรียน (คน)	ครู (คน)
๑. โรงเรียนในระบบ	๔,๐๑๐	๒,๒๒๗,๖๙๕	๑๐๒,๖๔๔
๑.๑ ประเภทสามัญศึกษา	๓,๘๒๘	๒,๑๗๓,๙๔๑	๙๗,๙๘๖
๑.๒ ประเภทนานาชาติ	๑๘๒	๕๓,๗๕๔	๔,๖๕๘
๒. โรงเรียนนอกระบบ	๘,๗๓๓	๑,๒๗๖,๐๐๐	๓๙,๔๒๑
๒.๑ หลักสูตรระยะสั้น	๖,๑๒๗	๑,๐๓๕,๖๖๙	๒๒,๗๒๙
๒.๑.๑ สอนศาสนา	๑๘๔	๑๑,๘๕๒	๔๐๑
๒.๑.๒ ศิลปะและกีฬา	๖๒๓	๔๑,๔๗๑	๕,๒๖๑
๒.๑.๓ วิชาชีพ	๒,๗๒๒	๔๖๖,๐๙๙	๖,๕๖๗
๒.๑.๔ กวดวิชา	๒,๔๘๓	๕๐๓,๙๑๘	๑๐,๑๔๘
๒.๑.๕ สร้างเสริมทักษะชีวิต	๑๑๕	๓๒,๓๒๙	๓๕๒
๒.๑.๖ สถาบันศึกษาปอเนาะ	๔๘๙	๔๓,๗๖๗	๑,๘๐๒
๒.๒ ศูนย์การศึกษาอิสลามฯ (ตาดีกา)	๒,๑๑๗	๑๙๖,๕๖๔	๑๔,๘๙๐
รวม	๑๒,๗๔๓	๓,๕๐๓,๖๙๕	๑๔๒,๐๖๕

นอกจากการจัดตั้งโรงเรียนแล้ว ภาคเอกชนยังเป็นผู้จัดการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ เช่น การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและอินเทอร์เน็ตทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ และมีทั้งประเภทที่เก็บค่าใช้จ่ายและไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงการศึกษาที่จัดโดยครอบครัว

๒.๔ ประโยชน์ของการศึกษาเอกชน

(๑) สร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง

การศึกษาเอกชนมีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มทั้งในระบบและนอกระบบ เป็นทางเลือกของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้มีรายได้น้อย ตลอดจนผู้เรียนที่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้นได้

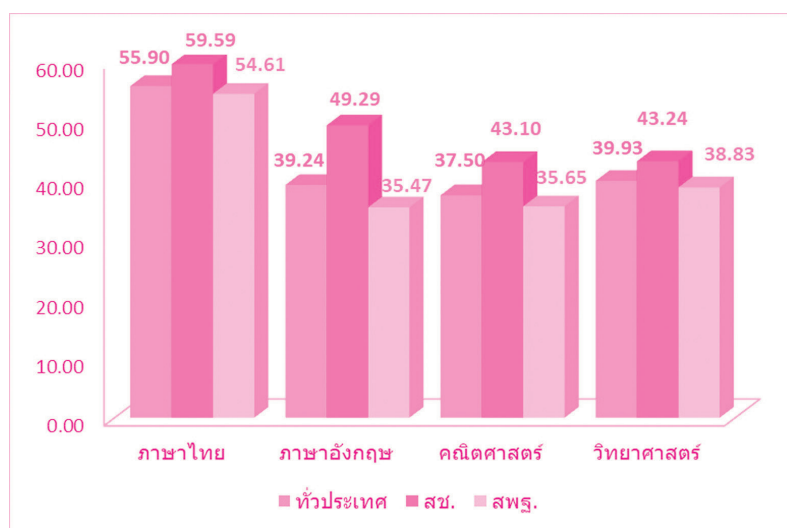
(๒) เป็นทางเลือกด้านคุณภาพ

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๖๑ คะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนเอกชนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งเป็นระดับที่มีโรงเรียนเอกชนมากกว่าระดับอื่น อยู่ในระดับที่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรายวิชา สอดคล้องกับผลคะแนนที่ผ่านมาโดยตลอด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกับโรงเรียนของ สพฐ. ภายใต้ข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรต่ำกว่าโรงเรียนของรัฐอย่างมากและภายใต้สภาวะของการขาดแคลนครูเอกชน

(๓) เป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ระบบการจัดสรรงบประมาณด้านอุปสงค์เป็นเงินอุดหนุนผู้เรียนทำให้ผู้ปกครองมีเสรีภาพในการเลือกโรงเรียนที่มีคุณภาพ โรงเรียนเอกชนจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อ (Accountability) ต่อผลการดำเนินงานของตนเอง และมีการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง หากโรงเรียนใดจัดการศึกษาไม่มีคุณภาพ ผู้ปกครองสามารถย้ายผู้เรียนไปเรียนในโรงเรียนอื่นที่มีคุณภาพสูงกว่า การศึกษาเอกชนจึงเป็นกลไกในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ

แผนภาพที่ ๑ แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๖๑

(๔) เสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

การศึกษาเอกชนมีความคล่องตัว ปรับเปลี่ยนได้รวดเร็ว ไวต่อการตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลาย มีความก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก ได้นำนวัตกรรมและการศึกษารูปแบบต่างๆ มาสู่การศึกษาของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การจัดการสอนแบบมอนเตสซอริ การจัดการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนที่จัดการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) หลักสูตรนานาชาติ เป็นต้น

(๕) แบ่งเบาภาระการลงทุนของรัฐ

การลงทุนในโรงเรียนเอกชนจำนวน ๔,๐๑๐ โรง เป็นการระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนมาใช้ในการศึกษาในจำนวนที่สูงและยังน้อยกว่าการระดมทรัพยากรจากการบริจาค สามารถแบ่งเบาการลงทุนของรัฐในที่ดิน อาคาร ครุภัณฑ์ และมีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอโดยไม่เป็นการงบประมาณแผ่นดิน

(๖) เพิ่มประสิทธิภาพด้านงบประมาณและการบริหารจัดการภาครัฐ

การจัดการศึกษาของรัฐมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระเบียบที่เป็นข้อจำกัดจำนวนมากซึ่งยากต่อการปรับปรุงแก้ไข ทำให้ระบบราชการไม่ยืดหยุ่นคล่องตัว ใช้งบประมาณสูงแต่คุณภาพของผู้เรียนที่วัดจากการทดสอบทั้งในประเทศและต่างประเทศไม่อยู่ในระดับที่ได้มาตรฐาน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โรงเรียนสังกัด สพฐ. ได้รับจัดสรรงบประมาณในอัตราเฉลี่ย ๔๒,๑๙๕ บาทต่อผู้เรียน ๑ คน การจัดการศึกษาโดยโรงเรียนเอกชนได้รับงบประมาณเฉลี่ย ๑๗,๐๓๙ บาทต่อคน

ต้นทุนส่วนที่มีความแตกต่างกันสูงสุดระหว่างการศึกษาที่รัฐเป็นผู้จัดการศึกษาเองกับการให้เอกชนเป็นผู้จัดการศึกษาคือ ค่าใช้จ่ายในส่วนของเงินเดือนและค่าตอบแทน การบรรจุข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียนของรัฐมีระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการที่มุ่งจูงใจให้คนดีคนเก่งมาเป็นครู แต่ขาดกลไกกำกับความรับผิดชอบและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า การให้โรงเรียนเอกชนเป็นผู้จัดการศึกษา รัฐจะคำนวณค่าใช้จ่ายเงินเดือนครูอยู่ในเงินอุดหนุนผู้เรียนอย่างเบ็ดเสร็จ โรงเรียนต้องบริหารการใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การจ่ายเงินอุดหนุนไปตามรายชื่อผู้เรียนเป็นวิธีที่ไม่ซับซ้อน ต้นทุนต่ำ และสามารถตรวจสอบความซ้ำซ้อนได้ทันทีหากมีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรงบประมาณด้านอุปสงค์ในระบบการศึกษาเอกชนจึงมีบทบาทในการถ่วงดุลให้เกิดประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลในระบบการศึกษาของประเทศ

ตารางที่ ๓ งบประมาณรายจ่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๖๒

หมวดรายจ่าย	งบประมาณ	งบประมาณเฉลี่ยต่อผู้เรียน (จำนวนผู้เรียน ๖,๗๘๑,๑๒๕ คน)
บุคลากรของรัฐ (เงินเดือนและค่าตอบแทน)	๒๐๘,๓๔๓,๘๓๒,๓๐๐	๓๐,๗๒๔
ดำเนินงาน	๑๙,๐๕๕,๖๘๖,๔๐๐	๒,๘๑๐
ลงทุน	๑๘,๕๒๗,๐๒๖,๓๐๐	๒,๗๓๒
เงินอุดหนุนผู้เรียน (ไม่รวมเงินเดือนและค่าตอบแทน)	๔๐,๐๐๑,๘๖๓,๑๐๐	๕,๘๙๙
รายจ่ายอื่น	๒๐๒,๔๖๔,๑๐๐	๓๐
รวมงบประมาณค่าใช้จ่าย	๒๘๖,๑๓๐,๘๘๒,๒๐๐	๔๒,๑๙๕
งบประมาณไม่รวมงบลงทุน	๒๖๗,๖๐๓,๘๕๕,๙๐๐	๓๙,๕๖๓

หน่วย : บาท

ตารางที่ ๔ งบประมาณรายจ่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา ๒๕๖๒

หมวดรายจ่าย	งบประมาณ	งบประมาณต่อผู้เรียน (จำนวนผู้เรียน ๒,๐๔๕,๗๗๑ คน)
บุคลากรของรัฐ (ไม่รวมเงินเดือนครูเอกชน)	๓๑๘,๕๒๗,๙๐๐	๑๕๖
ดำเนินงาน	๙๕,๒๘๕,๖๐๐	๔๗
ลงทุน	๒๖,๗๓๔,๖๐๐	๑๓
เงินอุดหนุนผู้เรียน (รวมเงินเดือนครูเอกชน)	๓๓,๐๑๙,๖๖๖,๐๐๐	๑๖,๑๔๐
รายจ่ายอื่น	๑,๓๙๗,๕๕๕,๖๐๐	๖๘๓
รวมงบประมาณค่าใช้จ่าย	๓๔,๘๕๗,๗๖๘,๗๐๐	๑๗,๐๓๙
งบประมาณไม่รวมงบลงทุน	๓๔,๘๓๑,๐๓๔,๑๐๐	๑๗,๐๒๖

หน่วย : บาท

๒.๕ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาการศึกษา

๒.๕.๑ โครงการสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ

เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพคนไทยในอนาคต ผ่านการจัดการศึกษาพื้นฐานของประเทศไทยในทุกมิติ โดยในระยะแรก (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๐) ได้มีการผนึกกำลังจาก ๑๒ องค์กรธุรกิจชั้นนำ ร่วมก่อตั้งโครงการผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (CONNEXT ED) เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของโครงการสู่โรงเรียนโดยการนำศักยภาพของผู้นำรุ่นใหม่ลงพื้นที่

ปฏิบัติงานจริง (Action-Learning) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำเสนอขอการสนับสนุนจากองค์กร จัดทำตัวชี้วัดโรงเรียนพระราชรัฐ และระดับคุณภาพโรงเรียน (School grading) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดตั้งโครงการผู้นำด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดทำหลักสูตรและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารและกระบวนการเรียนการสอน จัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ทั้งในคอมพิวเตอร์และระบบออนไลน์ ติดตั้งระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ความเร็วสูงในโรงเรียน ติดตั้งอุปกรณ์-สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และจัดคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ให้แก่โรงเรียนนำร่องใน ๑๗ จังหวัดทั่วประเทศ

ปัจจุบัน ได้มีการขยายความร่วมมือสู่ ๓๓ องค์กรชั้นนำในระยะที่ ๒ (๒๕๖๑-๒๕๖๒) โดยมีโรงเรียนพระราชรัฐ ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมโครงการ ๔,๖๐๘ โรงเรียน

๒.๕.๒ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

เป็นการแสวงหารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาในระดับพื้นที่เพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระจากการบริหารจัดการจากส่วนกลาง และผลักดันนวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่อันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและภาคีเพื่อการศึกษาไทย โดยโรงเรียนทุกสังกัดสามารถเข้าร่วมเป็นโรงเรียนนำร่องในจังหวัดของตนได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

๒.๕.๓ โรงเรียนร่วมพัฒนา

เป็นการนำร่องการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการบริหารจัดการ ร่วมพัฒนา และสนับสนุนสถานศึกษา มีการดำเนินการแล้ว ๒ รุ่น รุ่นที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีโรงเรียนเข้าร่วมจำนวน ๕๐ โรงเรียน ผู้สนับสนุนจำนวน ๑๒ หน่วยงาน รุ่นที่ ๒ โรงเรียนเข้าร่วมจำนวน ๘๔ โรงเรียน ในจำนวนนี้มีโรงเรียนเอกชน ๓ โรงเรียน และมีผู้สนับสนุนจำนวน ๒๗ หน่วยงาน

๓. สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภาคเอกชน

๓.๑ ความเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อน

- **เงินอุดหนุนนักเรียนพิการ** โรงเรียนเอกชนการกุศลที่รับนักเรียนพิการ ด้อยโอกาส ทั้งไปกลับและประจำ จัดการศึกษาและการดูแลผู้เรียนในสภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐานด้วยค่าใช้จ่ายที่กำหนดให้ผู้เรียนในโรงเรียนการกุศลในอัตรา ๑๓,๕๘๔.๕๐ บาทต่อคนต่อปี ซึ่งต่ำกว่าอัตราค่าใช้จ่ายของผู้เรียนทั่วไป ๑๕,๕๒๔ บาทต่อคนต่อปี และเป็นอัตราที่ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายของรัฐมาก

- **เงินอุดหนุนผู้เรียนอาชีวศึกษา** ผู้เรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเกือบทั้งหมดมาจากครอบครัวที่ด้อยโอกาส และครอบครัวผู้มีรายได้น้อย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการก้าวพ้นความยากจน แต่จำนวนเงินอุดหนุนผู้เรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนเอกชนไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับต้นทุนการจัดการศึกษา ทำให้อัตราเงินอุดหนุนผู้เรียนสายอาชีพซึ่งเคยสูงกว่าสายสามัญกลับอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าในปัจจุบัน

- **สวัสดิการนักเรียน** นอกจากค่าใช้จ่ายในการศึกษาแล้ว ผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจัดสรรงบประมาณสวัสดิการอาหารกลางวันอย่างถ้วนหน้าโดยไม่มีการคัดกรองตามระดับความยากจน บางโรงเรียนจัดบริการอาหารเช้า และรถรับส่งด้วย แต่ผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนได้รับจัดสรรงบประมาณอาหารกลางวันราวร้อยละ ๒๘ ของจำนวนผู้เรียน ผู้เรียนที่ด้อยโอกาสและมีฐานะยากจนในโรงเรียนเอกชนจึงไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐโดยเสมอภาค

๓.๒ คุณภาพการศึกษาถูกดทอนลง

- **เงินเดือนและสวัสดิการครูเอกชน** แม้ว่าโรงเรียนเอกชนจะมีผลคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบระดับชาติสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศ และเป็นอันดับที่ ๒ รองจากกลุ่มโรงเรียนสาธิตในสถาบันอุดมศึกษา แต่คะแนนสอบ ๓ วิชาจาก ๔ วิชา ยังต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ การศึกษาเอกชนจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพ แต่ทรัพยากรในการจัดการศึกษาถูกจำกัดภายใต้เงินอุดหนุนผู้เรียนที่คำนวณจากเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชน ในอัตรา ๑๕,๐๐๐ บาท ค่ารักษาพยาบาลที่จำกัดเพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี สะท้อนคุณภาพชีวิตของครูโรงเรียนเอกชนซึ่งไม่มั่นคงและไม่มีความก้าวหน้า โรงเรียนเอกชนจึงขาดแคลนครูที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูลาออกระหว่างปีเมื่อมีการเรียกบรรจุข้าราชการครู กระทบต่อการเรียนของผู้เรียน

- **การอุดหนุนค่าใช้จ่ายบางส่วน** โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ทั้งสายสามัญและสายอาชีพเป็นโรงเรียนที่รับเงินอุดหนุนผู้เรียนร้อยละ ๗๐ ของค่าใช้จ่าย หากโรงเรียนใดเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครอง ไม่ได้หรือไม่ได้เต็มอัตราร้อยละ ๓๐ โรงเรียนเหล่านั้นจะประสบปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ที่รุนแรงเพิ่มขึ้น

- **เวลาเรียน** โรงเรียนที่จ้างครูต่างชาติต้องใช้เวลาสำหรับการเรียนการสอนไปติดต่อหน่วยราชการ เพื่อดำเนินการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การตรวจลงตรา และขอใบอนุญาตทำงาน การใช้เวลามากในการติดต่อราชการกระทบต่อประโยชน์ของผู้เรียนและคิดเป็นมูลค่าการจ้างงานที่สูงเกินไป

- **ความคล่องตัว** การควบคุมโรงเรียนเอกชนอย่างเข้มงวด เช่น การขออนุญาตเปิดโรงเรียน การบริหารโรงเรียน มีข้อกำหนดในเรื่องที่ตั้งโรงเรียน ผังการใช้ห้องเรียน การนำนักเรียนไปทัศนศึกษา เป็นต้น กฎระเบียบที่มากเกินไปจนความจำเป็นได้เพิ่มอุปสรรคและลดความคล่องตัวในการดำเนินงานโดยไม่มีผลต่อการคุ้มครองผู้เรียน และโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนซึ่งย้ายไปสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเป็นอิสระ คล่องตัวลดลงภายใต้การกำกับโรงเรียนเอกชนเช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐ

๓.๓ ศักยภาพของประชาชนถูกตัดตอน

- **สิทธิในเงินอุดหนุนผู้เรียน** ผู้เรียนทุกคนสามารถเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชนโดยรับเงินอุดหนุน ร้อยละ ๗๐ ของค่าใช้จ่ายรายบุคคล โดยรัฐกำหนดให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับภาระค่าธรรมเนียมการเรียน ร้อยละ ๓๐ การดำเนินการดังกล่าวนำมาซึ่งการโต้แย้งว่ารัฐไม่อาจจรรองสิทธิของเด็กในการรับการศึกษา อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

- **โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ** รัฐกำหนดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูงกว่าร้อยละ ๓๐ ได้ แต่ผู้เรียนจะไม่ได้รับสิทธิในการรับเงินอุดหนุนจากรัฐเพื่อรักษาสิทธิของผู้เรียนในการรับเงินอุดหนุน โรงเรียนเอกชนจึงไม่อาจจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐานซึ่งมีต้นทุนสูงได้

- **การแข่งขันกับรัฐ** ในการลงทุนหรือการร่วมทุนข้ามชาติในโรงเรียนนานาชาติที่มีระบบการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีคุณภาพสากล และค่าเล่าเรียนสูงนั้น โรงเรียนของรัฐไม่สามารถแข่งขันในด้านคุณภาพได้ แต่รัฐก็ได้ขยายขอบเขตการให้บริการไปสู่การศึกษาที่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากผู้ปกครองซึ่งเป็นการจัดบริการในตลาดที่มีการแข่งขันกับโรงเรียนที่มีเอกชนเข้ามาลงทุน โดยโรงเรียนของรัฐที่จัดโครงการพิเศษและเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองยังคงได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ในขณะที่

ผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนจะถูกตัดสิทธิการรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน โรงเรียนเอกชนจึงไม่สามารถแข่งขันกับรัฐได้ โรงเรียนสามัญศึกษาของเอกชนจึงทยอยออกไปจากระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- **การพัฒนาครู** การย้ายโรงเรียนอาชีวะเอกชนไปอยู่ในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ช่วยให้โรงเรียนเอกชนเข้าถึงการพัฒนาคูครูและการพัฒนาวิชาการได้มากขึ้น แต่ครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนยังขาดโอกาสและงบประมาณในการเข้าถึงระบบการพัฒนาวิชาชีพที่รัฐจัดขึ้น

- **ผู้เรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา** ผู้เรียนในโรงเรียนอาชีวะเอกชนมีอัตราการออกก่อนจบชั้น ปวช. ปี ๓ โดยเฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนอาชีวะของรัฐ การที่ภาครัฐไม่สามารถกำกับดูแลให้โรงเรียนอาชีวะของรัฐดำเนินการตามนโยบายไม่ขยายการรับนักเรียนในสาขาที่ทับซ้อนกับเอกชนทำให้ผู้เรียนอาชีวะเลือกเรียนในโรงเรียนอาชีวะของรัฐที่มีต้นทุนสูงกว่า โดยมีผู้เรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาจำนวนมาก

๓.๔ การใช้จ่ายงบประมาณการศึกษาด้วยประสิทธิภาพแบบถาวร

- **สมดุลระหว่างการจัดสรรงบประมาณด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน** การจัดการศึกษาของรัฐยังมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดสรรงบประมาณด้านอุปทานเพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่การบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการที่มีขนาดใหญ่มาก มีระบบเงินเดือนและสวัสดิการที่ต้นทุนสูง รวมถึงการใช้จ่ายลงทุนในอาคาร และอุปกรณ์เทคโนโลยีมีแนวโน้มสูงขึ้น การถ่วงดุลอย่างเหมาะสมด้วยระบบงบประมาณด้านอุปสงค์ที่มีต้นทุนต่ำ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกโรงเรียนที่มีคุณภาพจึงมีนัยต่อความยั่งยืนด้านงบประมาณและคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

- **การขยายการศึกษาภาครัฐ** การขยายการจัดการศึกษาในโรงเรียนของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแนวคิดโดยเริ่มจัดการศึกษาปฐมวัยเปิดรับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ ทั้งที่มีที่เรียนในโรงเรียนเอกชนว่างอยู่เป็นจำนวนมาก และการขยายตัวในแนวราบโดยการขยายจำนวนห้องเรียนหรือจำนวนนักเรียนต่อห้องขยายหลักสูตรที่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง หลักสูตรทวิศึกษา โดยไม่ส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงควบคู่กัน นำไปสู่การขยายตัวเกือบผูกขาดของรัฐในการจัดการศึกษา อดุรั้งประสิทธิภาพการใช้งบประมาณการศึกษาในระยะยาว

๓.๕ การปรับปรุงกฎหมายและนโยบายไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

- **สิทธิประโยชน์ทางภาษี** โรงเรียนการกุศล โรงเรียนสามัญศึกษาประเภทต่างๆ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐผ่านมาตรการทางภาษีมาโดยต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึง มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยประหยัดงบประมาณได้มาก แต่ในปัจจุบัน รัฐเปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดการศึกษาด้วยหลักสูตรจากต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง ทำให้มีการลงทุนในรูปแบบต่างๆ และโรงเรียนเอกชนมีวัตถุประสงค์เชิงพาณิชย์มากขึ้นแต่สิทธิประโยชน์ทางภาษียังไม่ได้รับการทบทวนให้เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนแต่ละประเภท

- **การส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม** การศึกษาเอกชนมีความหลากหลายตามสภาพของท้องถิ่นและประเภทของโรงเรียน ทั้งยังกระจายอยู่ทั่วประเทศและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่กฎหมายและระเบียบ รวมถึงพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๓) ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน การติดตามข้อมูลโรงเรียนและข้อมูลผู้เรียนไม่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษาไม่มีโครงสร้างอัตรากำลังรองรับข้าราชการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และไม่มีกฎหมายที่ให้อำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแลโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

- **เทคโนโลยีทางการศึกษา** ผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีศักยภาพและความต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การเรียนการสอนออนไลน์ในต่างประเทศสามารถจัดการศึกษาทั้งในหลักสูตรสามัญและหลักสูตรอาชีวศึกษาโดยร่วมกับสถานประกอบการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงครูที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในระดับสูง

๔. สาเหตุของปัญหา

๔.๑ ทศนคติว่าการศึกษาคือหน้าที่ของรัฐ

การขาดข้อมูลอย่างรอบด้านเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนทำให้ประชาสังคมมีทัศนคติว่าการศึกษาคือหน้าที่ของรัฐ โรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนสำหรับผู้เรียนที่มีฐานะดี ค่าเล่าเรียนสูง การพัฒนาการศึกษาจึงเน้นนโยบายและการระดมทรัพยากรและความร่วมมือทั้งของรัฐและจากภาคธุรกิจเอกชนเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาของรัฐ โดยไม่ได้มองว่าการศึกษาเอกชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของประเทศ

๔.๒ การขาดความเข้าใจในระบบและประโยชน์ของการจัดสรรงบประมาณด้านอุปสงค์

แม้ว่ารัฐจะจัดสรรเงินอุดหนุนผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนในอัตราที่ต่ำกว่าต้นทุนในการจัดการศึกษาเอง แต่มุมมองที่เห็นว่าเงินอุดหนุนผู้เรียนเป็นงบประมาณที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนเอกชนซึ่งแสวงกำไร ทำให้รัฐมุ่งประหยัดเงินอุดหนุนผู้เรียน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับ

๔.๓ การขาดความชัดเจนในบทบาทของรัฐ ท้องถิ่น และเอกชน ทั้งในด้านการจัดและการสนับสนุนการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นภารกิจของหลายกระทรวง หลายหน่วยงาน ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ทั้งมีส่วนร่วมของเอกชนอีกด้วย ทุกฝ่ายต่างก็มีนโยบายขยายบริการ ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างซ้ำซ้อน และแย่งบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา การวางแผนและดำเนินนโยบายการศึกษาจำเป็นต้องมีมุมมองแบบบูรณาการเพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่และประสานความร่วมมือให้สอดคล้องกัน

๔.๔ การขาดความชัดเจนในการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านนโยบาย การกำกับดูแล และหน่วยปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการต้องบริหารและกำกับดูแลโรงเรียนของรัฐเป็นจำนวนกว่า ๓ หมื่นโรง การกำหนดกฎระเบียบ มาตรการและนโยบายส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษาและกำกับดูแลโรงเรียนของรัฐมากกว่าการกำหนดนโยบายบริหารการศึกษาในภาพรวมของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงไม่ได้รับการสนับสนุนให้มีบทบาทและศักยภาพที่เข้มแข็งในการสนับสนุนและกำกับโรงเรียนเอกชน อีกทั้งสภาพการแข่งขันระหว่างโรงเรียนของรัฐและเอกชนไม่เอื้อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารและกำกับดูแลโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐทำหน้าที่อย่างจริงจังในการส่งเสริมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้มีความเข้มแข็ง

๕. แนวทางการปฏิรูปการศึกษา

๕.๑ กำหนดบทบาทของโรงเรียนเอกชนแต่ละประเภท และการส่งเสริมสนับสนุน การกำกับดูแลที่เหมาะสม

๕.๑.๑ การจัดการศึกษาโดยโรงเรียนการกุศลทั้งประจำและไป-กลับ โรงเรียนที่จัดการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เสริมสร้างโอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้มีรายได้น้อย มีข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปตามมาตรา ๑๑ (๓) (๕) (๗) และมาตรา ๑๕ ดังนี้

(ก) กำหนดต้นทุนมาตรฐานในการจัดการศึกษาแต่ละช่วงวัย และจัดสรรเงินอุดหนุนผู้เรียนในโรงเรียนการกุศลให้เพียงพอต่อการเข้ารับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน

(ข) จัดสรรเงินอุดหนุนผู้เรียนผู้พิการให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ดูแลผู้พิการเข้าชั้นตามมาตรฐานสากล

(ค) จัดสรรเงินอุดหนุนผู้เรียนในโรงเรียนการกุศลที่มีนักเรียนประจำให้เพียงพอต่อการจัดที่พักและความเป็นอยู่ที่มีมาตรฐาน

๕.๑.๒ โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาแบ่งเบาหน้าที่ของรัฐ ประหยัดงบประมาณ เป็นทางเลือกด้านคุณภาพ มีข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปตามมาตรา ๑๑ (๓) (๗) มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๔๑ ดังนี้

(ก) จัดสรรเงินอุดหนุนผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาทุกช่วงวัย ให้เพียงพอต่อการเข้ารับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน

(ข) จัดสรรงบประมาณค่าสวัสดิการอาหารกลางวันและบริการเสริมที่รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐและเอกชนโดยเสมอภาค

๕.๑.๓ โรงเรียนเอกชนที่มีศักยภาพ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ร่วมพัฒนาการศึกษา พัฒนานวัตกรรม เป็นทางเลือกด้านคุณภาพและความหลากหลาย มีข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๖๗ ดังนี้

(ก) ยกเลิกการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่อนุญาตให้เรียกเก็บจากผู้ปกครอง

(ข) ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในโรงเรียนเอกชนโดยไม่ถูกตัดสิทธิในการรับเงินอุดหนุน

๕.๑.๔ โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนที่มีการจ้างครูชาวต่างชาติ เสริมสร้างศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศ มีข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปตามมาตรา ๑๑ (๗) และมาตรา ๕๓ ดังนี้

(ก) ปรับปรุงแก้ไขระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการต่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกและลดการสูญเสียเวลาเรียนของผู้เรียนในการขอใบอนุญาตต่างๆ

๕.๑.๕ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจัดการศึกษาสำหรับผู้มีรายได้น้อย ลดอัตราการออกจากระบบการศึกษาของกลุ่มเสี่ยง มีข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปตามมาตรา ๑๑ (๓) (๗) และมาตรา ๖๗ ดังนี้

(ก) จัดสรรเงินอุดหนุนผู้เรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้เพียงพอต่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

(ข) สนับสนุนการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงโดยจัดสรรเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่โรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีต้นทุนสูง

(ค) ส่งเสริมให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นเพื่อจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๑.๖ โรงเรียนเอกชนนอกระบบที่จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองรับการผลิตสมรรถนะของกำลังคนของประเทศ มีข้อเสนอแนวทางปฏิรูปตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ดังนี้

(ก) รัฐอาจจ้างหน่วยงานเอกชนให้จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแทนการดำเนินการเอง

(ข) ให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ

๕.๑.๗ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง ลดภาระการลงทุนของรัฐ มีข้อเสนอแนวทางปฏิรูปตามมาตรา ๑๑ (๒) และมาตรา ๑๓ ดังนี้

(ก) ให้มีระเบียบในการกำกับมาตรฐานการจัดการศึกษาโดยครอบครัวและการประเมินผล เป็นระยะ

(ข) จัดสรรเงินอุดหนุนผู้เรียนที่รับการศึกษาที่จัดโดยครอบครัวให้ทัดเทียมกับผู้เรียน ในสถานศึกษา

๕.๑.๘ การจัดการเรียนการสอนทางไกล มีข้อเสนอแนวปฏิรูปตามมาตรา ๑๑ (๗) ดังนี้

(ก) ปรับแก้กฎระเบียบเพื่อรองรับการเรียนการสอนทางไกลแทนครูที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านได้ โดยกำหนดชั้น วิชา และวิธีการสอนร่วมกับภาคปฏิบัติอย่างเหมาะสม

๕.๒ การบูรณาการการจัดการศึกษาระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการเป็นผู้จัดการศึกษาและผู้สนับสนุนการศึกษา เพื่อหลอมรวมโรงเรียนเอกชนเข้าสู่ระบบการศึกษาของชาติ

๕.๒.๑ การบูรณาการการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ ตามมาตรา ๑๑ (๓) (๔) (๕) (๗) มาตรา ๑๔ (๘) มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๔

(ก) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้เรียนในโรงเรียนต่างสังกัด

(ข) ในกรณีที่รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการศึกษาโดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม จากผู้ปกครอง รัฐพึงส่งเสริมโอกาสของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนอย่างเท่าเทียม

(ค) สำรวจและจัดทำแผนที่โรงเรียน (School mapping) เพื่อวางแผนการรับนักเรียนและ จัดการสนับสนุนตามสภาพความจำเป็นของผู้เรียน

(ง) การจัดการศึกษานโยบายพิเศษ เช่น โรงเรียนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนกีฬา โรงเรียนสอน คนตาบอด ตามความจำเป็นเหมาะสม และสนับสนุนให้เอกชนที่มีศักยภาพร่วมจัดการศึกษาพิเศษ

๕.๒.๒ การพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน มีข้อเสนอแนวทางการสนับสนุนตามมาตรา ๑๑ (๗) และ มาตรา ๑๖ ดังนี้

(ก) การกำหนดเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนโดยคำนึงถึงอายุงานเฉลี่ยและความก้าวหน้าตามอายุงานเพื่อคำนวณอัตราเงินอุดหนุนผู้เรียนที่สะท้อนเงินเดือนและค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

(ข) การปรับแก้กฎหมายและการสนับสนุนงบประมาณกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชนให้ครูโรงเรียนเอกชนหรือโดยวิธีอื่นใดเพื่อให้ครูได้รับสิทธิในการรักษาพยาบาลส่วนที่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

(ค) เปิดโอกาสการพัฒนาครูอย่างเท่าเทียมกัน แก่โรงเรียนที่เป็นข้อจำกัดในการเข้ารับการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชน

(ง) เสริมสร้างขวัญ กำลังใจ และจงใจให้คนดีคนเก่งมาเป็นครูโรงเรียนเอกชน เปิดโอกาสให้มีการขอรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงชั้น การจัดสวัสดิการ และรางวัลจากทางราชการที่เหมาะสม

๕.๒.๓ การใช้มาตรการทางภาษี สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากร มีข้อเสนอแนวทางการสนับสนุนตามมาตรา ๑๕ และมาตรา ๖๗ ดังนี้

(ก) ลดความแตกต่างระหว่างลดต้นทุนการจัดการศึกษาของรัฐและเอกชน อาทิ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีป้าย

(ข) ส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนใช้ทรัพยากรที่มีเพื่อส่งเสริมการศึกษาของสังคม โดยให้เพิ่มที่มาของรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเช่นเดียวกับรายได้ของโรงเรียนของรัฐที่ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

(ค) การยกเว้นหรือให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่โรงเรียนเอกชนตามลักษณะของโรงเรียน โดยโรงเรียนที่ไม่แสวงกำไรควรได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าโรงเรียนที่แสวงกำไร

๕.๒.๔ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน มีข้อเสนอแนวทางการสนับสนุนตามมาตรา ๑๑ (๗) มาตรา ๑๑ (๘) มาตรา ๘๐ และมาตรา ๘๑

(ก) สร้างความรู้ความเข้าใจและบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดศึกษานิเทศก์ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา

(ข) สนับสนุนผู้เรียนให้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนการสอนเทคโนโลยีดิจิทัล

๕.๓ การมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนและชุมชน

๕.๓.๑ โรงเรียนประชารัฐ พื้นที่นวัตกรรม และโรงเรียนร่วมพัฒนาเปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนได้รับการสนับสนุน และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ โดยนัยของมาตรา ๑๗

๕.๓.๒ ระดมการบริจาค ระดมการสนับสนุนทางวิชาการ การเป็นวิทยากร การเป็นสถานที่ฝึกงาน การเป็นกรรมการสถานศึกษา โดยใช้มาตรการทางภาษีที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยนัยของมาตรา ๑๗

๕.๓.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและจัดตั้งสมัชชาการศึกษาจังหวัด และการมีบทบาทสนับสนุนการศึกษาในชุมชนและท้องถิ่น โดยนัยของมาตรา ๑๘

๖. แผนปฏิรูปเรื่องการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับใหม่ และกฎหมายลำดับรอง

๖.๑ ประเด็นปฏิรูป : การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา

๖.๒ เป้าหมายรวม

ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน มีความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างสมดุล และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพิ่มขึ้น

๖.๓ เป้าหมายเร่งด่วน

๑) มีข้อเสนอว่าด้วยบทบาทของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการจัดการศึกษารูปแบบต่างๆ

๒) มีข้อเสนอว่าด้วยแผนความร่วมมือในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครอบคลุมการจัดการทางการคลัง การสนับสนุนงบประมาณด้านอุปสงค์ และผู้จัดการศึกษา

๖.๔ เป้าหมายระยะสั้น

๑) การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อเพิ่มบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนในการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน การจัดการศึกษาร่วมกับภาคเอกชนในรูปแบบต่างๆ การสนับสนุนและกำกับดูแลสถานศึกษาสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับหลักการและสาระสำคัญตามทีระบุไว้ในกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเสนอ

๒) มีจำนวนสถานศึกษารวมถึงศูนย์เด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการหรือมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๖๕ เปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๒

๓) มีการออกกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อลดอุปสรรค ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางของกลุ่มโรงเรียนที่มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

๔) อำนวยรักษาหรือขยายเครือข่ายความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดจากจำนวนที่ปรากฏอยู่ ณ ต้นปี ๒๕๖๒

๕) ลดความแตกต่างของงบประมาณต่อผู้เรียนเพื่ออุดหนุนการจัดการศึกษาภาคบังคับระหว่างสถานศึกษาภาครัฐ และสถานศึกษาภาคเอกชน

๖) มีการออกกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีสาระสำคัญที่สนับสนุนบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการส่งเสริม หรือจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงให้มีมาตรการของรัฐในการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน สร้างความร่วมมือและกำกับดูแล การดำเนินการต่างๆ อย่างเหมาะสม

๗) มีการจัดตั้งสมัชชาการศึกษาในระดับจังหวัดตามความพร้อมและความสมัครใจ โดยความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในระดับจังหวัดอย่างน้อย ๖ จังหวัด

การปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา แต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่ ๖๔/๒๕๖๑ และ ที่ ๖๗/๒๕๖๑ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา โดยมีนายอนุสรณ์ แสงนิ่มนวล เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ จัดทำข้อเสนอแนวทาง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการด้านอาชีวศึกษา และประสานงาน การขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

จากการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย และการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลพบว่าปัญหา สำคัญของอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วย ๑) ผลิตบุคคลากรไม่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในด้านทักษะและสาขาวิชา ๒) ขาดแคลนครูอาชีวศึกษา ๓) หลักสูตรอาชีวศึกษาไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้ประกอบการ ๔) ครูภัณฑ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติไม่ทันสมัยและมีจำนวนไม่เพียงพอ ๕) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งจะเป็นระบบการจัดการศึกษาที่จะสามารถตอบโจทย์โลก ในยุคประเทศไทย ๔.๐ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และ ๖) ปัญหาจากระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ภายใต้คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดแผนนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

เป้าหมายหลัก ประกอบด้วย ๒ ประเด็น ดังนี้

๑. พัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะในทางปฏิบัติ เพื่อรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัย

๒. ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือเข้าสู่อาชีวศึกษา

เป้าหมายปฏิบัติการ สำหรับการปฏิรูปการอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งไปสู่ **“อาชีวยุคใหม่ มีงาน มีเงิน มีปริญญา”** ประกอบด้วย ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ

๒. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ หรือ ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ

๓. ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง

โดยได้กำหนด **ข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ๙ แนวทาง** มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. เพิ่มค่าตอบแทนให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพ มีระบบค่าตอบแทนตามสมรรถนะแก่ผู้จบ อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.) ที่เก่งปฏิบัติหรือมีสมรรถนะที่ดี มีความเชี่ยวชาญพิเศษ และผ่านการศึกษาระบบ ทวิภาคี (ฝึกปฏิบัติกับเอกชนประมาณ ๑ ปี) หรือผ่านการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ (เช่น มาตรฐานคุณวุฒิ วิชาชีพ มาตรฐานสมาคมวิชาชีพ) โดยปรับฐานเงินเดือนแรกบรรจุของบุคลากรภาครัฐ และเพิ่มค่าตอบแทน พิเศษ รวมเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ ๘.๕ - ๑๐ เพื่อการปรับภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่ออาชีวศึกษา

๒. ให้เรียนฟรี โดยให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาขาดแคลนและสาขาที่เป็น ความต้องการของประเทศ เรียนฟรีสำหรับอาชีวศึกษาในสาขาที่กำหนดซึ่งมีความต้องการสูงและขาดแคลน เน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ ๑) เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มที่มีผลการเรียนดี ๒) กลุ่มที่มีภูมิปัญญา

อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ๓) กลุ่มเด็กออกกลางคัน และ ๔) กลุ่มเด็กจากโรงเรียนขยายโอกาส โดยดำเนินการแบบ matching package คือ สถานศึกษาจับคู่กับสถานประกอบการ ในการให้ทุนแก่ผู้เรียนตามจำนวนและสาขาที่สถานประกอบการต้องการ

๓. จูงใจผู้เรียนโดยใช้กลไกกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โดยการเพิ่มวงเงินการกู้ยืมเพื่อการศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา ในสาขาที่ขาดแคลนหรือสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศตามค่าใช้จ่ายจริงของแต่ละสาขา และให้กู้ยืมเงิน กยศ. แบบปลอดดอกเบี้ย หรือดอกเบี้ยต่ำ รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่อาชีวศึกษาเอกชนและรัฐอย่างเท่าเทียม ในฐานะหน่วยผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานของประเทศ

๔. เพิ่มการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือการฝึกงาน และระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ

เพิ่มสิทธิการลดหย่อนภาษีจากค่าใช้จ่ายที่ใช้สนับสนุนอาชีวศึกษาทวิภาคี จากเดิมร้อยละ ๒๐๐ เป็น ๔๐๐ และพัฒนากระบวนการยื่นขอลดหย่อนภาษีให้ง่ายขึ้น เพื่อจูงใจผู้ประกอบการให้สนใจเข้าร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากยิ่งขึ้น สถานศึกษากำหนดหลักสูตรการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ โดยมุ่งใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นตัวตั้ง เน้นการฝึกปฏิบัติและทักษะพื้นฐานของการเป็นผู้ประกอบการและให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยมีมาตรการป้องกันไม่ให้ผู้เรียนระบบทวิภาคีถูกใช้เป็นแรงงานผิดกฎหมาย

๕. จัดตั้ง Training Center/Mobility Training Center เพื่อเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติ กระจายตัวตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ในลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership : PPP) เพื่อฝึกปฏิบัติสำหรับนักเรียนในระบบทวิภาคีที่ไม่สามารถไปฝึกงาน เปิดโอกาสให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกล รวมถึงนักเรียนจากอาชีวศึกษาเอกชนได้เข้าฝึกปฏิบัติ เพื่อกระตุ้นให้อาชีวศึกษาเอกชนสามารถเปิดสอนหลักสูตรขาดแคลนที่ต้องลงทุนสูง มีเครื่องมือราคาแพงและทันสมัยซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถจัดหาใช้สอนได้ นอกจากนี้สามารถเคลื่อนย้ายเครื่องมือบางส่วนไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะปฏิบัติ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับความสามารถในเชิงปฏิบัติแก่นักเรียน

๖. สนับสนุนให้สถานศึกษา/นักศึกษาหารายได้ด้วยตนเอง และปลูกฝังและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา

การจัดหาแหล่งเงินทุน start up ที่มีศักยภาพ หรือแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และเปิดโอกาสให้วิทยาลัยสามารถหารายได้เพิ่มเติมได้ หรือร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาธุรกิจโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมทำงานภาคปฏิบัติ มีกลไกส่งเสริมการสร้างงานและสร้างรายได้ หรือใช้กลไก “โรงงานในโรงเรียน” รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีมุมมองเชิงธุรกิจ เพื่อสร้างรายได้ อาทิ การติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar rooftop) เป็นต้น

๗. ส่งเสริมความก้าวหน้าและสิทธิประโยชน์ของครูอาชีวศึกษา กำหนดให้ครูอาชีวศึกษาต้องผ่านมาตรฐานครูอาชีวศึกษาซึ่งต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะทั้งวิชาชีพครู และสมรรถนะทางปฏิบัติ โดยต้องผ่านการฝึกประสบการณ์การปฏิบัติกับผู้ประกอบการ ทั้งนี้ ควรมีใบประกอบวิชาชีพครูอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ สำหรับครูผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการที่สามารถเข้ามาช่วยสอนด้านปฏิบัติการ ไม่จำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู นอกจากนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพและระบบค่าตอบแทนที่เหมาะสมแก่ครูอาชีวศึกษาด้วย

๘. **ปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ** รวมถึงสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน เน้นการเพิ่มทักษะและความสามารถด้านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้การปรับหลักสูตรให้ทันสมัย โดยการปรับลดสัดส่วนวิชาสามัญ เพิ่มเนื้อหาในส่วนการฝึกปฏิบัติ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ภาษาอังกฤษ และพหุทักษะ (multi skill) โดยนำ Digital Platform มาใช้สำหรับหลักสูตรในระบบ หลักสูตรระยะสั้น และตามอัธยาศัย มีกลไกการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

๙. **ส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษานอกระบบสำหรับกลุ่มแรงงาน (Reskill/Upskill) และกลุ่มคนพิการ** ฝึกอบรมเสริมทักษะเดิม (Up-skill) และการเพิ่มทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มแรงงานและกลุ่มคนพิการ ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา มีดังนี้

๑) **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา** จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในเรื่องที่ ๕ การปฏิรูปหลักสูตร การเรียนรู้ และการประเมินผลการศึกษา ในประเด็นการปฏิรูปที่ ๕.๖ การปฏิรูปอาชีวศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเสนอแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา แบ่งเป็น

เป้าหมายการดำเนินการในระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย ๑. ระบบค่าตอบแทนตามสมรรถนะให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพ ๒. เรียนฟรีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายสำหรับอาชีวศึกษาในสาขาที่กำหนด ๓. เพิ่มการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือการฝึกงาน และระบบอื่นๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ๔. จัดตั้ง Training Center และมี Mobility Training Center ๕. สนับสนุนให้สถานศึกษา/นักศึกษาหารายได้ด้วยตนเอง ๖. ปลุกฝังและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา

เป้าหมายการดำเนินการในระยะสั้น ประกอบด้วย ๑. ปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น ทันสมัย ตรงความต้องการ ๒. ส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษานอกระบบ ๓. จัดหาแหล่งเงินทุน หรือแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อส่งเสริมการลงทุนให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา

๒) **ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.** โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา กำหนดประเด็นข้อเสนอดังกล่าวใน ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการบวรการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการประกอบอาชีพ สร้างทักษะ ความเชี่ยวชาญ ด้านการปฏิบัติ มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น มี Digital Platform ของอาชีวศึกษา ทั้งหลักสูตรในระบบ หลักสูตรระยะสั้น และตามอัธยาศัย

(๒) ความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้จัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้น จัดตั้งศูนย์ฝึกปฏิบัติ training center and mobile training

(๓) การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของตน สำหรับการประกอบอาชีพ หรือสำหรับการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม ตลอดจนสร้างทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน

(๔) เป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษาเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือเข้าสู่อาชีวศึกษา ส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษานอกระบบ สำหรับกลุ่มแรงงาน และ

กลุ่มคนพิการ โดยการจัดฝึกอบรมการเพิ่มทักษะเดิมให้ดียิ่งขึ้น (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มแรงงานและกลุ่มคนพิการ ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง มีระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะ ที่ได้รับจากการศึกษา เพื่อสามารถเอื้อประโยชน์ให้ทั้งกับผู้เรียนและผู้ที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน

๓) จัดทำโครงการนำร่องพัฒนาครูอาชีพศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ คณะอนุกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) ดำเนินการโครงการ Teacher Excellence เพื่อดำเนินการส่งครูอาชีพศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ ในสาขาอาชีพ นำร่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต่อการพัฒนาประเทศ ๕ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ก่อสร้าง ๒) ยานยนต์ ๓) พลังงาน ๔) เครื่องยนต์เล็ก และ ๕) แม่พิมพ์ ดำเนินการในช่วงปิดภาคการศึกษา (เดือนเมษายน-พฤษภาคม ๒๕๖๒) เพื่อเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และได้มีทักษะและประสบการณ์การปฏิบัติงานในสภาพจริง สามารถนำไปถ่ายทอดในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อไป และดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินและถอดบทเรียนจากโครงการดังกล่าวโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

แนวทางการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

คณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

๑. มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา ครูอาชีวศึกษาต้องมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และผ่านการประเมินสมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้ ๑. สมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพครูอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ๓ สมรรถนะ ประกอบด้วย ๑.๑ สมรรถนะหลัก (Core Competencies) เป็นสมรรถนะในเชิงสังคม ๑.๒ สมรรถนะในหน้าที่ (Functional Competencies) ๑.๓ สมรรถนะเฉพาะความเชี่ยวชาญ (Professional Competencies) และ ๒. ประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย ๒.๑ ฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน หรือเป็นครูช่วยสอน ๒.๒ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาชีพเฉพาะ และ ๒.๓ การฝึกปฏิบัติอาชีพในสถานประกอบการ หรือปฏิบัติการสอนในสถานประกอบการ

๒. ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center” ใน ๖ ภูมิภาค ภายใต้แนวคิดในการใช้ทรัพยากรและการบริหารงานร่วมระหว่างรัฐและเอกชน พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รวมทั้งเป็นศูนย์ทดสอบและรับรองมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน

๓. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะที่ ๑ ผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leader) ได้แก่ ๓.๑ สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) และ ๓.๒ สมรรถนะด้านวิชาชีพ (Professional Competency)

สมรรถนะที่ ๒ ผู้นำการคิดและการปฏิบัติ (Brain & Behavior) ได้แก่ ๓.๑ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ (Leadership Competency) และ ๓.๒ สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Managerial Competency)

สมรรถนะที่ ๓ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมายที่ท้าทาย (Change & Challenge) ได้แก่ ๓.๑ สมรรถนะด้านการบังคับบัญชา (Directing Subordinate Competency) และ ๓.๒ สมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ (Analyzing Deciding Competency)

๔. ข้อเสนอ “แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ” มีดังนี้

๑) การจัดการเรียนรู้ เน้นความคิดสร้างสรรค์ มีการฝึกอาชีพในสถานศึกษาหรือฝึกงานในสถานประกอบการ

๒) หลักสูตร/สาระวิชา ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี ได้แก่ การจัดทำแผนธุรกิจ การบริหารการเงิน การผลิต เศรษฐศาสตร์ การเรียนรู้เพื่อเป็นทั้งผู้ประกอบการและลูกจ้าง เชิญวิทยากรผู้ประกอบการ/ศิษย์เก่า มาถ่ายทอดประสบการณ์ และภาคปฏิบัติ ได้แก่ ๑. ชั่วโมงเรียนในการจุดประกายการเป็นผู้ประกอบการทั้งครูและนักเรียน (smart hour) และกิจกรรมพิเศษ (เปิดร้านในสถานศึกษา) วิชาช่วงประกอบการเฉพาะ ๒. กิจกรรมศูนย์บ่มเพาะโดยครูเป็นที่ปรึกษาธุรกิจ และ ๓. การประกวดแผนธุรกิจซึ่งจะมีผู้เชี่ยวชาญ/สถานประกอบการมาให้ความรู้

๓) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มอาชีพตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และร่วมกันออกแบบหลักสูตร และการรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย ในชุมชน เพื่อสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ

๔) คุณลักษณะของครูผู้สอน ครูผู้สอนต้องมีทักษะที่สามารถแนะแนวทางการสร้างผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ และสามารถประสานงานกับผู้ประกอบการได้

๕) คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ สร้างวิสัยทัศน์การเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนตั้งแต่แรกเริ่ม กระตุ้นให้เด็กสนใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีพื้นฐานการทำธุรกิจ อาทิ การจัดการทางการเงิน คิดเป็น คิดเชิงธุรกิจได้ มีพื้นฐานความรู้ทางเทคโนโลยี พื้นฐานด้านดิจิทัล มีทักษะพื้นฐานการเป็นผู้ประกอบการ อันได้แก่ ทักษะสื่อสาร ทักษะการเจรจาต่อรอง และมีมนุษยสัมพันธ์

๖) บทบาทผู้รับผิดชอบ ได้แก่ สถานศึกษาอาชีวศึกษา (ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา) และกลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริหาร ในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๗) ปัจจัยสนับสนุน/ปัจจัยภายนอกเอื้อในการสร้างผู้ประกอบการ อาทิ เครือข่ายเอกชนในการจัดประกวดทักษะเพื่อการสร้างอาชีพ ระบบสนับสนุนสร้างความตระหนักแก่สังคมในการเป็นผู้ประกอบการ ระบบติดตามประเมินผลศิษย์เก่า กลไกดำเนินการในการคัดเลือกผู้ประกอบการ ไม่สร้างภาระผู้ประกอบการ และเอื้อสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือการยกย่องเชิดชูเกียรติ ระบบสนับสนุนในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยวิธีการให้ทุนอุดหนุน และสร้างระบบเครือข่ายให้ตั้งตัวได้ หรือระบบพี่เลี้ยง

๕. ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา” เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการตามมาตรการทางนโยบาย จึงเห็นควรจัดทำข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา” เพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ สาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑) ควรกำหนดรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับ ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. โดยการอาชีวศึกษาสามารถจัดได้ทุกระบบการศึกษา (๑.การศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ ๒. การศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง ๓. การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต) โดยแต่ละระบบการศึกษาสามารถจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้ใน ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑. ในระบบ ๒. นอกกระบบ และ ๓. ทวิภาคี

๒) ควรให้รัฐมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาโดยเอกชน ให้เอกชนร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรูปแบบการลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership : PPP)

๓) ควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี และสหกิจศึกษา

๔) ควรกำหนดประเด็นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ชัดเจนในกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาเกี่ยวกับ ๑. หน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ๒. การให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการ/ครู/ผู้เรียน เพื่อจูงใจให้ร่วมจัดการศึกษาและเรียนในระบบทวิภาคี ๓. หลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ๔. กลไกการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ๕. หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ ๖. มาตรการในการสนับสนุนสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

๕) ควรกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ให้มีประสิทธิภาพ มีคณะกรรมการอาชีวศึกษาเอกชน (กอช.) ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาเอกชน โดยให้มีสำนักอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) เป็นโครงสร้างภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๖) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) ให้ชัดเจนในกฎหมาย เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานอาชีวศึกษา

๗) ควรกำหนดให้มีกลไกบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางการกระจายอำนาจให้มีอิสระในการบริหารงานด้านบุคคล สามารถพัฒนาครูและสรรหาครูอาชีวศึกษาได้เอง และมีการกำหนดค่าตอบแทนตามสมรรถนะเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๘) ควรเสนอให้มีความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ดังนี้ ๑. การพัฒนาห้องปฏิบัติการหรือพื้นที่การฝึกงาน ๒. ให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการและภาคเอกชน ในการร่วมมือจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ๓. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดศูนย์ฝึกอบรมอาชีวศึกษา Training center/Mobile center และ ๔. ความร่วมมือจัดทำศูนย์ Big data center เพื่อใช้เป็นแหล่งฐานข้อมูลเชื่อมโยงในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การมีงานทำ

จากบทบาทในการขับเคลื่อน ข้อเสนอในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา และแนวทางดำเนินการ เพื่อเตรียมการรองรับการปฏิรูปการอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ ที่คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้จัดทำขึ้น โดยรวบรวมเป็นรายงานพันธกิจการปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษานี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้เกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคต

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

ส่วนที่ ๑ สภาพปัญหา ความสำคัญ และความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายในการนำพาประเทศเข้าสู่โมเดล “ประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐)” ที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” รูปแบบเศรษฐกิจจะเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตปริมาณมากและใช้แรงงานราคาถูก ไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่พึ่งพาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล อีกทั้งรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศระยะยาวให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและก้าวผ่านกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) สู่อุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่มีรายได้สูง (High-Income Nation) พร้อมยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจสังคมที่เป็นพลวัต

การผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีปริมาณที่เพียงพอและมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตรงกับความต้องการของภาคประกอบการ และการพัฒนาประเทศ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากต่อการเข้าใกล้เป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนในระดับอาชีวศึกษาที่จะมีส่วนสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจภาวะการมีงานทำ ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งให้เห็นว่าสัดส่วนการว่างงานของผู้ที่จบการศึกษาสายอาชีพ (ปวช. และ ปวส.) มีจำนวนน้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาสายวิชาการ (มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และระดับปริญญาตรี) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพิจารณาสัดส่วนของการมีงานทำแล้ว จะเห็นว่าผู้จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีสัดส่วนการจ้างงานมากกว่าผู้จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าตลาดแรงงานต้องการผู้จบการศึกษาที่มีทักษะ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติ ซึ่งปัจจุบันการอาชีวศึกษายังไม่สามารถผลิตกำลังแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการได้

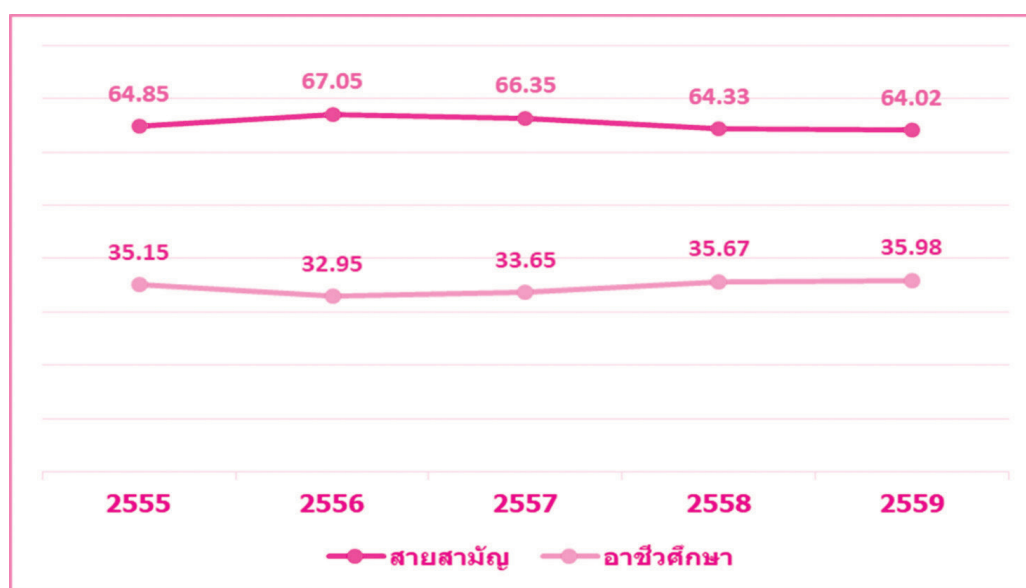
การศึกษางานวิจัยประเด็นการปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย^{๑๘} พบว่า คุณภาพผู้จบอาชีวศึกษายังไม่ตอบโจทย์ของสถานประกอบการ เนื่องจากผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานไม่ดีพอ การจัดการเรียนการสอนในส่วนของเนื้อหาไม่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นต้องใช้ประกอบอาชีพ หลักสูตรอาชีวศึกษาถูกออกแบบมาไม่เหมาะสมกับการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน รวมทั้งเนื้อหาหลักสูตรไม่สามารถเชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรการทำงานจริง นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนครูวิทยากรครู และวัสดุครุภัณฑ์ในการฝึกปฏิบัติ ยังเป็นปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดการอาชีวศึกษาที่ไม่สามารถละลายได้ ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะ และคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน เพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น

จากสภาพสภาวะการณดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิรูปการอาชีวศึกษาของประเทศไทย ได้ดังต่อไปนี้

^{๑๘} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๙, การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย, สืบค้นออนไลน์เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑ จากเว็บไซต์ https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2016/08/nuthasid-vocational-education-v02_2.pdf

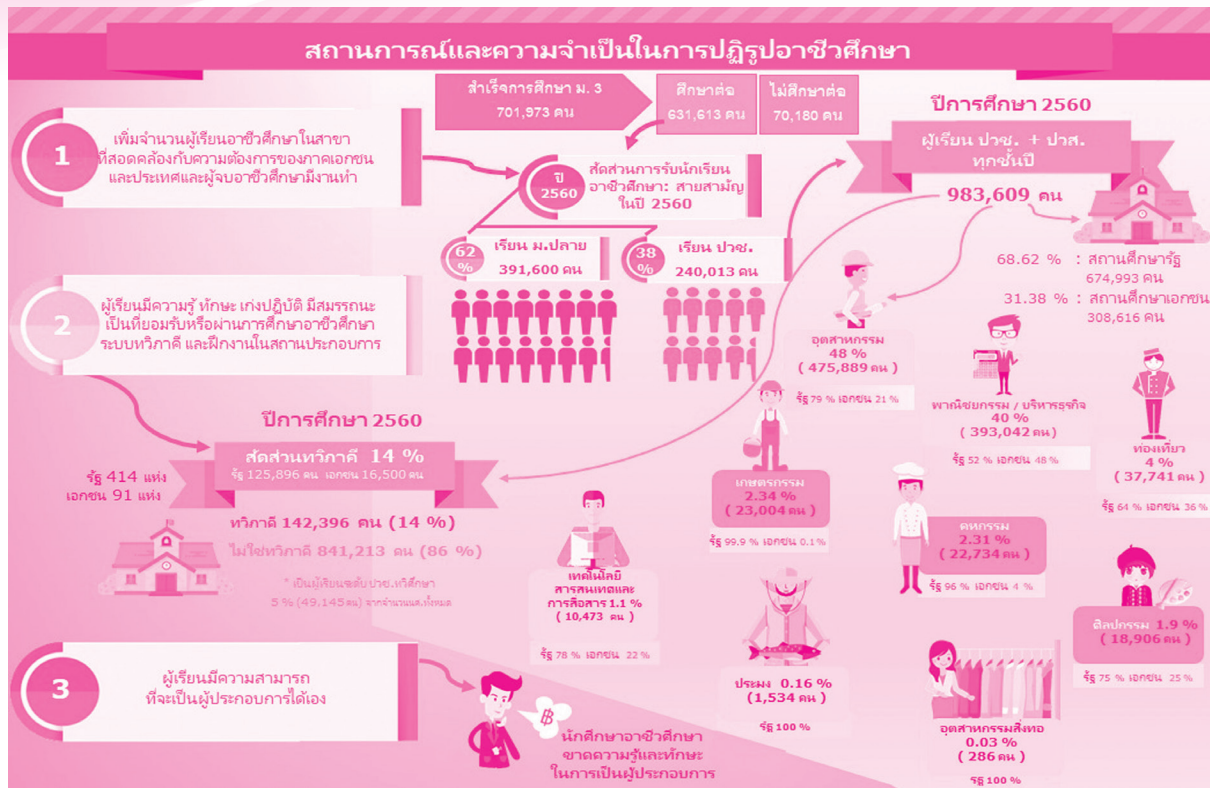
๑) การผลิตบุคลากรไม่ตรงความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในด้านทักษะและสาขาวิชา

ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการและการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จาก สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและอาชีวศึกษา^{๑๙} ไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน ในปัจจุบัน โดยผู้เข้าเรียนอาชีวศึกษามีปริมาณน้อยกว่าความต้องการของตลาดแรงงาน นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นิยมเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญมากกว่าเรียนสายอาชีวศึกษา และนักศึกษาอาชีวศึกษาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่าร้อยละ ๗๐ ส่งผลให้เกิดความขาดแคลนแรงงานฝีมือหรือแรงงานที่มีทักษะด้านปฏิบัติ นอกจากนี้ ยังพบว่าสาขาวิชาที่ผลิตไม่ตรงกับความต้องการ กล่าวคือ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการ (Shortage Supply) ในขณะที่ประเภทวิชาพาณิชยกรรมผลิตสูงกว่าความต้องการ (Over Supply) โดยเฉพาะขาดแคลนช่างเทคนิครุ่นใหม่จำนวนมาก ที่มีทักษะในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านแมคคาทรอนิกส์ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีวัสดุ เป็นต้น ประกอบกับความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวผู้เรียน ภาคประกอบการ และสถานศึกษา อาชีวศึกษาต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัดอย่างมาก ส่งผลให้สถานประกอบการไม่สามารถหาคนที่มีสมรรถนะได้ตรงตามความต้องการ และสถานศึกษาไม่สามารถติดตามผลการจัดการศึกษาและการมีงานทำของผู้เรียนได้ รวมทั้ง ผู้เรียนก็ไม่สามารถหางานทำได้ตรงตามที่ต้องการและมีทักษะความเชี่ยวชาญ

แผนภาพที่ ๒ สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและอาชีวศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

^{๑๙} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘

แผนภาพที่ ๓ สถานการณ์และความจำเป็นในการปฏิรูปอาชีวศึกษา^{๒๐}

๒) การขาดแคลนครูอาชีวศึกษา

ปัญหาการขาดแคลนครูอาชีวศึกษาที่มีความรู้ทางปฏิบัติสำหรับสอนอาชีวศึกษา และทักษะการถ่ายทอดทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติเป็นปัญหาที่มีมาอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ระบุว่า ครูอาชีวศึกษาที่มีในระบบควรมีจำนวน ๓๓,๒๔๓ คน แต่ปัจจุบันมีอยู่จริงเพียงจำนวน ๑๕,๒๐๖ คน จึงจำเป็นต้องใช้ครูอัตราจ้างจำนวนมาก แต่งบประมาณที่ใช้ในการจัดจ้างกลับมีอยู่อย่างจำกัด ครูอัตราจ้างได้รับค่าตอบแทนต่ำ ประมาณ ๘,๐๐๐ - ๙,๐๐๐ บาท/เดือน ส่งผลให้ครูอาชีวศึกษาเอกชนที่มีศักยภาพพยายามสอบบรรจุในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐทำให้ขาดแคลนครูที่มีศักยภาพในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนตามไปด้วย ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูอาชีวศึกษา รวมไปถึงการจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอาชีพมาเป็นครูอาชีวศึกษา ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินงานในปัจจุบันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๓) หลักสูตรอาชีวศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ

หลักสูตรและเนื้อหาของวิชาที่สอนไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ เนื่องจากระบบการจัดทำหลักสูตรที่ถูกกำหนดโดยอาจารย์ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นหลัก โดยอาจารย์ส่วนมากยังอาจไม่มีประสบการณ์การทำงานในภาคเอกชน และไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุตสาหกรรม ส่งผลให้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาจะเน้นสัดส่วนเนื้อหาทักษะวิชาชีพน้อยเกินไป โดยเฉพาะการเรียนในห้องเรียนยังให้ความสำคัญกับเนื้อหาวิชาการโดยอิงทฤษฎีค่อนข้างมาก การจัดทำหลักสูตรยังขาดความเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ ซึ่งเป็นตัวกำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงาน (Competency) ซึ่งหลักสูตรการอาชีวศึกษาควรพัฒนาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่เน้นการสร้างทักษะและความเชี่ยวชาญของผู้เรียนเป็นสำคัญ

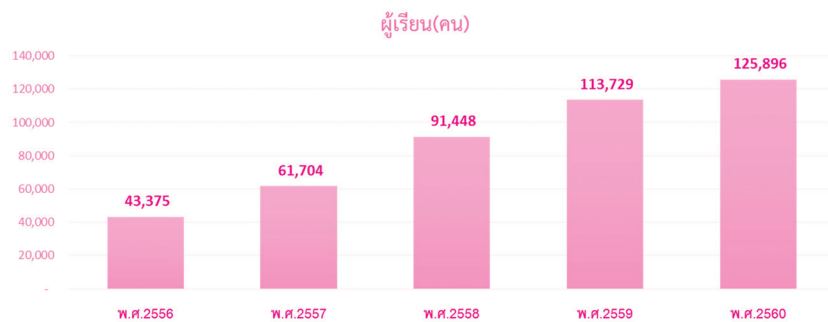
^{๒๐} ข้อมูลจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๔) ครุภัณฑ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติไม่ทันสมัยและมีจำนวนไม่เพียงพอ

เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นระบบการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะและความเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติ เครื่องมือและครุภัณฑ์ต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติของผู้เรียน แต่ปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนวัสดุ และครุภัณฑ์ที่ทันสมัยและพอเพียงกับจำนวนนักศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญ ครุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีการใช้งานมานานและขาดการบำรุงรักษา รวมทั้งงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อครุภัณฑ์ต่างๆ มีจำนวนไม่เพียงพอ ประกอบกับสถานศึกษามีข้อจำกัดในการรับบริจาคครุภัณฑ์จากภาคเอกชน ทั้งในเรื่องของค่าบำรุงรักษา สถานที่จัดเก็บ และค่าขนย้าย ผู้เรียนขาดโอกาสในการเข้าถึงและใช้เครื่องมืออุปกรณ์ จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการฝึกปฏิบัติของผู้เรียน

๕) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งระบบที่จะสามารถตอบโจทย์โลกในยุคประเทศไทย ๔.๐ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ระบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นระบบที่ได้รับการยอมรับทั้งจากสถานศึกษาและสถานประกอบการว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถสร้างผู้เรียนให้มีศักยภาพ มีทักษะ และความเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติได้ ซึ่งภาครัฐได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาระบบดังกล่าวตลอดมา แต่การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของไทยในภาพรวมยังไม่มีความก้าวหน้ามากนัก โดยจะเห็นจากในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคียังมีเพียง ร้อยละ ๑๔ มีจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาภาครัฐที่ศึกษาอยู่ในระบบทวิภาคีเพียงประมาณ ๙๐,๐๐๐ คน จากทั้งหมด ๖๕๐,๐๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔ และมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพียง ๓๐๐ แห่ง จากทั้งหมด ๙๐๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๐ นอกจากนี้ สถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีเพียง ๓๒,๒๒๓ แห่ง แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จึงยังไม่สามารถสร้างจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านปฏิบัติได้ดีเท่าที่ควร

แผนภาพที่ ๔ จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

ที่มา: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑)

แผนภาพที่ ๕ จำนวนสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐
ที่มา: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑)

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอาจพิจารณาได้จากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ สถาบันการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนมีความแตกต่างกันทางด้านศักยภาพ มาตรฐานการศึกษา และอุปกรณ์การฝึก คุณภาพและปริมาณของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวนนักศึกษาและความพร้อมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคียังเป็นไปอย่างจำกัด สถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนน้อย และมีความแตกต่างกันมากทางด้านทุน ด้านผลิตภัณฑ์และความเชี่ยวชาญทางเทคนิคเฉพาะ รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาต้นแบบการอาชีวศึกษาทวิภาคี โดยยึดต้นแบบจากบางประเทศแล้วกำหนดให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการสร้างภาระและปัญหาให้แก่สถานศึกษา ส่งผลให้การปฏิรูปการอาชีวศึกษาสู่ออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ครูและสถานประกอบการยังขาดความเข้าใจระบบทวิภาคี รวมถึง ยังขาดกลไกหรือตัวกลางในการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี

๖) การบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา

สถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนยังขาดกระบวนการสร้างคนและสร้างเทคโนโลยีควบคู่กันไปอย่างครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบ วิจัย พัฒนา การสร้างต้นแบบการต่อยอด และดัดแปลงเทคโนโลยีสู่กระบวนการผลิต ไม่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการศึกษาเอกชนที่ชัดเจน โดยเฉพาะอาชีวศึกษาขนาดเล็ก ได้รับผลกระทบจากนโยบายการรับนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการอาชีวศึกษา เพื่อให้ “การอาชีวศึกษา” เป็นระบบการศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งนี้ นโยบายให้ความสำคัญกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการพัฒนากำลังคนให้มีมาตรฐาน และการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ได้มุ่งเน้นที่จะเตรียมความพร้อมในการพัฒนาฝีมือแรงงานไทย

ให้มีศักยภาพเพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต ดังจะเห็นได้จากนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ซึ่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในอนาคต ประกอบกับการที่ประเทศก้าวสู่ประเทศไทย ๔.๐ นับเป็นยุคที่ประเทศต้องการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการขยายตัวจากภาคผลิตไปสู่ภาคบริการมากขึ้น ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งรัฐให้ความสำคัญในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยเฉพาะโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและความร่วมมือในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างสังคมคุณภาพ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาและพึ่งพาตนเอง ส่งผลกระทบต่อระบบการอาชีวศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นตามไปด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้มีคำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่ ๖๔/๒๕๖๑ และ ที่ ๖๗/๒๕๖๑ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการด้านอาชีวศึกษา และจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศด้านอาชีวศึกษา

ส่วนที่ ๒ เป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ภายใต้คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วยเป้าหมายหลัก ๒ ประการ กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง พัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะในทางปฏิบัติ เพื่อรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ประการที่สอง ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือเข้าสู่อาชีวศึกษา

คณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ภายใต้คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา จึงได้กำหนดเป้าหมายปฏิบัติการสำหรับการปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ

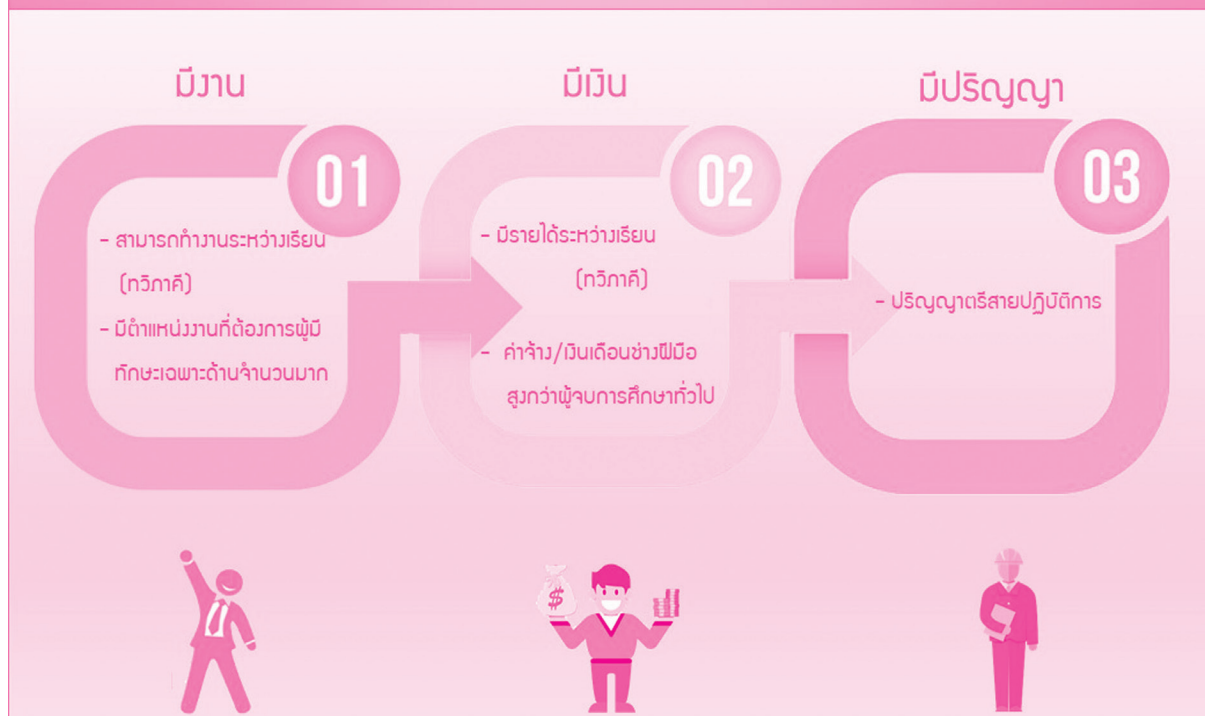
๒. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ หรือ ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ

๓. ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง

แม้ว่าเป้าหมายทั้ง ๓ ประเด็นนี้จะมีได้เป็นเรื่องใหม่ ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีการดำเนินการมาโดยตลอด แต่ผลการดำเนินงานอาจไม่ประสบความสำเร็จมากเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันจำนวนเด็กที่เข้าเรียนอาชีวศึกษายังมีอยู่ในสัดส่วนจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสายสามัญโดยเฉพาะในสาขาที่มีความต้องการสูงยังขาดแคลน ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้จบการศึกษายังอยู่ในระดับพอใช้ ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องใช้เวลาในการฝึกอบรมพัฒนาคนที่แรงงานจะสามารถปฏิบัติงานได้จริง ทั้งนี้ ถึงแม้ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะพยายามแก้ปัญหาด้วยการสร้างภาพลักษณ์อาชีวศึกษา การกวดขันและป้องกันการทะเลาะวิวาทของผู้เรียนอาชีวศึกษาต่างสถาบัน ตลอดจนปรับปรุงหลักสูตร เปิดหลักสูตรใหม่ การทำความร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น เยอรมัน ญี่ปุ่น จีน อังกฤษ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษารูปแบบใหม่ รวมไปถึงการร่วมมือกับผู้ประกอบการในระบบทวิภาคีรับเด็กเข้าฝึกปฏิบัติแล้วก็ตาม แต่การดำเนินการดังกล่าวยังเห็นผลไม่ชัดเจนเพียงพอ

ข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษาของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา จึงต้องการสร้างแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายข้างต้นสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อมุ่งไปสู่ **“อาชีวะยุคใหม่ มีงาน มีเงิน มีปริญญา”** เพื่อส่งเสริมให้เด็กและผู้ปกครองสนใจและเปลี่ยนทัศนคติในการเรียนสายอาชีพ รวมทั้ง แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อเป็นกำลังแรงงานที่มีประสิทธิภาพของประเทศ อาทิ **“นโยบาย Smart Girls ๔.๐”** ด้วยตระหนักว่าศักยภาพของเพศหญิงไม่ได้มีความสามารถเฉพาะด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังมีคุณลักษณะรอบคอบ และทักษะฝีมือที่ไม่แตกต่างจากเพศชาย ซึ่งตลาดแรงงานในปัจจุบันต้องการกำลังคนทั้งในงานด้านบริการ และงานด้านเทคโนโลยี ฉะนั้น การรณรงค์ให้เพศหญิงมีความสนใจมาเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลอย่างมีนัยสำคัญถึงจำนวนผู้เรียนที่จะเพิ่มมากขึ้น และจะเป็นฐานกำลังสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ ตลอดจนเน้นการสร้างความร่วมมือในการดำเนินการทั้งจากทางภาครัฐและภาคเอกชนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นพลังแรงขับเคลื่อนที่การปฏิรูปการอาชีวศึกษาต่อไป

อาชีพยุคใหม่ มีงาน มีเงิน มีปัญญา

แผนภาพที่ ๒ แนวทางการผลิตบุคลากรอาชีพยุคใหม่ให้ตอบโจทย์การปฏิรูปอาชีวศึกษา

ส่วนที่ ๓ แนวทางการปฏิรูปการอาชีวศึกษา

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอแนวทางในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา โดยกำหนดข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ๙ แนวทาง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. เพิ่มค่าตอบแทนให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพ โดยปรับฐานเงินเดือนแรกบรรจุของบุคลากรภาครัฐ และเพิ่มค่าตอบแทนพิเศษให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพ รวมทั้งการปรับภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่ออาชีวศึกษา

มีระบบค่าตอบแทนตามสมรรถนะให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพโดยการปรับขึ้นรายได้แรกบรรจุ (เงินเดือนและเงินตอบแทนพิเศษ ประมาณร้อยละ ๘.๕ - ๑๐) ของบุคลากรภาครัฐให้แก่ผู้จบอาชีวศึกษา (ปวช. และปวส.) ที่เก่งปฏิบัติ หรือมีสมรรถนะที่ดี ความเชี่ยวชาญพิเศษ โดยผ่านการศึกษาระบบทวิภาคี (ฝึกปฏิบัติกับเอกชนประมาณ ๑ ปี) หรือผ่านการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ (เช่น มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานสมาคมวิชาชีพ) ซึ่งเมื่อภาครัฐปรับอัตราค่าตอบแทนแล้ว จะเป็นแรงผลักดันและจูงใจให้ทางภาคเอกชนปรับค่าตอบแทนตามด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติในปัจจุบันอัตราการจ้างผู้จบอาชีวศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชนส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี และมากกว่าค่าแรงขั้นต่ำไม่มากนัก ยกเว้นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่ให้ความสำคัญด้านสมรรถนะและจ้างในอัตราที่สูง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้นักเรียนสนใจและมุ่งสู่การเรียนระดับปริญญาตรีมากกว่า ส่งผลให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศ ซึ่งการเพิ่มค่าตอบแทนตามสมรรถนะความเชี่ยวชาญจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญ โดยที่ผู้จบอาชีวศึกษาได้รับค่าตอบแทนไม่ต่างจากผู้จบปริญญาตรีขณะที่ใช้เวลาเรียนน้อยกว่า แต่จบการศึกษาแล้วมีงานทำแน่นอน รวมทั้งในอนาคตสามารถทำงานและมีรายได้ พร้อมกับสามารถเรียนเพิ่มเติมจนจบปริญญาตรีไปพร้อมๆ กันได้

๒. ให้เรียนฟรี โดยให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาขาดแคลนและสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ

สามารถเรียนฟรีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายสำหรับอาชีวศึกษาในสาขาที่กำหนดซึ่งมีความต้องการสูงและขาดแคลน สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มที่มีผลการเรียนดี กลุ่มที่มีภูมิภานาอยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมไปถึง กลุ่มเด็กออกกลางคัน และกลุ่มเด็กจากโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อจูงใจให้เด็กสายสามัญมาเรียนสายอาชีพมากขึ้น และบางส่วนกลับมาเป็นครูอาชีวศึกษาโดยมีทุนการศึกษาสนับสนุน ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ช่วยค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจนจบการศึกษา ทั้งนี้ แม้รัฐบาลจะต้องใช้เงินงบประมาณมากพอควรในการลงทุนสำหรับพัฒนานักเรียนเหล่านี้ แต่เป็นการลงทุนที่มีความคุ้มค่าสูง เพราะนักเรียนเมื่อจบการศึกษาจะเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาประเทศ สร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งไทยและต่างชาติทั้งปริมาณและคุณภาพ ที่สำคัญเด็กเหล่านี้เมื่อมีรายได้สูงขึ้นจะสามารถคืนประโยชน์ต่อแผ่นดินในรูปแบบของการเสียภาษีอากร อนึ่ง การขอความร่วมมือภาคเอกชนร่วมให้ทุนการศึกษา โดยดำเนินการแบบ matching package คือ สถานศึกษาจับคู่กับสถานประกอบการ ในการให้ทุนแก่ผู้เรียนตามจำนวนและสาขาที่สถานประกอบการต้องการ จะเป็นกลไกการดำเนินการหนึ่งที่จะสามารถสร้างผู้เรียนที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการได้

๓. ใจผู้เรียนโดยใช้กลไกกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนและรัฐอย่างเท่าเทียมกันในฐานะหน่วยผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานของประเทศอย่างมีคุณภาพและเพียงพอ โดยพิจารณาการเพิ่มวงเงินการกู้ยืมเพื่อการศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาตามค่าใช้จ่ายจริงของแต่ละสาขา และให้กู้ยืมเงิน กยศ. แบบปลอดดอกเบี้ย หรือดอกเบี้ยต่ำ (๐.๐๑ - ๑.๐๐%) สำหรับผู้ที่เรียนสายอาชีวศึกษา ในสาขาที่ขาดแคลนหรือสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ ให้ทุนการศึกษาสำหรับเด็กยากจน ผ่านกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียน

๔. เพิ่มการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือการฝึกงาน และระบบอื่นๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ

โดยใช้มาตรการจูงใจผู้ประกอบการเพิ่มการลดหย่อนภาษีค่าใช้จ่ายที่ใช้ในระบบฝึกปฏิบัติจากร้อยละ ๒๐๐ เป็น ๔๐๐ พัฒนาระบบการยื่นขอลดหย่อนภาษีให้ง่ายขึ้น เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสนใจเข้าร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากยิ่งขึ้น รวมถึง การให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการ/ครู/ผู้เรียน โดยเพิ่มค่าตอบแทนสำหรับผู้จบการศึกษาในระบบทวิภาคี รวมทั้งการให้วุฒิบัตรรับรองความเป็นผู้มีทักษะ และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่ผ่านระบบทวิภาคี เพื่อจูงใจให้ร่วมจัดการศึกษาและเรียนในระบบทวิภาคี นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่ยืดหยุ่น โดยให้สถานศึกษากำหนดหลักสูตรการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ มุ่งใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นตัวตั้ง เน้นการฝึกปฏิบัติและทักษะพื้นฐานของการเป็นผู้ประกอบการเพื่อการประกอบอาชีพ และให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติในสภาพจริงได้ ประกอบกับมีมาตรการในการป้องกันสถานศึกษาและสถานประกอบการในการใช้แรงงานผิดกฎหมายด้วย

๕. จัดตั้ง Training Center เพื่อเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติ

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการร่วมจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ (Training Center/ Mobility Training Center) ในรูปแบบ PPP (Public Private Partnership) โดยมีเอกชนเป็นผู้บริหารศูนย์ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งศูนย์นี้จะกระจายตัวตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยจะใช้เป็นศูนย์การฝึกปฏิบัติสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถไปฝึกงานในระบบทวิภาคี โดยมีเครื่องมือส่วนกลางที่ทันสมัย และเปิดโอกาสให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลได้เข้าฝึกปฏิบัติ รวมไปถึงนักเรียนจากอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้อาชีวศึกษาเอกชนสามารถเปิดสอนหลักสูตรขาดแคลนและต้องลงทุนสูง มีเครื่องมือราคาแพงและทันสมัยให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งทางสถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่สามารถจัดหาใช้สอนได้ ทั้งนี้ ยังสามารถเคลื่อนย้ายเครื่องมือดังกล่าวไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนและฝึกทักษะการปฏิบัติได้

ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินการสามารถพิจารณาการขอความร่วมมือกับสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ และรัฐวิสาหกิจ ที่มีศักยภาพสามารถเข้าร่วมกับรัฐในการจัดตั้งศูนย์เหล่านี้ โดยถือว่าเป็นกิจกรรมทางสังคม (CSR) ที่บริษัทต่างๆ ให้ความสำคัญ ซึ่งช่วงแรกรัฐควรปล่อยให้เอกชนดำเนินการลงทุนไปก่อนเพื่อความคล่องตัว และรัฐผ่อนชำระใช้คืนแก่เอกชนเป็นรายปี ซึ่งแนวทางการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวจะสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ไม่เป็นภาระรัฐในการใช้งบประมาณประจำปีที่สูง ขณะที่เอกชนจะใช้

ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ๆ จำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลให้ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง ช่วยลดความเหลื่อมล้ำอย่างชัดเจน และช่วยยกระดับความสามารถในเชิงปฏิบัติแก่นักเรียนอาชีวศึกษาได้เป็นอย่างดี

๖. สนับสนุนให้สถานศึกษา/นักศึกษาหารายได้ด้วยตนเอง และปลูกฝังและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา

การจัดหาแหล่งเงินทุน start up ที่มีศักยภาพ หรือแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อส่งเสริมการลงทุนให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งการเปิดโอกาสให้วิทยาลัยสามารถหารายได้เพิ่มเติมได้ หรือร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาธุรกิจโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมทำงานภาคปฏิบัติ เรียนรู้วิธีดำเนินงานธุรกิจและการตลาด เป็นวิธีการสนับสนุนให้สถานศึกษา/นักศึกษาหารายได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณมาพัฒนาสถานศึกษาและครู เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการและการหารายได้ระหว่างเรียนให้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน รวมทั้งจัดหาตรงรับผลิตผลผลิตของสถานศึกษาและผู้เรียนอาชีวศึกษา มีกลไกส่งเสริมการสร้างงานและสร้างรายได้ หรือใช้กลไก “โรงงานในโรงเรียน” รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีมุมมองเชิงธุรกิจเพื่อสร้างรายได้ อาทิ การติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar rooftop) เป็นต้น และจัดให้มีศูนย์เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อเป็นแนวทางการปลูกฝังและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้

๗. ส่งเสริมความก้าวหน้าและสิทธิประโยชน์ของครูอาชีวศึกษา

ยกระดับความสามารถครูอาชีวศึกษาโดยกำหนดให้ต้องผ่านมาตรฐานครูอาชีวศึกษาซึ่งต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะทั้งวิชาชีพครู และสมรรถนะทางปฏิบัติ โดยต้องผ่านการฝึกประสบการณ์การปฏิบัติกับผู้ประกอบการ สำหรับครูปัจจุบันที่ไม่เคยผ่านการฝึกปฏิบัติ ต้องส่งไปฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการระยะหนึ่ง สำหรับนักศึกษาที่เรียนระดับปริญญาตรี เช่น วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ควรปรับหลักสูตรให้มีการฝึกสอนตามวิทยาลัยและฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการควบคู่กันไป ทั้งนี้ ใบประกอบวิชาชีพครูช่างหรือครูอาชีวศึกษามีใบประกอบวิชาชีพครูอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ แยกจากใบประกอบวิชาชีพครูปกติ เนื่องจากต้องการครูที่มีความเชี่ยวชาญและมีสมรรถนะเฉพาะด้าน รวมทั้ง เพื่อปรับปรุงแบบการเลื่อนวิทยฐานะให้เหมาะสม สำหรับกรณีครูผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการที่สามารถเข้ามาช่วยเหลือ ฝึกฝนนักเรียนด้านปฏิบัติการ ไม่จำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู พิจารณาความก้าวหน้าและสิทธิประโยชน์ของครูอาชีวศึกษา ด้วยการปรับสถานะครูอัตราจ้างของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ให้เป็นพนักงานราชการหรือข้าราชการ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องพิจารณาสร้างกลไกหรือมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูอาชีวศึกษา รวมไปถึงมาตรการการจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอาชีพมาเป็นครูอาชีวศึกษา เพื่อเอื้อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๘. ปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น

ปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ รวมถึงการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน นอกจากนี้ควรจัดหลักสูตรการเรียนรู้ที่เน้นการเพิ่มทักษะและความสามารถด้านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ ปรับหลักสูตรให้ทันสมัย โดยการปรับลดสัดส่วนวิชาสามัญ เพิ่มเนื้อหาในส่วนการฝึกปฏิบัติ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ภาษาอังกฤษ และพหุทักษะ (multi skill) โดยนำ Digital Platform ของอาชีวศึกษา ทั้งในหลักสูตรในระบบ หลักสูตรระยะสั้น และตามอัธยาศัยสำหรับการจัดการอาชีวศึกษา อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ควรนำกลไกการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อจูงใจให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเปิดสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานและประเทศ และเพื่อประโยชน์สำหรับการส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษานอกระบบด้วย

๙. ส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษานอกระบบสำหรับกลุ่มแรงงาน (Reskill/Upskill) และกลุ่มคนพิการ

การศึกษาในปัจจุบันต้องการให้เกิดการศึกษาตลอดช่วงชีวิต เนื่องด้วย “วิทยาการที่ก้าวหน้าเป็นแรงผลักดันที่ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้” ฉะนั้น การส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มุ่งการฝึกทักษะอาชีพให้พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน ส่งเสริมแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยใช้ฐานงานวิจัยเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างนวัตกรรมและรองรับการขยายตัวเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ด้วยเหตุนี้ นอกจากการพัฒนาคนหรือกำลังแรงงานโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในระบบการศึกษาแล้ว การจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะเดิมให้ดียิ่งขึ้น (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มแรงงานและกลุ่มคนพิการ ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๔ ผลการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา

คณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา โดยมีผลการดำเนินการในรูปของ

๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

๒) ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

๓) ความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) จัดทำโครงการนำร่องพัฒนาครูอาชีวศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ

๑) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

คณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในเรื่องที่ ๕ การปฏิรูปหลักสูตร การเรียนรู้ และการประเมินผลการศึกษา ในประเด็นการปฏิรูปที่ ๕.๖ การปฏิรูปอาชีวศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเสนอแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็นเป้าหมายการดำเนินการในระยะเร่งด่วน และเป้าหมายการดำเนินการในระยะสั้น ดังนี้

เป้าหมายเร่งด่วน

๑) มีข้อเสนอว่าด้วยระบบค่าตอบแทนตามสมรรถนะให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพ โดยมีการปรับฐานเงินเดือนแรกบรรจุของบุคลากรภาครัฐและเพิ่มค่าตอบแทนพิเศษให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพ ที่เก่งปฏิบัติหรือมีความเชี่ยวชาญพิเศษ เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญในกรณีที่เรียนอาชีวศึกษาและมีความสามารถในทางปฏิบัติสามารถได้รับค่าตอบแทนเทียบเท่าผู้จบปริญญาตรี การประชาสัมพันธ์การสร้างค่านิยมที่ดีต่ออาชีวศึกษาให้สังคมรับรู้ในวงกว้าง โดยใช้ช่องทาง Social Media และการขอความร่วมมือจากภาคเอกชนในการประชาสัมพันธ์ และมีการปรับระบบแนะแนวการเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาให้เป็นแบบเชิงรุก และมีการแนะนำอาชีพร่วมกับสถานประกอบการ

๒) มีระบบเรียนฟรีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายสำหรับอาชีวศึกษาในสาขาที่กำหนด สนับสนุนเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา กลุ่มที่มีผลการเรียนดี กลุ่มที่มีภูมิภานาอยู่ในพื้นที่ห่างไกล กันดาร และโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มเด็กออกกลางคัน กลุ่มเด็กผู้หญิง เพื่อจูงใจให้เด็กสายสามัญมาเรียนสายอาชีพ และให้ผู้เรียนกลับมาเป็นครูอาชีวศึกษา โดยมีการให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาขาดแคลนและสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ จูงใจผู้เรียนโดยใช้กลไกกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

๓) เพิ่มการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือการฝึกงาน และระบบอื่นๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ โดยการใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจ เพิ่มการลดหย่อนภาษีจาก ๒๐๐% เป็น ๔๐๐% พัฒนาระบบการ ยื่นขอลดหย่อนภาษีให้ง่ายขึ้น และสร้างกลไกความร่วมมือจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และจัด Road Show สร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รวมทั้งส่งเสริมให้คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทวิภาคี

๔) จัดตั้ง Training Center และมี Mobility Training Center ในลักษณะ PPP (Public Private Partnership) เพื่อใช้เป็นศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียน นักศึกษา พนักงาน ในสถานประกอบการ ครูอาชีพศึกษาในสาขาช่างพื้นฐาน สาขาเกษตรกรรมและเทคโนโลยีทางการเกษตร และระบบเทคโนโลยีพื้นฐานเพื่อการใช้งาน ในแต่ละภูมิภาคที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๕) สนับสนุนให้สถานศึกษา/นักศึกษาหารายได้ด้วยตนเอง โดยจัดสรรงบประมาณมาพัฒนาสถานศึกษาและครู รวมทั้งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ และการหารายได้ระหว่างเรียนให้แก่ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน และจัดหาตลาดรองรับผลผลิตของสถานศึกษาและผู้เรียนอาชีพศึกษา โดยผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับท้องถิ่น นอกจากนี้ จัดให้มีศูนย์เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในการจัดการธุรกิจและเทคโนโลยีในการเป็นผู้ประกอบการ

๖) ปลุกฝังและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนอาชีพศึกษา โดยพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตรเน้นการเพิ่มเนื้อหาวิชาการดำเนินธุรกิจเบื้องต้น ได้แก่ ความคุ้มค่าในการลงทุน การตลาด และการเงิน โดยบรรจุอยู่ในหลักสูตรพื้นฐานของทุกสาขาวิชา มีโครงการการดำเนินธุรกิจเพื่อฝึกการเป็นเจ้าของสถานประกอบการ (Entrepreneur) สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการหารายได้เสริมโดยดำเนินการเอง หรือร่วมมือกับภาคเอกชน รวมถึง การให้สิทธิหรือสิทธิบัตรสำหรับนวัตกรรมที่นักศึกษาคิดค้นขึ้น

เป้าหมายระยะสั้น

๑) ปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนอาชีพศึกษาให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น ทบทวนหลักสูตรเดิม ปรับหลักสูตรให้ทันสมัย โดยการปรับลดสัดส่วนวิชาสามัญ เพิ่มเนื้อหาในสวนปฏิบัติ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ภาษาอังกฤษ และพหุทักษะ (multi skill) ทั้งนี้ ควรนำ Digital Platform เข้ามาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วย รวมทั้งภาครัฐต้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่อาชีพศึกษาเอกชนและรัฐอย่างเท่าเทียมในฐานะที่เป็นหน่วยผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการด้านแรงงานของประเทศอย่างมีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อให้สถานศึกษาอาชีพศึกษาเอกชนสามารถเปิดหลักสูตรในสาขาที่ผู้เรียนมีความสนใจและผู้ประกอบการมีความต้องการ นอกจากนี้ พิจารณาเปิดหลักสูตรเตรียมอาชีพศึกษา และเปิดหลักสูตรพิเศษสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีให้เข้ามาศึกษาอาชีพศึกษาหรือวิชาชีพระยะสั้น

๒) ส่งเสริมการจัดอาชีพศึกษานอกระบบ สำหรับกลุ่มแรงงาน และกลุ่มคนพิการ จัดฝึกอบรมการเพิ่มทักษะเดิมให้ดียิ่งขึ้น (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มแรงงาน และกลุ่มคนพิการได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง

๓) จัดหาแหล่งเงินทุน หรือแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อส่งเสริมการลงทุนให้แก่ผู้เรียนอาชีพศึกษา ทำโครงการความร่วมมือกับธนาคารของรัฐ ในการสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง

๒) ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

จากเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา และข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา จึงได้มีการกำหนดประเด็นข้อเสนอดังกล่าวใน ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. โดยมีการกำหนดประเด็นการปฏิรูปการอาชีวศึกษาที่มีความสอดคล้องกับสาระสำคัญที่กำหนดใน ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ดังต่อไปนี้

ประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา

(๑) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ และมีความเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติ โดยการปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น มี Digital Platform ของอาชีวศึกษา ทั้งหลักสูตรในระบบ หลักสูตรระยะสั้น และตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้ได้ง่ายและกว้างขวางขึ้น

(๒) ความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดตั้ง ศูนย์ฝึกปฏิบัติ training center แนวทางในการจัด training center และ mobile training เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของตน สำหรับการประกอบอาชีพ หรือสำหรับการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของบุคคล โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ และส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพได้

“มาตรา ๔๘ การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการประกอบอาชีพตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๖) (ก) หรือการฝึกอบรมอาชีพ ให้จัดโดยสถานศึกษา หรือโดยความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ หรือโดยวิธีการอื่นใด ในกรณีที่สถานศึกษาร่วมมือกับสถานประกอบการ มิให้ถือว่า สถานประกอบการนั้นจัดตั้งสถานศึกษาหรือประกอบกิจการสถานศึกษา และจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของ สถานประกอบการซึ่งให้ความรู้หรือให้การฝึกอบรมแก่ผู้เรียนต้องมีใบรับรองความเป็นครูมิได้

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๗) ในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาชีพหรือทักษะอาชีพขั้นสูงด้วยโดยอนุโลม”

(๓) การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของตน สำหรับการประกอบอาชีพ หรือสำหรับการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม ตลอดจนสร้างทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน ปลูกฝังและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการ ให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา อาทิ เพิ่มเนื้อหาวิชาการดำเนินธุรกิจเบื้องต้น ได้แก่ ความคุ้มค่าในการลงทุน การตลาดและการเงินอยู่ในหลักสูตรพื้นฐานของทุกสาขาวิชา มีโครงการการดำเนินธุรกิจเพื่อฝึกการเป็นเจ้าของสถานประกอบการ (Entrepreneur)

“มาตรา ๕๐ การศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง คือ การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของตน สำหรับการประกอบอาชีพ หรือสำหรับการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม หรือเพื่อประโยชน์แห่งความรอบรู้ของตนเอง โดยอาจจัดให้มี ใบรับรองคุณวุฒิตามความเหมาะสมได้”

(๔) เป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษาเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือเข้าสู่อาชีวศึกษา ส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษานอกระบบ สำหรับกลุ่มแรงงาน และกลุ่มคนพิการ โดยการจัดฝึกอบรมการเพิ่มทักษะเดิมให้ดียิ่งขึ้น (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มแรงงานและกลุ่มคนพิการ ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ได้อย่างต่อเนื่อง ระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะ ที่ได้รับการศึกษา เพื่อสามารถเอื้อประโยชน์ให้ทั้งกับผู้เรียนและผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และระบบ reskill/upskill ด้วย

“มาตรา ๕๑ การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การดำเนินการด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้บุคคล เรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น หรือวิธีการอื่นใด ที่มีใช้เป็นการบังคับ ที่จะเอื้ออำนวยให้บุคคลมีช่องทางในการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและสะดวก และเข้าถึง แหล่งเรียนรู้ได้โดยง่าย โดยไม่มีภาระค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร สามารถเพิ่มพูนความรู้ได้อย่างกว้างขวาง รู้เท่าทันพัฒนาการของโลกอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และนำความรู้ไปเติมเต็มชีวิตให้แก่ตนเองและเกิดประโยชน์ ต่อสังคม

มาตรา ๕๒ ให้จัดให้มีระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะ ที่ได้รับการศึกษาตามมาตรา ๔๔ (๑) (๒) หรือ (๓) จากระบบเดียวกันแต่ต่างสถานศึกษา หรือจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง หรือจากต่างประเทศ หรือจากการศึกษาตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๒) เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา หรือการรับรองระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้ ”

๓) ความร่วมมือกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) จัดทำโครงการนำร่อง พัฒนาครูอาชีวศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ

ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูป การศึกษา ที่ต้องการส่งเสริมความก้าวหน้าและสิทธิประโยชน์ของครูอาชีวศึกษาให้มีศักยภาพในฐานะครูผู้สอน อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมีเส้นทางความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งคือ การขาดแคลนครูฝึกที่มีคุณภาพ สมรรถนะและความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อที่จะ สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีศักยภาพ รวมทั้ง ยกระดับสมรรถนะและความเชี่ยวชาญของครูฝึก ควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการพัฒนาครูฝึกให้มีความเชี่ยวชาญ คือ การมีส่วนร่วม จากภาครัฐและเอกชนในฐานะผู้เชี่ยวชาญและมีส่วนได้เสียโดยตรงในอาชีพ (Public - Private Partnership) ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน การพัฒนาสื่อการสอน การฝึกอบรมบุคลากรและการใช้ทรัพยากรครุภัณฑ์ที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อการจัดการศึกษาและฝึกอบรม อาชีพ เพื่อให้ครูได้มีโอกาสในการเพิ่มพูนองค์ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญที่จะไปขยายผลต่อการ จัด การเรียนรู้ของเด็กนักเรียนต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ จึงได้มีการเสนอโครงการ Teacher Excellence เพื่อดำเนินการ ส่งครูอาชีวศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ เป็นต้นแบบการผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญตรงตามสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการจริงในอาชีพ ในสาขาอาชีพนำร่องที่มีความจำเป็น เร่งด่วนต่อการพัฒนาประเทศ ๕ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ก่อสร้าง ๒) ยานยนต์ ๓) พลังงาน ๔) เครื่องยนต์เล็ก และ

๕) แม่พิมพ์ โดยมีการเสนอความเห็นดังกล่าว และขอความร่วมมือกับทางสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กรอ.อศ. สถานประกอบการ สถานศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ปัจจุบันได้มีการขับเคลื่อนข้อเสนอดังกล่าว โดยมีสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการคัดเลือกสถานศึกษา ครูอาชีวะ และสถานประกอบการที่มีความพร้อมในสาขาอาชีพที่จะเริ่มนำร่อง ๕ กลุ่ม กรอ.อศ. ซึ่งเป็นแนวทางดำเนินการที่ต่างจากโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการไว้ โดยมีการใช้จังหวัดเป็นฐานในการดำเนินงาน แต่การนำร่องตามข้อเสนอนี้จะเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาโดยเน้นการใช้ กรอ.อศ. เป็นฐาน เพื่อจัดครูอาชีวศึกษาไปฝึกประสบการณ์ยังสถานประกอบการ ในช่วงปิดภาคการศึกษา (เดือนเมษายน- พฤษภาคม ๒๕๖๒) เพื่อเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และได้มีทักษะและประสบการณ์การปฏิบัติงาน ในสภาพจริง สามารถนำไปถ่ายทอดในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อไปได้ นอกจากนี้ ในอนาคตยังมีแนวทางในการถอดบทเรียนการพัฒนาครูอาชีวะ และจัดทำรายงานข้อเสนอการพัฒนาแนวทาง ในการสร้างความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ในการสร้างสมรรถนะความเชี่ยวชาญของครูอาชีวศึกษา โดยการดำเนินการร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาด้วย

ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานในโครงการนำร่องพัฒนาครูอาชีวศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ ได้รับความสนใจจากสถานศึกษา สถานประกอบการ และความร่วมมือจากกลุ่ม กรอ.อศ. เป็นอย่างมาก โดยมี รายละเอียดการดำเนินการ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑) กลุ่มก่อสร้าง

ระยะเวลาในการฝึก ๑๘ เมษายน ถึง ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

จำนวนครูที่เข้าฝึกอบรม ๒๐ คน

สถานประกอบการที่ร่วม อาทิ บริษัท พุกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน) บริษัท ไชมิส แอสเสท จำกัด และบริษัท มีนบุรีรับสร้างบ้าน จำกัด

๒) กลุ่มยานยนต์

ระยะเวลาในการฝึก ๑ เมษายน ถึง ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒

จำนวนครูที่เข้าฝึกอบรม ๒๓ คน

สถานประกอบการที่ร่วม อาทิ บริษัท ชัมมิท โอโต บอดี อินดัสตรี จำกัด บริษัท เด็นโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)

๓) กลุ่มพลังงาน

ระยะเวลาในการฝึก ๒๒ เมษายน ถึง ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒

จำนวนครูที่เข้าฝึกอบรม ๒๐ คน

สถานประกอบการที่ร่วม อาทิ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัทอินเตอร์ ฟาอีสท์ วินด์ อินเตอร์เนชั่นแนล และสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๔) กลุ่มเครื่องยนต์เล็ก

ระยะเวลาในการฝึก ๘ เมษายน ถึง ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒

จำนวนครูที่เข้าฝึกอบรม ๒๖ คน

สถานประกอบการที่ร่วม อาทิ บริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด บริษัทคาวาซากิ มอเตอร์ เอ็นเตอร์ไพร์ส (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ไทยยามาฮา มอเตอร์ จำกัด

๕) กลุ่มแม่พิมพ์

ระยะเวลาในการฝึก ๑๗ เมษายน ถึง ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

จำนวนครูที่เข้าฝึกอบรม ๒๐ คน

สถานประกอบการที่ร่วม อาทิ บริษัท เอส.เค. โพลีเมอร์ จำกัด บริษัท ไทย ออโต ทูลส์ แอนด์ ดาย จำกัด และบริษัท โยสุ ออโต พาร์ท จำกัด

อย่างไรก็ตาม หลังจากการประเมินการเข้ารับการฝึกประสบการณ์ยังสถานประกอบการของครูอาชีวศึกษา ในช่วงปิดภาคการศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญในการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และได้มีทักษะและประสบการณ์การปฏิบัติงานในสภาพจริง ทักษะในการใช้เครื่องมือที่จำเป็นในสาขาวิชาที่สอน ได้มีประสบการณ์ในการสัมผัสกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ สามารถนำไปถ่ายทอดในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อไปได้

ส่วนที่ ๕ แนวทางการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

จากข้อเสนอแนวทางในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา โดยกำหนดข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ๙ แนวทาง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำแนวทางการดำเนินการ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

๑. มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา
๒. ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center”
๓. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา
๔. ข้อเสนอ “แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ”
๕. ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา”

๑. มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา

ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา เป้าหมายที่สำคัญ คือ พัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะในทางปฏิบัติ เพื่อรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ และผู้เรียนมีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้อีกด้วย เงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ คือ “ครูอาชีวศึกษา” จึงมีข้อเสนอให้ครูและอาจารย์ผู้สอนอาชีวศึกษามีใบประกอบวิชาชีพครูอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยมีความจำเป็นต้องแก้ไขคุณลักษณะของครูอาชีวศึกษาที่ต้องมีความแตกต่างจากคุณลักษณะของครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา เนื่องจากเอกลักษณ์ของการเรียนการสอนในสายอาชีพ จะต้องเน้นการสร้าง ความเชี่ยวชาญและความชำนาญ ผ่านการฝึกอบรมในสถานประกอบการ นอกจากนี้ ยังต้องมีความรู้ด้านครุศาสตร์พื้นฐาน สามารถนำความรู้ทักษะวิชาชีพมาถ่ายทอดให้แก่แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นไปตามคุณลักษณะดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา โดยครูอาชีวศึกษาต้องมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และผ่านการประเมินสมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

๑) สมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพครูอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ๓ สมรรถนะ

- ๑.๑ สมรรถนะหลัก (Core Competencies) เป็นสมรรถนะในเชิงสังคม และการเป็นแบบอย่างที่ดีที่มีคุณธรรม จริยธรรม (soft skill) รวมทั้งความสามารถในการสื่อสาร ทักษะด้าน IT ด้านภาษา การคิดวิเคราะห์ สามารถเชื่อมโยงโลกการศึกษาและโลกอาชีพได้
- ๑.๒ สมรรถนะในหน้าที่ (Functional Competencies) เป็นสมรรถนะความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่ครูอาชีวศึกษา มีความรู้ในเรื่องการบริหารธุรกิจ และการตลาด สามารถนำหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ทักษะวิชาชีพ มาบูรณาการและบริหารจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑.๓ สมรรถนะเฉพาะความเชี่ยวชาญ (Professional Competencies) เป็นสมรรถนะความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพแต่ละสาขาจะต้องสามารถปฏิบัติงานในสาขาของตนเองได้ หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม อาทิ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ศิลปกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ประมง อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสิ่งทอ และ เทคโนโลยีและการสื่อสาร

๒) ประสบการณ์วิชาชีพ

- ๒.๑ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน หรือเป็นครูช่วยสอนมาก่อน
- ๒.๒ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาชีพเฉพาะ
- ๒.๓ การฝึกปฏิบัติอาชีพในสถานประกอบการ หรือปฏิบัติการสอนในสถานประกอบการ ทั้งนี้ต้องมีใบรับรองจากสถานประกอบการด้วย หรือมีใบรับรองจากสมาคม/สภาวิชาชีพ หรือหน่วยงานมาตรฐานอาชีพ

๒. ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center”

กลไกที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพของกำลังคนที่มีความรู้และทักษะในทางปฏิบัติ ให้สามารถรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือเข้าสู่อาชีวศึกษา แนวทางสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยยกระดับผู้เรียนและกำลังคน ให้มีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ และมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งมีศักยภาพรองรับนวัตกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง (High Technology) ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงเป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ เครื่องมือและครุภัณฑ์ที่ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในยุค Thailand ๔.๐ ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงมีครูที่มี ศักยภาพและเชี่ยวชาญในการสอนปฏิบัติ ซึ่งต้องมีการพัฒนาครูอาชีวศึกษาแบบครบวงจร เพื่อให้ผู้เรียนเก่ง ปฏิบัติและสามารถเข้าถึงอาชีวศึกษาได้ทุกคน นอกจากนี้ต้องมีกระบวนการสร้างความร่วมมือและการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านหลักสูตร ด้านครุภัณฑ์ และด้านครุฝึก โดยพิจารณาความร่วมมือ ในการจัดทำหลักสูตรเฉพาะด้าน และการร่วมจัดอบรม ตลอดจนรัฐต้องมีการให้แรงจูงใจภาคเอกชน ในการดำเนินการด้วยสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้วย

การจัดตั้ง “Training Center กระจายตามภูมิภาค” ใน ๖ ภูมิภาค ได้แก่ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC ๔) ภาคกลาง ๕) ภาคใต้ และ ๖) พื้นที่ชายแดนใต้ ภายใต้แนวคิดในการใช้ทรัพยากรและการบริหารงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาคเอกชนสามารถร่วมสนับสนุนได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนด้านเงิน ครุภัณฑ์/อุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอน บุคลากรเชี่ยวชาญ หรือการบำรุงรักษา (Maintenance) และ ดำเนินการในลักษณะองค์กรเพื่อสังคม (Social Enterprise) แบบไม่หวังผลกำไร สามารถหารายได้ด้วยตนเอง ในระดับหนึ่ง โดยให้ภาคเอกชนเป็นหลักในการดำเนินการ ซึ่งในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษามีสถานศึกษาในสังกัดกว่า ๘๐๐ แห่ง กระจายตามภูมิภาค หากต้องจัดสรรให้ทุกแห่งมีอุปกรณ์ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ที่ทันสมัย ต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล การยกระดับสถาบันการศึกษาของแต่ละ ภูมิภาคที่มีศักยภาพ และพัฒนาให้เป็น Training Center เพื่อใช้เป็นศูนย์การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ ในการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียน นักศึกษา พนักงานในสถานประกอบการ ครูอาชีวศึกษา และอาจารย์ มหาวิทยาลัย ในแต่ละภูมิภาคให้สามารถมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ทั้งนี้ การฝึกอบรมต้องเน้น competency based และมีการทดสอบเชื่อมโยงกับระบบการเทียบโอนคุณวุฒิ และมีการออกใบรับรองในการฝึกอบรมด้วย ฉะนั้น Training Center นอกจากจะมีภารกิจในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะของแรงงานระดับช่างเทคนิค (Re-Skill) และเพิ่มทักษะ (Up-Skill) แล้ว ยังต้องเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนระบบทวิภาคีด้วย รวมทั้งเป็น ศูนย์ในการทดสอบและรับรองมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ให้มีความเชี่ยวชาญด้านปฏิบัติการ และฝึกทักษะขั้นสูงของครูอาชีวศึกษาด้วย

แนวคิดในการดำเนินงาน

๑) การใช้พื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน และอุปกรณ์ของสถาบันอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมในแต่ละภูมิภาค โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้พิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีศักยภาพและมีความพร้อม ในการพัฒนาสู่การเป็น Training Center

๒) การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

๓) การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน โดยบริหารงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในลักษณะองค์กรเพื่อสังคม (Social Enterprise) โดยไม่หวังผลกำไร สามารถหารายได้ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง และให้ภาคเอกชนเป็นหลักในการดำเนินการ ให้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารงานระหว่างภาครัฐและเอกชน ทำหน้าที่กำกับดูแล และใช้กลไกทางกฎหมาย

๔) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน มาจาก ๒ ส่วน คือ (๑) งบประมาณจากภาครัฐ ที่ได้รับการจัดสรรอย่างต่อเนื่อง และ (๒) งบประมาณสนับสนุนจากภาคเอกชน ทั้งนี้ การสนับสนุนจากภาคเอกชน สามารถร่วมสนับสนุนได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนด้านเงิน ครุภัณฑ์/อุปกรณ์/สื่อการเรียน การสอน บุคลากรเชี่ยวชาญ หรือการบำรุงรักษา (maintenance) สำหรับการพิจารณาเสนอของบประมาณ อาจดำเนินการเป็นระยะๆ เพื่อไม่ก่อให้เกิดภาระงบประมาณแก่ภาครัฐมากเกินไป

๕) มีอุปกรณ์การฝึกและครุภัณฑ์ระดับสูงและทันสมัย ตอบสนองกับความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการในการผลิตขั้นสูง ซึ่งสถานศึกษา/สถาบันทั่วไปไม่สามารถจัดหาได้ โดยการจัดสรรครุภัณฑ์ อาจมีการแบ่งประเภทเป็นการจัดสรรอุปกรณ์พื้นฐาน (ของสถานศึกษา) อุปกรณ์ระดับกลาง (ของศูนย์ฝึกในแต่ละพื้นที่) และอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย (ของสถานประกอบการ)

๖) เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีระดับสูง ตามความต้องการของประเทศหรือภูมิภาค และหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมต้องคำนึงถึงความต้องการของประเทศและสถานประกอบการเป็นหลัก ทั้งนี้ โดยจัดหลักสูตรเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ ๑ หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการศึกษา (สำหรับกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา) และกลุ่มที่ ๒ หลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับการฝึกแรงงาน (Employee Training) เพื่อเปิดช่องสำหรับการขอรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการที่สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ

เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๑) ความร่วมมือกับตัวแทนผู้จัดจำหน่ายครุภัณฑ์ (Supplier) ในการนำครุภัณฑ์มาติดตั้งที่ศูนย์ฝึกอบรมเพราะได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ฝ่ายตัวแทนผู้จัดจำหน่ายได้ประโยชน์ในการให้นักเรียนทดลองใช้ เป็นการโฆษณาและสร้างความคุ้นเคยผลิตภัณฑ์ของตนเองแก่ผู้เรียน ในอนาคตเมื่อนักเรียนเข้าไปทำงานในสถานประกอบการก็จะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์นั้น เพราะเคยผ่านการใช้มาก่อนตอนฝึกอบรม ทั้งนี้หลายบริษัทมีบริการผู้สอนให้ด้วย จึงต้องสร้างความร่วมมือและใช้ส่วนนี้ให้เกิดประโยชน์

๒) ความร่วมมือระหว่างศูนย์ฝึกอบรมที่มีอยู่ในหลายหน่วยงาน ได้แก่

(๑) สำนักงานพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

(๒) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

(๓) ศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรมสู่อนาคต (Industry Transformation Center : ITC) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

๔) ศูนย์ฝึกอบรม โครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Park) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๕) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อคช)

ต้นแบบแนวทางการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม (Training Center)

ต้นแบบที่ ๑. สถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล (Sumipol Institute of Manufacturing Technology : SIMTec)

ข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทฯ

บริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด ปัจจุบันดำเนินกิจการเข้าสู่ปีที่ ๓๑ โดยประกอบธุรกิจการจัดจำหน่ายอุปกรณ์และเครื่องจักรสำหรับสถานประกอบการเกือบทุกชนิด เช่น หุ่นยนต์อุตสาหกรรม (FACTORY AUTOMATION SOLUTIONS) เครื่องจักรกลและเครื่องมือโรงงาน (MACHINING SOLUTIONS) และเครื่องมือวัด (MEASURING SOLUTIONS)

สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่บริเวณถนนอ่อนนุช กรุงเทพมหานคร โดยมีสำนักงานสาขา ๓ แห่ง ได้แก่ ๑. นิคมอุตสาหกรรมนวนคร ๒ จังหวัดนครราชสีมา ๒. นิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้ จังหวัดชลบุรี และ ๓. นิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้ จังหวัดระยอง ทั้งนี้สำนักงานสาขาทั้ง ๓ แห่ง มีห้องอบรมสัมมนาที่สามารถรองรับได้จำนวน ๑๐๐ - ๒๐๐ คน สำหรับฝึกให้แก่ผู้ประกอบการ และภาคการศึกษา

ความร่วมมือพัฒนาอาชีวศึกษา

เริ่มเมื่อประมาณ ๑๓ - ๑๔ ปีก่อน หลังจากที่ นายทองพล อุลปาทร บุตรชายเจ้าของบริษัทฯ กลับจากประเทศญี่ปุ่นได้มีความสนใจเข้าร่วมพัฒนาอาชีวศึกษา โดยในปีแรกได้ร่วมมือกับ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวิทยาศาสตร์ จัดการแข่งขันฝีมือนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วประเทศ โดยมีสถานประกอบการเครื่องมือวัดที่ใหญ่ที่สุดในโลก (MITUTOYO) ซึ่งบริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด เป็นผู้แทนจำหน่าย ได้ให้การสนับสนุนและจากการดำเนินการในปีแรกทำให้มีโอกาสได้ลงพื้นที่ไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั่วประเทศ พบความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสในการเข้าถึงเครื่องมือ ครุภัณฑ์ สำหรับฝึกปฏิบัติ ทำให้ในการดำเนินโครงการปีที่สองเน้นการฝึกอบรมให้ครูอาชีวศึกษาโดยใช้พื้นที่ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นศูนย์ฝึกอบรม ทำให้ในการดำเนินการจัดแข่งขันในปีที่ ๓ สถานศึกษาที่ได้รางวัลที่ ๑ เป็นสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล ซึ่งเดิมไม่มีศักยภาพในการฝึกปฏิบัติแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จในการลดความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสในการฝึกปฏิบัติ และในปีต่อ ๆ มาทางกระทรวงแรงงานได้สานต่อการประกวดดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันบริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด จึงยังคงเน้นการฝึกอบรม โดยเฉพาะครูช่างกลโรงงานอย่างน้อยปีละ ๒ - ๓ ครั้ง และมีการสื่อสารหลังจบการอบรมไปแล้วผ่านกลุ่มไลน์ซึ่งปัจจุบันมีครูที่ผ่านการอบรมอยู่ในกลุ่มดังกล่าวประมาณ ๓๐๐ คน

ที่มาการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล

เดิมบริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด พยายามผลักดันให้ศูนย์ฝึกอบรม (Training Center) ก่อตั้งและดำเนินการโดยภาครัฐ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยเห็นว่ากรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เพื่อเป็นจุดเชื่อมระหว่างภาคประกอบการและสถานศึกษา ในการส่งผู้เรียนมาเรียนให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม แม้ว่าทุกกระทรวงก็จะมีกรมซึ่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนาบุคคล เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม แต่พบว่าไม่มีข้อจำกัด เช่น ๑. ขาดผู้สอนที่เชี่ยวชาญ ๒. เทคโนโลยีที่ไม่ทันสมัย ๓. การบำรุง รักษา ซ่อมบำรุงครุภัณฑ์

จากข้อจำกัดข้างต้น บริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด จึงมีแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมด้วยตนเอง และได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ๑๔ หน่วยงาน

ได้แก่ ๑. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ๒. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ๓. สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ๔. การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ๕. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ๖. สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ ๗. สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ๘. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ๙. สถาบันยานยนต์ ๑๐. สมาคมอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทย ๑๑. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ๑๒. สมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย ๑๓. สถาบันไทย-เยอรมัน และ ๑๔. บริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ในงาน เมทัลเล็กซ์ ๒๐๑๗ (Metalex ๒๐๑๗) ไบเทค บางนา กรุงเทพมหานคร โดยมีบริษัท เครือสุมิพล จำกัด เป็นแกนหลักในการจัดตั้งศูนย์เทคนิคแห่งการเรียนรู้ (Technical Learning Academy) เพื่อพัฒนาบุคลากรรองรับอุตสาหกรรม ๔.๐ รองรับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งปัจจุบันมีชื่อว่า สถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล (Sumipol Institute of Manufacturing Technology - SIMTec) ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าด้านหน้าของนิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้ จังหวัดระยอง

ลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล

สถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล ใช้งบประมาณรวมค่าก่อสร้างอาคาร ประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท โดยบริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด เป็นผู้รับผิดชอบ และได้รับความร่วมมือด้านครุภัณฑ์ เครื่องจักรบางส่วนจากผู้ผลิตสินค้าพันธมิตร

โดยเดิมวางแผนเป็นการฝึกอบรมโดยไม่มีค่าใช้จ่าย แต่เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานอื่นที่มีการฝึกอบรมโดยมีการเก็บค่าใช้จ่ายเช่น สถาบันไทย-เยอรมัน และ สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น) จึงปรับเปลี่ยนให้สถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพลมีการจัดเก็บค่าฝึกอบรมรายละ ๒,๐๐๐ - ๒,๕๐๐ บาท เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสถาบันอื่นและเพื่อความยั่งยืนให้สถาบันฯ มีรายได้เพื่อบริหารจัดการต่อไป ทั้งนี้เนื่องจาก แนวโน้มการส่งเสริมการพัฒนาคนเพื่อรองรับอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) อาจทำให้สถาบันจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น รวมถึงการได้รับสิทธิพิเศษจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI)

โดยในขณะนี้สถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล ได้พัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อรองรับสำหรับการให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้มีโอกาสได้ศึกษาภาคทฤษฎีล่วงหน้าก่อนมาฝึกปฏิบัติแล้วอยู่ระหว่างการพัฒนาเนื้อหา (Content) และในส่วนของขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆ เห็นว่าศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรมสู่อนาคต (Industry Transformation Center : ITC) กระทรวงอุตสาหกรรม มีความเหมาะสมเพราะตั้งกระจายทั่วประเทศ โดยงบประมาณที่ใช้ดำเนินการของสถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล เริ่มแรก ๓๐๐ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นค่าก่อสร้างอาคาร หากการขยายผลไปพื้นที่อื่นสามารถใช้อาคารสถานที่ของภาครัฐจะทำให้งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการลดลงเป็นอย่างมาก

ประโยชน์ที่บริษัทจะได้รับ

นอกเหนือจากความตั้งใจในการพัฒนาฝีมือแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการแล้ว บริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด เห็นว่าจะเกิดประโยชน์ทางอ้อมแก่กิจการ (win - win) เพราะการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศต้องพัฒนาคนเป็นพื้นฐาน หากแรงงานไม่มีทักษะฝีมือสอดคล้องกับค่าแรงที่เพิ่มขึ้น สถานประกอบการซึ่งเป็นลูกค้าของบริษัทก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้หรืออาจย้ายฐานการผลิตไปประเทศอื่น ซึ่งในขณะนี้หลายประเทศ เช่น ประเทศเวียดนาม และอินโดนีเซียเป็นคู่แข่งที่กำลังมีบทบาทมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เข้ารับการอบรมจะคุ้นเคยกับเครื่องมือที่สถานประกอบการเป็นผู้แทนจัดจำหน่าย และอาจเป็นลูกค้าในอนาคตต่อไป

ต้นแบบที่ ๒ ศูนย์อบรมพนักงานปฏิบัติการและช่างเทคนิคตอบสนองความต้องการกำลังคนของไออาร์พีซี และกลุ่ม ปตท. และเป็นแหล่งฝึกงานชั้นสูงสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในอนาคต IRPCT Vocational Operation Training Center (i-VOT)

หลักการและเหตุผล

ตามรัฐบาลให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษา เนื่องจากถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสู่ Thailand ๔.๐ ทั้งนี้ที่ผ่านมาปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับอาชีวศึกษายังเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขให้ประสบความสำเร็จได้เท่าที่ควร จำนวนผู้เรียนสายสามัญศึกษายังคงมีสัดส่วนที่สูงกว่าผู้เรียนสายวิชาชีพ ซึ่งปัญหาหลักเป็นปัญหาที่เกิดทั้งปัจจัยภายนอกและภายในของการอาชีวศึกษาเอง เช่น ค่านิยมของผู้ปกครองที่ต้องการให้ลูกหลานได้รับปริญญา ภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา การขาดแคลนครูที่มีความรู้และทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัยตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางของ Thailand ๔.๐

ปัจจุบัน สอศ. มีสถานศึกษาในสังกัดกว่า ๘๐๐ แห่งทั่วประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนมากในการที่จะลงทุนพัฒนาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของ Thailand ๔.๐ การจัดตั้งศูนย์ Training ภูมิภาคเพื่อลงทุนเครื่องมืออุปกรณ์สมัยใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะชั้นสูงจึงเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะชั้นสูงสำหรับนักศึกษาระดับ ปวส. (Up-Skill)
๒. เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะของแรงงานระดับช่างเทคนิค (Re-Skill)
๓. เพื่อเป็นศูนย์ทดสอบและรับรองมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

หลักสูตร

ภาค	หลักสูตรพื้นฐาน	หลักสูตรเฉพาะ
เหนือ	Renew Energy, Logistic Mechanic, Instrument Electrical, Boiler Process control, Safety Digital, AI, IoT EV, SME ท่องเที่ยว	ปิโตรเลียม
ใต้		ประมง, Smart Farm, ปิโตรเลียม
อีสาน		Smart Farm
ตะวันออก		ปิโตรเลียม

ประมาณการงบประมาณสำหรับศูนย์ฝึกอบรม ๔ ภูมิภาค

ภาค	สิ่งก่อสร้าง	เครื่องมือห้อง Lab ทั่วไป	เครื่องมือห้อง Lab เฉพาะ	รวม
เหนือ	๒๐๐ ล้านบาท	๕๐๐ ล้านบาท	๓๐๐ ล้านบาท	๑,๐๐๐ ล้านบาท
ใต้	๒๐๐ ล้านบาท	๕๐๐ ล้านบาท	๓๐๐ ล้านบาท	๑,๐๐๐ ล้านบาท
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๐๐ ล้านบาท	๕๐๐ ล้านบาท	๓๐๐ ล้านบาท	๑,๐๐๐ ล้านบาท
ตะวันออก	๒๐๐ ล้านบาท	๕๐๐ ล้านบาท	๕๐๐ ล้านบาท	๑,๒๐๐ ล้านบาท
รวม	๘๐๐ ล้านบาท	๒,๐๐๐ ล้านบาท	๑,๔๐๐ ล้านบาท	๔,๒๐๐ ล้านบาท

ที่ตั้งสำหรับศูนย์ฝึกอบรม ๔ ภูมิภาค

- ใช้พื้นที่ของสถานศึกษาในสังกัด สอศ. วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพ
- ทำความร่วมมือใช้พื้นที่ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

ต้นแบบที่ ๓ China (Tianjin) Public Vocational Training Center (CTPVTC)

สถานที่ตั้ง

อุทยานการศึกษาไห่เหอ เทศบาลนครเทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน (Tiyu Huan Road, Haihe Education Park, Tianjin, China ๓๐๐๓๕๐)

ประวัติความเป็นมา

ใช้เวลาเตรียมดำเนินการมาประมาณ ๒ ปี (ก่อสร้างอาคาร ๒ ปี ควบคู่กับเตรียมครุภัณฑ์ใช้เวลา ๖ เดือน) ก่อนเริ่มเปิดให้บริการตั้งแต่ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๔ และได้เป็นศูนย์บริการแห่งชาติเมื่อ สิงหาคม ๒๕๕๔

วัตถุประสงค์

- เพื่อยกระดับอุตสาหกรรม กระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างการผลิตขั้นสูง
- ฝึกอบรมทักษะวิชาชีพขั้นสูง สามารถรองรับผู้เรียนจำนวนมาก

แนวคิดดำเนินงาน

- ๑) เชื่อมโยงความต้องการระหว่างองค์กร สถานศึกษา และตลาดแรงงาน
- ๒) สร้างทักษะนักวิชาชีพขั้นสูงด้วยเครื่องมือและวิธีการฝึกอบรมที่ทันสมัย
- ๓) ฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการขององค์กรให้มากที่สุด
- ๔) สร้างการแลกเปลี่ยนรูปแบบการฝึกอบรมทักษะแรงงานขั้นสูงระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา
- ๕) ให้บริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก
- ๖) ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีความมั่นคงและภาคภูมิใจจากการยกระดับทักษะวิชาชีพของตน
- ๗) ผู้เรียนได้ประสบการณ์ฝึกปฏิบัติจริงกับครุภัณฑ์ที่ทันสมัย เทคโนโลยีระบบควบคุมและระบบอัตโนมัติ

โครงสร้างการบริหารงาน

สังกัดกรมทรัพยากรมนุษย์และประกันสังคมแห่งเทศบาลนครเทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน แบ่งโครงสร้างผู้บริหารออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

- ๑) ผู้อำนวยการ ๑ ตำแหน่ง
- ๒) รองผู้อำนวยการ ๒ ตำแหน่ง
- ๓) หัวหน้าฝ่าย ๘ ตำแหน่ง

มีพนักงานทั้งหมดประมาณ ๖๐ - ๗๐ คน โดยเป็นครูผู้สอนประจำ จำนวน ๒๐ - ๓๐ คน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- สถานศึกษา (มหาวิทยาลัย วิทยาลัย) สถาบันฝึกอบรม สถานประกอบการ (รับผิดชอบเรื่องผู้เรียน)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีและการศึกษาเทียนจิน (Tianjin University of Technology and Education) (รับผิดชอบเรื่องผู้สอน)
- เทศบาลนครเทียนจิน (รับผิดชอบเรื่องงบประมาณ) โดยรัฐบาลส่วนกลางไม่ได้เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ

งบประมาณ

- ใช้งบประมาณแรกเริ่มสำหรับครุภัณฑ์จำนวน ๒๘๐ ล้านบาท (๑,๔๐๐ ล้านบาท) มีครุภัณฑ์ ๑,๗๕๐ ชุด
- มีพื้นที่โครงการ ๔๘๕,๖๒๓ ตร.ม. แบ่งเป็นพื้นที่อาคารศูนย์ฝึกอบรม ๘๐,๐๐๐ ตร.ม. โดยอาคารฝึกอบรมเป็นอาคาร ๔ ชั้น ชั้นที่ ๑ และ ๒ มีเพดานสูงสำหรับใช้เป็นห้องเรียน ชั้นที่ ๓ สำหรับเครื่องจักร และ ชั้นที่ ๔ สำหรับพื้นที่สำนักงาน
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงานส่วนใหญ่ เป็นค่าทำความสะอาด ค่าบำรุงรักษาเครื่องจักร และค่าจ้างครูผู้สอน
- ศูนย์ฝึกอบรมฯ ไม่สามารถดำเนินการเองได้ หากไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลนครเทียนจินต่อเนื่องทุกปี โดยเทศบาลนครเทียนจินสนับสนุนงบประมาณทั่วไปจำนวน ๑๕ ล้านบาท (๗๕ ล้านบาท) ต่อปี และงบประมาณสำหรับค่าดำเนินงานจำนวน ๓๐ ล้านบาท (๑๕๐ ล้านบาท) ต่อปี โดยศูนย์ฝึกอบรมฯ จะรับผิดชอบในเรื่องจำนวนผู้เข้ารับการอบรม
- สถาบันและสถานประกอบการไม่มีค่าใช้จ่ายในการส่งนักศึกษาและพนักงานเข้ารับการฝึกอบรม ด้วยแนวคิดที่สถานประกอบการเป็นผู้เสียภาษีให้เทศบาลนครเทียนจิน ดังนั้นเทศบาลนครเทียนจิน จึงสนับสนุนสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาโดยการสร้างศูนย์ฝึกแรงงานให้
- ค่าฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาแต่ละคนประมาณ ๑,๐๐๐ ถึง ๕,๐๐๐ หยวน (๕,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท) เทศบาลนครเทียนจินเป็นผู้รับผิดชอบ โดยในปี ๒๕๕๙ ศูนย์ฝึกอบรมฯ ได้รับเงินอุดหนุน ๒๐ ล้านบาท (๑๐๐ ล้านบาท) เป็นค่าฝึกอบรมจากเทศบาลนครเทียนจิน มีเงินคงเหลือหลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว ๕ ล้านบาท (๒๕ ล้านบาท) ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลนครเทียนจินไม่เคยมีศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพมาก่อน ระยะเวลาจึงมีรายได้จากการฝึกอบรมมากแต่ในอนาคตรายรับอาจคงที่เนื่องจากเกิดภาวะชłodตัวของธุรกิจ

หลักสูตรที่ฝึกอบรม

ปัจจุบันให้บริการฝึกอบรมในลักษณะใน ๕ กลุ่มสาขาอาชีพ ได้แก่

- ๑) เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ (Modern manufacturing technology)
- ๒) เทคโนโลยีระบบควบคุมสมัยใหม่ (Modern control technology field)
- ๓) เทคโนโลยีโลจิสติกส์สมัยใหม่ (Modern logistics technology field)
- ๔) เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ (Modern electronics technology field)
- ๕) เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ (Modern Information technology)

เปิดรับผู้เรียนจากสถาบันและองค์กรในทุกพื้นที่ของประเทศจีน สำหรับหน่วยงานต่างประเทศต้องมีสถานะเป็นองค์กรสาธารณะ

รองรับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงสุดคราวละ ๑,๗๐๐ คน รวมประมาณปีละ ๑๒,๐๐๐ คน มีครุภัณฑ์ระดับสูงที่มีความทันสมัย มีความจำเป็นเร่งด่วนและต้องการในการผลิตขั้นสูง ซึ่งสถานศึกษา/สถาบันทั่วไปยากที่จะจัดหาได้

เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องจักรควบคุม อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องจักรที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง เทคโนโลยีหุ่นยนต์ ตามความต้องการที่รัฐบาลกลางของประเทศจีนหรือเทศบาลนครเทียนจินให้ความสำคัญ

ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเทคโนโลยีอนาคต โดยหลักสูตรฝึกอบรมมีทั้งหลักสูตรปกติและหลักสูตรเฉพาะตามความต้องการ

ระยะเวลาการฝึกอบรมต่อวิชาประมาณ ๒ - ๓ สัปดาห์แต่ไม่เกิน ๑ เดือน โดยออกแบบสำหรับผู้มีพื้นฐานความรู้ทางทฤษฎีมาก่อน แบ่งระดับออกเป็น ๔ ระดับเรียงจากพื้นฐานมาระดับเชี่ยวชาญ

หลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมคำนึงถึงความต้องการของตลาดเป็นหลัก

เอกสารรับรองการฝึกอบรม

เอกสารรับรองสำหรับผู้สำเร็จการฝึกอบรมแบ่งเป็น ๒ ประเภทได้แก่

- ๑) ประกาศนียบัตรระดับชาติ (National certification) เน้นเรียนภาคทฤษฎี
- ๒) ประกาศนียบัตร SIEMENS เน้นเรียนปฏิบัติกับเครื่องมือ

โดยในอนาคตอาจเพิ่มเติม ประกาศนียบัตร ABB หรือ ประกาศนียบัตรอื่นๆ ตามความต้องการเฉพาะด้าน โดยกิจการที่บริจาคครุภัณฑ์หรือออกใบรับรองจะได้รับประโยชน์ในด้านภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ตราสินค้า และมีโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น

รูปแบบการฝึกอบรม

- ทักษะคำนึงถึงความปลอดภัยผู้เรียน โดยใช้หลักอุตสาหกรรม ๔.๐ ที่มีต้นแบบจากประเทศเยอรมนี
- จำนวนนักเรียน ๑๕ - ๒๐ คนต่อห้อง จำกัด ๒ คนต่ออุปกรณ์
- ผู้จะได้รับใบประกาศนียบัตรต้องผ่านการสอบวัดผลซึ่งค่าเฉลี่ยจำนวนผู้สอบผ่านคือ ร้อยละ ๙๐ สำหรับผู้สอบไม่ผ่านไม่มีการสอบซ่อมต้องลงทะเบียนเรียนใหม่

กลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย

- ๑) นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย
- ๒) พนักงานองค์กรต่าง ๆ

สถิติผู้เข้าฝึกอบรม

- สถิติผู้เข้ารับการอบรมพร้อมกันจำนวนมากที่สุดคือ ๑,๐๐๐ ราย โดยค่าเฉลี่ยคือ วันละ ๖๐๐ ราย
- ช่วงปิดภาคการศึกษาของสถานศึกษามีผู้เข้าฝึกอบรมเฉลี่ยวันละ ๒๐๐ ราย ช่วงเปิดภาคการศึกษา มีผู้เข้าฝึกอบรมเฉลี่ยวันละ ๔๐๐ ราย
- ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสัดส่วนจากสถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย) ร้อยละ ๖๐ และจากสถานประกอบการ ร้อยละ ๔๐
- ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากสถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีประสบการณ์การทำงาน อยู่แล้วแต่มาฝึกอบรมเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ มีส่วนน้อยที่เป็นพนักงานใหม่
- แม้ว่าจะไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับผู้เข้าฝึกอบรมจากสถานประกอบการแต่สถานประกอบการ ยังให้ความสนใจไม่มากเนื่องจากสาเหตุ
 - ๑) หากให้พนักงานมาฝึกอบรมจะทำให้กำลังการผลิตของสถานประกอบการลดลง
 - ๒) หลังจากพนักงานสำเร็จการฝึกอบรมมีทักษะและใบคุณวุฒิที่สูงขึ้นมักเรียกร้องเงินเดือนและผลประโยชน์มากขึ้น

ผู้สอน

- ศูนย์ฝึกอบรมฯ คัดเลือกผู้สอนจากคุณสมบัติ ดังนี้
 - สถาบันการศึกษาและสาขาที่จบการศึกษา
 - หัวข้อการทำวิทยานิพนธ์/งานวิจัย
 - เกردเฉลี่ยสะสม
 - ประสบการณ์การสอน
- ผู้สอนเป็นผู้ปรับปรุงเนื้อหาการสอนของตนให้ทันสมัยที่สุด
- พัฒนาผู้สอนโดยส่งเข้าร่วมการแข่งขันศูนย์ฝึกอบรมในระดับประเทศและระดับโลก สนับสนุนให้ศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่หรือเทคโนโลยีอนาคตในองค์กรที่มีความโดดเด่นด้านเทคโนโลยี
- การประเมินผู้สอนประเมินใน ๓ ช่องทางได้แก่ ๑) จากนักเรียนในชั้นเรียน ๒) จากสมรรถนะของผู้สอน และ ๓) จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง/เพื่อนร่วมงาน
- อัตราการลาออกของผู้สอนต่ำ เนื่องจากกระบวนการรับเข้าทำงานมีความเข้มข้นและได้รับค่าจ้างสูง ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ หยวน หรือ ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี (เฉลี่ยประมาณเดือนละ ประมาณ ๔๒,๐๐๐ - ๘๓,๐๐๐ บาท)

๓. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาระบบบริหารจัดการการอาชีวศึกษาจะก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพได้ “ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา” เป็นปัจจัยสำคัญ ที่นอกจากต้องมีความสามารถในด้านวิชาการและการบริหารจัดการแล้ว ความสามารถและศักยภาพในการปฏิบัติยังคงเป็นสมรรถนะที่จำเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีการพิจารณา (ร่าง) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ที่จัดทำโดยคณะอนุกรรมการครูและอาจารย์ ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับพิจารณาฐานข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้ ได้จัดทำ (ร่าง) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา สรุปลงสาระสำคัญได้ดังนี้

สมรรถนะที่ ๑ ผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leader) ผู้นำตนเองในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทีมงาน มุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ท้าทายของสถานศึกษา ผู้นำครูในการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ผู้นำด้านการจัดการ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งทางด้านกายภาพ สังคม และจิตวิทยา ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน ครู บุคลากร และชุมชน

สมรรถนะย่อย ๑ สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) สามารถติดตามองค์ความรู้ ทางวิชาการ/วิชาชีพ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีเทคนิคการทำงานร่วมกับผู้อื่นและชุมชน รวมทั้งมีทักษะ การเจรจาต่อรองกับผู้ประกอบการและชุมชน

สมรรถนะย่อย ๒ สมรรถนะด้านวิชาชีพ (Professional Competency) สามารถวิเคราะห์ และวิจัยเพื่อทราบความต้องการด้านแรงงานของชุมชนและทักษะอาชีพได้ มีเทคนิคการสื่อสารรวมทั้งสามารถ ระดมทรัพยากรและสร้างเครือข่ายเพื่อการศึกษาได้

สมรรถนะที่ ๒ ผู้นำการคิดและการปฏิบัติ (Brain & Behavior) มีกรอบคิดแบบเติบโต (growth mindset) มีความเชื่อว่าความสามารถ สติปัญญา พัฒนาได้ มองปัญหาและอุปสรรคเป็นโอกาสในการเรียนรู้ มีความพยายามในการทำสิ่งที่ท้าทายและพัฒนาสิ่งใหม่ๆ คิดเป็นระบบ และคิดเชิงนวัตกรรม สร้างแรงบันดาลใจ และเป็นแบบอย่างในด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นธรรม และความเป็น ประชาธิปไตย

สมรรถนะย่อย ๑ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ (Leadership Competency) เป็นแกนนำในการ ขับเคลื่อนสถานศึกษาและชุมชนเกิดการพัฒนอย่างยั่งยืน

สมรรถนะย่อย ๒ สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Managerial Competency) มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารองค์กรและบุคลากร และนำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และ กฎหมายมาเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการได้

สมรรถนะที่ ๓ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมายที่ท้าทาย (Change & Challenge) จูงใจครู และนักเรียน ให้มุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ท้าทาย เสริมครูให้ร่วมมือรวมพลัง (collaboration) นำการเปลี่ยนแปลง สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน บริหารงานด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะการบริหารและกลไกการเปลี่ยนแปลง

สมรรถนะย่อย ๑ สมรรถนะด้านการบังคับบัญชา (Directing Subordinate Competency)
สามารถโน้มน้าวใจผู้ใต้บังคับบัญชาและเป็นผู้นำก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ กล้าตัดสินใจและดำเนินการตามบทบาทอำนาจหน้าที่

สมรรถนะย่อย ๒ สมรรถนะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ (Analyzing Deciding Competency) สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เชิงลึกและมองภาพรวมในการพัฒนาการจัดการศึกษาและสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาได้

๔. ข้อเสนอ “แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ”

การสร้างผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เป็นเป้าหมายประการสำคัญในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ฉะนั้น การปลูกฝังและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางดำเนินการในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) แนวทางการจัดการเรียนรู้

การสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการเชิญวิทยากร ผู้ประกอบการ/ศิษย์เก่าอาชีวศึกษา มาเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจต่อผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต รวมทั้งเห็นภาพรวมและแนวทางในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความตระหนักและแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) มีจัดระบบการฝึกและระบบประเมินที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยที่ไม่สร้างภาระผู้ประกอบการ รวมทั้ง มีกิจกรรมฝึกอาชีพในสถานศึกษา ร่วมกับส่งผู้เรียนไปฝึกงานกับผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ หรือฝึกงานในสถานประกอบการจริง

๒) หลักสูตร/สาระวิชา

หลักสูตรการเรียนรู้ต้องเน้นให้ผู้เรียนทุกคนต้องมีทักษะวิชาพื้นฐาน สามารถวิเคราะห์แนวโน้มอาชีพปัจจุบันและความต้องการในชุมชนได้ ทั้งนี้ การกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและแนวทางของผู้เรียน โดยมีวิชาที่สร้างเด็กเป็นผู้ประกอบการในแต่ละสาขาวิชาชีพ

หลักสูตรสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ ต้องประกอบด้วย เนื้อหา ๒ ส่วน กล่าวคือ

ส่วนที่ ๑ ภาคทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำแผนธุรกิจ การบริหารการเงิน การผลิต บุคคล เศรษฐศาสตร์ การเรียนรู้เพื่อเป็นทั้งผู้ประกอบการและลูกจ้าง เพื่อทราบหลักการในการบริหารจัดการธุรกิจ โดยในหลักสูตรอาจมีผู้ประกอบการมาถ่ายทอด หรือสนับสนุนให้ศิษย์เก่ามาถ่ายทอดและนำเสนอผลงาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการทำธุรกิจได้

ส่วนที่ ๒ ภาคปฏิบัติ เน้นการฟังแนวคิดจากผู้ประกอบการโดยตรงในสถานศึกษา และการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ โดยมีกิจกรรมประกอบด้วย (๑) ชั่วโมงเรียนในการจุดประกายการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งครูและผู้เรียน (smart hour) และกิจกรรมพิเศษ (เปิดร้านในสถานศึกษา) วิชาช่างประกอบการเฉพาะ (๒) กิจกรรมศูนย์บ่มเพาะโดยครูเป็นที่ปรึกษาธุรกิจ และ (๓) การประกวดแผนธุรกิจ ซึ่งจะมีผู้เชี่ยวชาญ/สถานประกอบการมาอบรมให้ความรู้

๓) เครือข่ายความร่วมมือ

เน้นเครือข่ายที่สามารถช่วยสถานศึกษาในการวิเคราะห์แนวโน้มอาชีพตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนในปัจจุบัน รวมทั้งสถานประกอบการและสถานศึกษาร่วมกันออกแบบหลักสูตร และการรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย ในชุมชน เพื่อสนับสนุนการตั้งต้นเป็นผู้ประกอบการ

๔) คุณลักษณะของครูผู้สอน

การปรับทัศนคติการสร้างผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ และสร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนได้เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการในเบื้องต้น นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องมีทักษะที่สามารถแนะแนวทางการสร้างผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ และสามารถประสานงานกับผู้ประกอบการได้

๕) คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ

สร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ประกอบการ โดยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจว่าการเป็นผู้ประกอบการ เป็นโลกของอาชีพอย่างหนึ่งที่สามารถทำงานร่วมกับงานหลักได้ ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์การเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนตั้งแต่แรกเริ่ม ปลูกฝังทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพื่อต่อยอดเป็นผู้ประกอบการอาชีพในอนาคต ไม่เฉพาะกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาเท่านั้น แต่เริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านกิจกรรมหรือหลักสูตรสถานศึกษา ปลูกฝังทักษะรักการทำงาน การหารายได้ กระตุ้นให้เด็กสนใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีพื้นฐานการทำธุรกิจ อาทิ การจัดการทางการเงิน คิดเป็น คิดเชิงธุรกิจได้ มีพื้นฐานความรู้ทางเทคโนโลยี พื้นฐานด้านดิจิทัล มีทักษะพื้นฐานการเป็นผู้ประกอบการ อันได้แก่ ทักษะสื่อสาร ทักษะการเจรจาต่อรอง และมีมนุษยสัมพันธ์

๖) บทบาทผู้รับผิดชอบ

สถานศึกษาอาชีวศึกษา (ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา) และกลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริหาร ในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๗) ปัจจัยสนับสนุน/ปัจจัยภายนอกเอื้อในการสร้างผู้ประกอบการ

มีหลายปัจจัยประกอบด้วย การส่งเสริมเครือข่ายเอกชนในการจัดประกวดทักษะเพื่อการสร้างอาชีพ ระบบสนับสนุนสร้างความตระหนักแก่สังคมในการเป็นผู้ประกอบการ ระบบติดตามประเมินผลศิษย์เก่าเป็นฐานข้อมูลพัฒนาการสร้างผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง (success case model) หรือประยุกต์ใช้ฐานจากแหล่งข้อมูล vcop.net และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน นอกจากนี้ การนำกลไกดำเนินการในการคัดเลือกผู้ประกอบการ ไม่สร้างภาระผู้ประกอบการและเอื้อสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือการยกย่องเชิดชูเกียรติ จะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ระบบสนับสนุนในการเป็นผู้ประกอบการด้วยวิธีการให้ทุนอุดหนุน และสร้างระบบเครือข่ายให้ตั้งตัวได้ หรือระบบพี่เลี้ยง ต่างก็มีความสำคัญในการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการเช่นกัน

๕. ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา”

การดำเนินการปฏิรูปการอาชีวศึกษาเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมนั้น คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเห็นว่าการนำมาตรการทางกฎหมายมาร่วมดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการตามมาตรการทางนโยบาย จึงเห็นควรจัดทำข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา” เพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้นำไปสู่ข้อกำหนดทางกฎหมายและเกิดการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑) ควรกำหนดรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาตามมาตรา ๔๔ ประกอบกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามที่ปรากฏในมาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และ มาตรา ๕๑ ของ ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ทั้งนี้ เห็นว่าการอาชีวศึกษาสามารถจัดได้ทุกระบบการศึกษา กล่าวคือ (๑) การศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ (๒) การศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง และ (๓) การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในแต่ละระบบการศึกษานั้น การอาชีวศึกษายังสามารถจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้ใน ๓ รูปแบบ กล่าวคือ (๑) รูปแบบการศึกษาในระบบ (๒) รูปแบบการศึกษานอกระบบ และ (๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี

๒) ควรให้รัฐมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาโดยภาคเอกชน ให้เอกชนสามารถร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรูปแบบการลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership : PPP)

๓) เห็นควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี และการจัดสหกิจศึกษา

๔) เห็นควรกำหนดประเด็นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ชัดเจนในกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ในประเด็นเกี่ยวกับ (๑) หน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (๒) การให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการ/ครู/ผู้เรียน เพื่อจูงใจให้ร่วมจัดการศึกษาและเรียนในระบบทวิภาคี (๓) หลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (๔) กลไกการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (๕) หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ (๖) มาตรการในการสนับสนุนสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

๕) เห็นควรกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวะเอกชน เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ จะมีคณะอนุกรรมการอาชีวศึกษาเอกชน (กอช.) ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาเอกชน ประสานการใช้และรับรองหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด คຸ້ມครองสิทธิประโยชน์ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และดูแลสิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมถึงการเปิดสาขาวิชาการเรียนการสอน โดยให้มีสำนักอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) เป็นโครงสร้างภายในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๖) เห็นควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) ให้ชัดเจนในกฎหมาย เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานอาชีวศึกษา

๗) เห็นควรกำหนดให้มีกลไกบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะ เป็นแนวทางการกระจายอำนาจให้มีอิสระในการบริหารงานด้านบุคคล สามารถพัฒนาครูและสรรหาครูอาชีวศึกษาได้เอง รวมไปถึงสามารถจ้างครูผู้สอนและบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษาโดยอาจพิจารณาจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเป็นหลัก มี ก.ค.ศ. อาชีวศึกษากลาง เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแยกเป็น อ.ก.ค.ศ. แต่ละสถาบัน เพื่อทำหน้าที่หลักด้านปฏิบัติการและตัดสินใจ เปิดช่องให้มีหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ (ก.ค.ศ.) เชื่อมโยงการทำงานกับ ก.ค.ศ. ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดค่าตอบแทนตามสมรรถนะที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๘) เห็นควรเสนอให้มีความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) การพัฒนาห้องปฏิบัติการหรือพื้นที่การฝึกงาน (๒) การให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการและภาคเอกชนในการร่วมมือการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดศูนย์ฝึกอบรมอาชีวศึกษา Training center/Mobile center และ (๔) ความร่วมมือจัดทำศูนย์ Big data center เพื่อใช้เป็นแหล่งฐานข้อมูลเชื่อมโยงในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การมีงานทำ

๖. ข้อเสนออื่น ๆ

๖.๑ การปรับโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา

ด้วยทางคณะกรรมการเล็งเห็นว่าในระยะเวลาอันจำกัดในการปฏิรูปการศึกษา ข้อเสนอ ระยะเร่งด่วนที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้สำเร็จและเห็นผลการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมนั้น เป้าหมายการดำเนินงานในระยะเริ่มแรก จึงควรมุ่งเน้นที่การปฏิรูปในส่วนของกระบวนการในการจัดการ อาชีวศึกษา โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากเป้าหมายปฏิบัติการในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ต่างมุ่งเน้นที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความเชี่ยวชาญ เก่งปฏิบัติอย่างแท้จริง และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ ทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องการปรับโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การอาชีวศึกษา แม้ทางคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษาจะมีได้เสนอเป็นข้อเสนอเร่งด่วนใน การปฏิรูปการอาชีวศึกษา เนื่องจากพิจารณาแล้ว เห็นว่า กระบวนการและขั้นตอนในการปรับเปลี่ยน โครงสร้างการทำงาน และการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษานั้น เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ และกระทบกับการดำเนินการทั้งในระดับนโยบายและหน่วยงานที่เป็นผู้ปฏิบัติ อันจะส่งผลให้กระบวนการ ขับเคลื่อนในประเด็นดังกล่าวอาจจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม ทางคณะกรรมการฯ ก็หาได้ละเอียดประเด็นปัญหาในเรื่อง ดังกล่าว โดยได้มีการศึกษาข้อมูลและรับฟังประเด็นปัญหาจากผู้ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนของอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับทางอาชีวศึกษา เพื่อรวบรวมประเด็น และมีการจัดทำเป็นข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ในส่วนของประเด็นบทบาทและ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ และการกำหนดให้มีกลไกบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู อาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนโดยเฉพาะ โดยเน้นแนวทางการกระจายอำนาจให้มีอิสระในการบริหารงาน ด้านบุคคลของการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การอาชีวศึกษาต่อไป

๖.๒ มาตรการการบริหารจัดการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรณีการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชน

ตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการรวมการบริหารจัดการสถานศึกษา อาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ ในการปฏิรูปในด้านการศึกษา จึงมีการโอนอำนาจการกำกับดูแล โรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชน ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนไปอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๕๙ เรื่องการบริหารจัดการรวม สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน จากการดำเนินการในทางปฏิบัติที่ผ่านมา นั้น คณะกรรมการฯ พิจารณาและรับฟังจากหน่วยงานปฏิบัติ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในหลาย ประเด็น ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบการบริหารจัดการที่ยังไม่ประสานต่อเนื่องกันในช่วงเปลี่ยนผ่าน การดำเนินงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กับสำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษา บทบาทของหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องโดยตรง อาทิ สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ยังไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้คล่องตัวเท่าที่ควร ส่งผลให้เจตนารมณ์ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมในการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษา อาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ จึงเล็งเห็นว่าแนวทางการปฏิบัติในระยะยาวนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางภาครัฐต้องมีมาตรการในการส่งเสริมให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคเอกชนมีความเข้มแข็งในการจัดการอาชีวศึกษา โดยมีการสร้างความเท่าเทียมทั้งการบริหารงานด้านวิชาการ และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีศูนย์ประสานงาน และขับเคลื่อนการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ มีการเสนอให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนของรัฐและเอกชน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอาชีวศึกษาเอกชน (กอกช.) ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาเอกชน ประสานงานการใช้และรับรองหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด คຸ້ມครองสิทธิประโยชน์ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ตลอดจนดูแลสิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมถึงการเปิดสาขาวิชาการเรียนการสอน โดยให้มีสำนักอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) เป็นโครงสร้างภายในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคเอกชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน

๖.๓ สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ กับหลักสูตรการอาชีวศึกษา

ด้วยคณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า “หลักสูตรการอาชีวศึกษา” เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ เก่งปฏิบัติ และสามารถเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ประกอบการได้ ดังนั้น จึงมีการเสนอหลักการเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการต่อยอดและพัฒนาการจัดทำหลักสูตรการอาชีวศึกษาให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ รวมถึงสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน โดยได้เน้นการเพิ่มทักษะและความสามารถด้านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ ปรับลดสัดส่วนวิชาสามัญ เพิ่มเนื้อหาในส่วนการฝึกปฏิบัติ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ภาษาอังกฤษ และพหุทักษะ (multi skill) โดยนำ Digital Platform มาใช้สำหรับหลักสูตรในระบบ หลักสูตรระยะสั้น และตามอัธยาศัย รวมทั้งให้ความสำคัญกับกลไกการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ในการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษามีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากหลักสูตรการศึกษาทั่วไปด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาแล้ว ในข้างต้น ฉะนั้น อำนาจในการจัดทำหลักสูตรการอาชีวศึกษาจึงไม่ควรอยู่ภายใต้สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ เนื่องจากในปัจจุบันคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะมีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแต่ละระดับ เพื่อผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ทั้งในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ รวมทั้ง มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานอาชีพหรือตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาอยู่ด้วยแล้ว

๖.๔ ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งสภาส่งเสริมการศึกษาทวิภาคี

ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้มีการจัดตั้งสภาส่งเสริมการศึกษาทวิภาคี เพื่อที่จะต้องการให้เป็นองค์กรกลางในการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา ทวิภาคี เพื่อผลิตคนได้ตรงกับความต้องการของประเทศ ทำหน้าที่หลักในการคัดเลือกผู้เรียนที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และรับรองสถานประกอบการที่ได้มาตรฐานในการจัดการศึกษาทวิภาคี ซึ่งทางคณะกรรมการฯ มีข้อเสนอที่สอดคล้องกับแนวนโยบายดังกล่าว กล่าวคือ มุ่งเน้นการเพิ่ม การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือการฝึกงาน และระบบอื่นๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ทั้งนี้ เห็นว่าการจัดตั้ง “สภาส่งเสริมการศึกษาทวิภาคี” เป็นมาตรการที่ดีที่ภาครัฐควรส่งเสริม และจัดหาแหล่งเงินทุน โดยมีการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนหรือสถานประกอบการที่มีคุณภาพและความพร้อมเพื่อร่วมดำเนินการ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในทางปฏิบัติอาจมีอุปสรรคหลายประการทั้งในส่วนของ การขับเคลื่อน และปัญหา ข้อกฎหมายในการจัดสรรงบประมาณและแหล่งเงินทุนของทางภาครัฐ คณะกรรมการฯ จึงมีแนวข้อเสนอสื่อเพิ่มเติมเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายการเพิ่มการจัดการศึกษาทวิภาคี โดยการใช้นโยบายสร้างแรงจูงใจ เพิ่มการลดหย่อนภาษี พัฒนาระบบการ ยื่นขอลดหย่อนภาษีให้ง่ายขึ้น และสร้างกลไกความร่วมมือ จากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และจัด Road Show สร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและถูกต้อง เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รวมทั้งส่งเสริมให้คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทวิภาคี เพื่อสนับสนุนให้ ผู้ประกอบการสนใจเข้าร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากยิ่งขึ้น รวมถึง การให้สิทธิประโยชน์แก่ สถานประกอบการ/ครู/ผู้เรียน โดยเพิ่มค่าตอบแทนสำหรับผู้จบการศึกษาในระบบทวิภาคี ตลอดจน การให้วุฒิบัตรรับรองความเป็นผู้มีทักษะ และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่ผ่านระบบทวิภาคี เพื่อจูงใจให้ร่วมจัด การศึกษาและเรียนในระบบทวิภาคี นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ที่ยืดหยุ่น โดยให้สถานศึกษากำหนดหลักสูตรการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ มุ่งใช้มาตรฐาน สมรรถนะเป็นตัวตั้ง เน้นการฝึกปฏิบัติและทักษะพื้นฐานของการเป็นผู้ประกอบการเพื่อการประกอบอาชีพ และให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติในสภาพจริงได้ ประกอบกับมีมาตรการในการป้องกันสถานศึกษา และสถานประกอบการในการใช้แรงงานผิดกฎหมายด้วย

๖.๕ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษากับการปฏิรูปการอาชีวศึกษา

เป้าหมายหลักในการปฏิรูปการอาชีวศึกษา นอกจากต้องการพัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะ ในทางปฏิบัติ เพื่อรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยแล้ว การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาในประเทศ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือเข้าสู่อาชีวศึกษา ยังถือเป้าหมายที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งทางคณะกรรมการฯ ได้มีการประสานและเชื่อมโยงข้อมูลการทำงานร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาค ทางการศึกษา โดยในส่วนของภารกิจของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาได้เน้นการสนับสนุน ทุนการศึกษาสายอาชีพ สำหรับนักเรียนยากจนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่มีศักยภาพสูง ๑๒,๐๐๐ ทุน ในแต่ละปี เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนยากจนที่มีศักยภาพสูงมีโอกาสในการศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นอย่างน้อย โดยจะร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาทั่วประเทศร่วมกันพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่เมื่อจบแล้วให้สามารถทำงานได้ทันที

ปัจจุบันกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษากับการปฏิรูปการอาชีวศึกษาได้มีแนวคิดสร้างคนสร้างโอกาส สร้างงาน โดยจัดทำโครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูงโดยมีเป้าหมายที่จะยกระดับสถาบันอาชีวศึกษาสู่การเป็นสถาบันนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง ผลิตรกำลังคนคุณภาพที่สร้างนวัตกรรมอาชีวศึกษา และมีความสามารถในการแข่งขันตบโจทย์ความท้าทายในศตวรรษที่ ๒๑ ได้

ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนวทางในการปฏิรูปการอาชีวศึกษาที่ได้เสนอให้มีการใช้กลไกของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาและกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยเสนอให้รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่อาชีวศึกษาเอกชนและรัฐอย่างเท่าเทียมกันในฐานะหน่วยผลิตรกำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานของประเทศอย่างมีคุณภาพและเพียงพอ โดยพิจารณาการเพิ่มวงเงินการกู้ยืมเพื่อการศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาตามค่าใช้จ่ายจริงของแต่ละสาขา และให้กู้ยืมเงิน กยศ. แบบปลอดดอกเบี้ย หรือดอกเบี้ยต่ำ (๐.๐๑ - ๑.๐๐%) สำหรับผู้ที่เรียนสายอาชีวศึกษา ในสาขาที่ขาดแคลนหรือสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ และให้ทุนการศึกษาสำหรับเด็กยากจน ผ่านกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๖ ภาคผนวก

๑. คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่ ๖๔/๒๕๖๑ และ ที่ ๖๗/๒๕๖๑ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
๒. มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา
๓. ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center”
๔. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา
๕. ข้อเสนอ “แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ”
๖. วิเคราะห์ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่กำหนดใน ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ฉบับที่จัดทำโดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา
๗. ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา”
๘. ภาพถ่ายการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

๑. คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่ ๖๔/๒๕๖๑ และ ที่ ๖๗/๒๕๖๑ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

๑.๑ คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่ ๖๔/๒๕๖๑

คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา
ที่ ๖๔/ ๒๕๖๑
เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

ตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕๘ (จ) ประกอบกับมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบทบาทและภารกิจในการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป นั้น

เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตาม (๗) แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ ๖/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. นายอนุสรณ์ แสงนิ่มนวล	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายดวง อินทะไชย	รองประธานอนุกรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลาภอุจน์	อนุกรรมการ
๔. นายชัยฤกษ์ เสรีรักษ์	อนุกรรมการ
๕. นายไกรยศ กัทราวาท	อนุกรรมการ
๖. นายถาวร ชลัษเฐียร	อนุกรรมการ
๗. นายอรุณการ ตฤณวงศ์	อนุกรรมการ
๘. นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ	อนุกรรมการ
๙. นายวิริยะ ฤาชัยพาณิชย์	อนุกรรมการ
๑๐. นายประทีปฐู ระสีตานนท์	อนุกรรมการ
๑๑. นายโพธิ์วัฒน์ เผ่าพงศ์ช่วง	อนุกรรมการ
๑๒. นายสมศักดิ์ ตลประสิทธิ์	อนุกรรมการ
๑๓. นางสาวสมรฉนิกร อ่องเอิบ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางพรพิมล เมธีรานันท์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางสาวดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางสาวทยาภา รัชดาธิวัฒน์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. นายภัทรจันชาติ อาชากิจ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการด้านอาชีวศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง หรือระวางกฎหมายขึ้นมาใหม่ก็ให้เสนอต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาพิจารณา
 ๒. เรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาตามข้อ ๑
 ๓. เสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะทำงานเสนอต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาพิจารณา
 ๔. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษามอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

(ศาสตราจารย์กิตติคุณจรัส สุวรรณเวลา)
ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

๑.๒ คำสั่งที่ ๒๗/๒๕๖๑ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา
ที่ ๒๗/๒๕๖๑
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา (เพิ่มเติม)

ตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้มีคำสั่งที่ ๒๘/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา นั้น

เพื่อให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามข้อ (๗) แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา (เพิ่มเติม) ดังนี้

แต่งตั้งให้ นายอดิสร สิมประสงค์ ดำรงตำแหน่งกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
นอกจากนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(ศาสตราจารย์กิตติคุณจรัส สุวรรณเวลา)
ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

๒. มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา

มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา ของอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา เป้าหมายที่สำคัญ คือ พัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะในทางปฏิบัติ เพื่อรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ และผู้เรียนมีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เองนั้น เงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ คือ “ครูอาชีวศึกษา” จึงมีข้อเสนอให้ครูและอาจารย์ผู้สอนอาชีวศึกษามีใบประกอบวิชาชีพครูอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยมีความจำเป็นต้องแก้ไขคุณลักษณะของครูอาชีวศึกษาที่ต้องมีความแตกต่างจากคุณลักษณะของครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา เนื่องจากเอกลักษณ์ของการเรียนการสอนในสายอาชีพ จะต้องเน้นการสร้าง ความเชี่ยวชาญและความชำนาญผ่านการฝึกอบรมในสถานประกอบการ นอกจากนี้ ยังต้องมีความรู้ด้านครุศาสตร์พื้นฐาน สามารถนำความรู้ทักษะวิชาชีพมาถ่ายทอดให้แก่ักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้เป็นไปตามคุณลักษณะดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา โดยครูอาชีวศึกษาต้องมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และผ่านการประเมินสมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

๑. สมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพครูอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ๓ สมรรถนะ

- ๑.๑ สมรรถนะหลัก (Core Competencies)
- ๑.๒ สมรรถนะในหน้าที่ (Functional Competencies)
- ๑.๓ สมรรถนะเฉพาะความเชี่ยวชาญ (Professional Competencies)

๒. ประสบการณ์วิชาชีพ

- ๒.๑ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน หรือเป็นครูช่วยสอนมาก่อน
- ๒.๒ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาชีพเฉพาะ
- ๒.๓ การฝึกปฏิบัติอาชีพในสถานประกอบการ หรือปฏิบัติการสอนในสถานประกอบการ ทั้งนี้ต้องมีใบรับรองจากสถานประกอบการด้วย หรือมีใบรับรองจากสมาคม/สภาวิชาชีพ หรือหน่วยงานมาตรฐานอาชีพ

ตารางที่ ๕ มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา

๑. สมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพครูอาชีวศึกษา	
สมรรถนะ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
<p>๑. สมรรถนะหลัก (Core Competencies) เป็นสมรรถนะในเชิงสังคม และ การเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม (soft skill) รวมทั้งความสามารถในการสื่อสาร ทักษะด้าน IT ด้านภาษา การคิดวิเคราะห์</p>	<p>๑.๑ มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความเชื่อ และสิทธิของบุคคลและ เข้าใจภูมิหลังของเด็ก เข้าใจวัยรุ่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งในชั้นเรียนและตัวเด็ก</p> <p>๑.๒ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี</p> <p>๑.๓ ช่วยเหลือและเอาใจใส่ต่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์</p> <p>๑.๔ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต คุณธรรม จริยธรรม</p> <p>๑.๕ สื่อสารภาษาไทย อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการฟัง การพูด การอ่านการเขียน</p> <p>๑.๖ สื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามความเหมาะสม</p> <p>๑.๗ เลือกใช้วิธีวิเคราะห์ที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ คณิตศาสตร์</p> <p>๑.๘ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>๑.๙ ใช้จิตวิทยาการแนะแนวอาชีพ</p> <p>๑.๑๐ สามารถเชื่อมโยงโลกการศึกษาและโลกอาชีพ</p>
<p>๒. สมรรถนะในหน้าที่ (Functional Competencies) เป็นสมรรถนะความเชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาชีพที่ครูอาชีวศึกษา สามารถนำหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ทักษะวิชาชีพ มาบูรณาการและบริหารจัดการ การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>๒.๑ สามารถพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๒.๒ วางแผนการสอน และถ่ายทอด/สาคิตการเรียนการสอน สามารถประยุกต์รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ การเรียนรู้จากการมอบหมายงานให้ทำ (learning assignment) การทำงานเป็นกลุ่ม (group work) ระบบการเรียนการสอนโดยใช้บริษัทเป็นฐาน (company based system) การเรียนแบบกรณีศึกษา (case study) เป็นต้น</p> <p>๒.๓ สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ตามสภาพความเป็นจริง และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร</p> <p>๒.๔ มีความรู้ในเรื่องการบริหารธุรกิจ และการตลาด</p>
<p>๓. สมรรถนะเฉพาะความเชี่ยวชาญ (Professional Competencies) เป็นสมรรถนะความเชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาชีพแต่ละสาขจะต้อง สามารถปฏิบัติงานในสาขาของตนเองได้ หรือมีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม ดังนี้</p> <p>๓.๑ อุตสาหกรรม</p> <p>๓.๒ พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ</p>	<p>๓.๑ มีความรู้ความเข้าใจวิชาชีพพื้นฐาน</p> <p>๓.๒ มีความรู้ และทักษะปฏิบัติเฉพาะสาขาที่สอนได้อย่างเชี่ยวชาญ</p> <p>๓.๓ ใช้และบำรุงรักษาครุภัณฑ์ เครื่องมืออุปกรณ์ได้อย่างถูกต้อง</p> <p>๓.๔ ติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการ ทั้งในเรื่องความร่วมมือกันจัดการศึกษาระบบทวิภาคี หรือการฝึกงานในสถานประกอบการ รวมทั้งพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับครูฝึกในสถานประกอบการ</p> <p>๓.๕ ประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามสมรรถนะวิชาชีพ</p>

๑. สมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาชีพครูอาชีวศึกษา	
สมรรถนะ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
๓.๓ ศิลปกรรม ๓.๔ คหกรรม ๓.๕ เกษตรกรรม ๓.๖ ประมง ๓.๗ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ๓.๘ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ๓.๙ เทคโนโลยีและการสื่อสาร	

แผนภาพที่ ๗ องค์ประกอบของมาตรฐานครูอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

๑. ข้อมูลจากรายงานการวิจัย เรื่อง มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา (๒๕๕๔) ของสำนักงานเลขาธิการ
คุรุสภา โดย ดร.อร่ามศรี อภาอดุล และคณะ ๒๕๕๔
๒. มาตรฐานสมรรถนะของวิชาชีพครู โดยอนุกรรมการครูและอาจารย์ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูป
การศึกษา
๓. ร่างมาตรฐานครูอาชีวศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ความสามารถพื้นฐานของครูอาชีวศึกษาในระดับอาเซียน
จัดทำโดย SEAMEO VOCTECH และ GIZ-RECOTVET Dr. Paryono, Dr. Winfried Heusinger,
Mr.Christian Bock มีนาคม ๒๕๖๐ ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๔
๔. ข้อมูลจากการประชุม เรื่อง ทิศทางการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาสู่การรับรองปริญญา และ
ประกาศนียบัตรทางการศึกษา เพื่อการประกอบวิชาชีพใหม่ วันศุกร์ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐, สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา
๕. บทสรุปผู้บริหาร เรื่อง ร่างมาตรฐานใบประกอบวิชาชีพครูสอนสายอาชีพ หรือครูอาชีวศึกษา จาก
สภาคณบดีครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย, ตุลาคม ๒๕๕๘
๖. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาชีวศึกษาของประเทศไทย จากการนำเสนอข้อมูลของผู้แทนจากโครงการ
เยอรมัน-ไทย เพื่อความเป็นเลิศในการศึกษาทวิภาคี ในการประชุมอนุเฉพาะกิจด้านปฏิรูปอาชีวศึกษา
ในคราวประชุมครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

๓. ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center”

ข้อเสนอ “การจัดตั้ง Training Center”

โดย คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

๑) หลักการและเหตุผล

นโยบายรัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาฝีมือแรงงานไทยให้มีศักยภาพเพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) และการก้าวสู่ประเทศไทย ๔.๐ โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับผลิตภาพ ด้วยการพัฒนากำลังคนในกลุ่มอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ต่างๆ ให้มีมาตรฐาน และการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการเชื่อมโยงกับภูมิภาค และเศรษฐกิจของโลก โดยให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First s-curve) และอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New s-curve) นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ชาติ ยังให้ความสำคัญในมิติความเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยได้กำหนดเป้าหมายด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คือ การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับเพื่อความสมานฉันท์ และเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ การพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจกับความต้องการดังกล่าวจึงถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง

การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพของกำลังคนตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยประเด็นการอาชีวศึกษา เป็นหนึ่งใน ๙ ประเด็นของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เนื่องจากกำลังคนระดับอาชีวศึกษายังไม่เพียงพอกับความต้องการของประเทศ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ รวมทั้งยังพบปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ทำให้ผู้ปกครองไม่นิยมให้บุตรหลานเข้าเรียนสายอาชีวศึกษา อาทิ ภาพลักษณ์ในเชิงลบ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาอาชีวศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาอาชีวศึกษาอย่างเร่งด่วน โดยมีเป้าหมายหลักในการดำเนินการ คือ การพัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะในทางปฏิบัติ ให้สามารถรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศ โดยยกระดับแรงงานไร้ฝีมือเข้าสู่อาชีวศึกษา

อย่างไรก็ดี แนวทางหนึ่งที่ช่วยยกระดับผู้เรียนและกำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ และมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งมีศักยภาพรองรับนวัตกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง (High Technology) ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงเป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ เครื่องมือและครุภัณฑ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในยุค Thailand ๔.๐ ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงมีครูที่มีศักยภาพและเชี่ยวชาญในการสอนปฏิบัติ ซึ่งต้องมีการพัฒนาครูอาชีวศึกษาแบบครบวงจร เพื่อให้ผู้เรียนเก่งปฏิบัติและสามารถเข้าถึงอาชีวศึกษาได้ทุกคน

นอกจากนี้ต้องมีกระบวนการสร้างความร่วมมือและการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านหลักสูตร ด้านครุภัณฑ์ และด้านครุฝึก โดยพิจารณาความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรเฉพาะด้าน และการร่วมจัดอบรม ตลอดจนรัฐต้องมีการให้แรงจูงใจภาคเอกชนในการดำเนินการด้วยสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้วย

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำข้อเสนอที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างเร่งด่วน คือ **การจัดตั้ง Training Center กระจายตามภูมิภาค** ภายใต้แนวคิดในการใช้ทรัพยากรและการบริหารงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาคเอกชนสามารถร่วมสนับสนุนได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนด้านเงิน ครุภัณฑ์/อุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอน บุคลากรเชี่ยวชาญ หรือการบำรุงรักษา (maintenance) และดำเนินการในลักษณะองค์กรเพื่อสังคม (Social Enterprise) แบบไม่หวังผลกำไร สามารถหารายได้ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง โดยให้ภาคเอกชนเป็นหลักในการดำเนินการ ซึ่งในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีสถานศึกษาในสังกัดกว่า ๘๐๐ แห่ง กระจายตามภูมิภาค หากต้องจัดสรรให้ทุกแห่งมีอุปกรณ์ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ที่ทันสมัย ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก การยกระดับสถาบันการศึกษาของแต่ละภูมิภาคที่มีศักยภาพ และพัฒนาให้เป็น Training Center เพื่อใช้เป็นศูนย์การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียน นักศึกษา พนักงานในสถานประกอบการ ครูอาชีวศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัย ในแต่ละภูมิภาคให้สามารถมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ทั้งนี้ การฝึกอบรมต้องเน้น competency based และมีการทดสอบเชื่อมโยงกับระบบการเทียบโอนคุณวุฒิ และมีการออกใบรับรองในการฝึกอบรมด้วย ฉะนั้น Training Center นอกจากจะมีภารกิจในการฝึกอบรมแล้ว ยังต้องเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนระบบทวิภาคีด้วย รวมทั้งเป็นศูนย์ในการทดสอบ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ให้มีความเชี่ยวชาญด้านปฏิบัติการ และฝึกทักษะขั้นสูงของครูอาชีวศึกษา โดยนำกลไกของ Training Center มาเร่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

๒) วัตถุประสงค์

- ๒.๑) เพื่อเป็นศูนย์การพัฒนาทักษะสำหรับนักเรียน นักศึกษา พนักงานในสถานประกอบการ ครูอาชีวศึกษา ครูฝึก และอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะผู้เรียนผ่านระบบทวิภาคี
- ๒.๒) เพื่อรองรับการพัฒนาทักษะของแรงงานระดับช่างเทคนิค (Re-Skill) และเพิ่มทักษะ (Up-Skill)
- ๒.๓) เพื่อเป็นศูนย์ทดสอบ และรับรองมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน

๓) แนวคิดในการดำเนินงาน

- ๓.๑) การใช้พื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน และอุปกรณ์ของสถาบันอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมในแต่ละภูมิภาค โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้พิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการพัฒนาสู่การเป็น Training Center
- ๓.๒) การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน
- ๓.๓) การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน โดยบริหารงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในลักษณะองค์กรเพื่อสังคม (Social Enterprise) โดยไม่หวังผลกำไร สามารถหารายได้ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง และให้ภาคเอกชนเป็นหลักในการดำเนินการ ให้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารงานระหว่างภาครัฐและเอกชน ทำหน้าที่กำกับดูแล และใช้กลไกทางกฎหมาย
- ๓.๔) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานมาจาก ๒ ส่วน คือ ๑) งบประมาณจากภาครัฐ ที่ได้รับการจัดสรรอย่างต่อเนื่อง และ ๒) งบประมาณสนับสนุนจากภาคเอกชน ทั้งนี้ การสนับสนุนจากภาคเอกชน สามารถร่วมสนับสนุนได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนด้านเงิน ครุภัณฑ์/อุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอน

บุคลากรเชี่ยวชาญ หรือการบำรุงรักษา (maintenance) สำหรับการพิจารณาเสนอของงบประมาณอาจดำเนินการเป็นระยะๆ เพื่อไม่ก่อให้เกิดภาระงบประมาณแก่ภาครัฐมากเกินไป

๓.๕) มีอุปกรณ์การฝึกและครุภัณฑ์ระดับสูงและทันสมัย ตอบสนองกับความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการในการผลิตขั้นสูง ซึ่งสถานศึกษา/สถาบันทั่วไปไม่สามารถจัดหาได้ โดยการจัดสรรครุภัณฑ์ อาจมีการแบ่งประเภทเป็นการจัดสรรอุปกรณ์พื้นฐาน (ของสถานศึกษา) อุปกรณ์ระดับกลาง (ของศูนย์ฝึกในแต่ละพื้นที่) และอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย (ของสถานประกอบการ)

๓.๖) เน้นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีระดับสูง ตามความต้องการของประเทศหรือภูมิภาค และหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมต้องคำนึงถึงความต้องการของประเทศและสถานประกอบการเป็นหลัก

๔) สถานที่จัดตั้ง Training Center

เป้าหมายระยะเริ่มต้นจัดตั้ง ๖ ศูนย์ กระจายตามภูมิภาค ดังนี้ ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC ๔) ภาคกลาง ๕) ภาคใต้ และ ๖) พื้นที่ชายแดนใต้ โดยหลักการสำคัญในเรื่องจัดหาที่ตั้งในการพัฒนาสู่การเป็น Training Center ให้พิจารณาจาก

๔.๑) ข้อมูลสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่นั้นเปิดสอนสาขาอะไรบ้าง หากไม่มีสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ควรเปิดศูนย์ฝึกอบรมสำหรับสาขานั้นในพื้นที่ และควรเลือกจัดตั้งในจังหวัดที่ไม่ซ้ำซ้อนกับศูนย์ฝึกอบรมของหน่วยงานอื่น

๔.๒) ควรพิจารณาความสะดวกในการเดินทางโดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลควรมีโอกาสเข้าถึงศูนย์ในการฝึกปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ

๔.๓) เครื่องมือหรืออุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็น ควรมีในทุกภาค อาทิ robotic ทั้งนี้ สาขาที่มีความเฉพาะเจาะจง/ทักษะพิเศษ ควรไปอยู่ที่สถานประกอบการในแต่ละพื้นที่

๔.๔) พิจารณาข้อมูลของจำนวนผู้เรียนในแต่ละภาคที่เรียนสายวิชาชีพ เพื่อพิจารณาการจัดตั้งศูนย์เพื่อรองรับผู้เรียนดังกล่าว และสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือในระดับกลาง ในแต่ละศูนย์ฝึก ทั้งนี้ พื้นที่ในการจัดตั้งศูนย์ต้องไม่ทับซ้อนกับศูนย์ที่มีอยู่เดิมแล้ว

จากแนวทางการจัดตั้ง Training Center ดังกล่าว จึงขอเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาในแต่ละพื้นที่ ทั้ง ๖ แห่ง ในภาพรวม จำนวนนักศึกษาสายอาชีวศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น ๖๘๗,๕๓๒ คน โดยมีสัดส่วนการเรียนระบบภาคีร้อยละ ๑๘ ดังนี้

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีนักศึกษา ๒๔๗,๖๒๐ คน (ร้อยละ ๓๖.๐๒) เรียนในระบบทวิภาคี ๕๘,๕๕๓ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๖

- ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๑๔๙,๗๘๔ คน (ร้อยละ ๒๑.๗๕) เรียนในระบบทวิภาคี ๓๓,๕๑๐ คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๓

- ภาคเหนือ ๑๓๐,๘๕๙ (ร้อยละ ๑๙.๐๓) เรียนในระบบทวิภาคี ๑๘,๘๔๗ คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๔.๔๐

- ภาคตะวันออก ๖๓,๗๘๕ คน (ร้อยละ ๙.๒๘) เรียนในระบบทวิภาคี ๑๑,๔๗๑ คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๗.๙

- ภาคใต้ ๖๓,๒๐๐ คน (ร้อยละ ๙.๒๘) เรียนในระบบทวิภาคี ๑๓,๒๕๔ คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๐.๙๕

- ภาคใต้ชายแดน ๓๒,๒๘๔ คน (ร้อยละ ๔.๗๐) เรียนในระบบทวิภาคี ๔,๑๐๑ คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๒.๗๐

๑) ภาคเหนือ

รายชื่อวิทยาลัยและสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

จังหวัด	วิทยาลัย	สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
๑. เชียงใหม่ ๒. ลำพูน ๓. ลำปาง ๔. แม่ฮ่องสอน ๕. เชียงราย ๖. พะเยา ๗. แพร่ ๘. น่าน ๙. พิชญ์โลก ๑๐. ตาก ๑๑. อุตรดิตถ์ ๑๒. สุโขทัย ๑๓. เพชรบูรณ์ ๑๔. นครสวรรค์ ๑๕. กำแพงเพชร ๑๖. พิษณุตร ๑๗. อุทัยธานี	วิทยาลัยเทคโนโลยีและ การจัดการ กพผ. แม่เมาะ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พะเยา	อุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้า ท่องเที่ยว เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านพืช สัตวศาสตร์และประมง	 การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism) การเกษตรและเทคโนโลยี ชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology)

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ภาค / สาขาวิชา	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	รวมทั้งสิ้น	ร้อยละ ของภาค	ร้อยละของ แต่ละสาขาวิชา ทั่วประเทศ
ภาคเหนือ (๑๙.๐๓ %)	๘๐,๓๑๑	๔๘,๕๕๕	๑,๙๙๓	๑๓๐,๘๕๙		
- อุตสาหกรรม	๔๖,๖๕๘	๒๗,๔๕๑	๑,๑๓๒	๗๕,๒๔๑	๕๗.๕๐	๑๙.๖๐
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๑๙,๖๕๓	๑๔,๓๙๗	๒๘๘	๓๔,๓๓๘	๒๖.๒๔	๑๗.๐๖
- เกษตรกรรม	๔,๔๑๙	๒,๔๗๓	๑๖๘	๗,๐๖๐	๕.๔๐	๒๖.๖๐
- คหกรรม	๓,๗๒๐	๑,๗๖๒	๙๔	๕,๕๗๖	๔.๒๖	๒๕.๒๗
- ศิลปกรรม	๒,๖๘๕	๖๐๓	๘๗	๓,๓๗๕	๒.๕๘	๒๒.๕๓
- ท่องเที่ยว	๑,๙๒๖	๙๒๒	๑๐๙	๒,๙๕๗	๒.๒๖	๑๑.๕๐
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๑,๒๐๑	๘๑๒	๑๑๕	๒,๑๒๘	๑.๖๓	๒๑.๕๕
- ประมง	๐	๑๐๘	๐	๑๐๘	๐.๐๘	๖.๐๙
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๔๙	๒๗	๐	๗๖	๐.๐๖	๕.๔๖

จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม จำแนกรายสาขาวิชา
ภาคเหนือ

สาขา	รวมปวช.	รวมปวส.	รวมป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด (คน)	ร้อยละ
ช่างยนต์	16,653	7,613	366	24,632	32.74
ช่างไฟฟ้า	11,048	7,453	437	18,938	25.17
ช่างกล	5,436	3,843	0	9,279	12.33
ช่างก่อสร้าง	5,293	3,429	31	8,753	11.63
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	5,047	1,896	193	7,136	9.48
ช่างเชื่อม	1,072	1,085	0	2,157	2.87
เทคนิคคอมพิวเตอร์	581	805	0	1,386	1.84
สถาปัตยกรรม	688	265	20	973	1.29
แมคคาทรอนิกส์	372	378	0	750	1.00
สำรวจ	278	310	0	588	0.78
ช่างพิมพ์	173	272	85	530	0.70
โทรคมนาคม	0	102	0	102	0.14
ช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน	17	0	0	17	0.02
รวมทั้งสิ้น	46,658	27,451	1,132	75,241	100.00

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ภาคเหนือ

สาขาวิชา /ภาค	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด
๑. ภาคเหนือ	๕,๐๘๕	๑๐,๓๐๑	๑,๙๐๔	๑๘,๘๘๙
- อุตสาหกรรม	๓,๔๙๙	๖,๕๔๖	๑,๑๓๐	๑๑,๑๗๕
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๑,๑๘๐	๒,๔๐๓	๒๘๘	๓,๘๗๑
- เกษตรกรรม	๗	๓๑๓	๑๖๘	๔๘๘
- ท่องเที่ยว	๑๗๔	๔๕๓	๑๐๙	๗๓๖
- คหกรรม	๑๑๓	๔๕๔	๙๔	๖๖๑
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๑๑๒	๑๓๒	๑๑๕	๓๕๙
- ศิลปกรรม	๑,๔๐๑	๔๓	๘๗	๑,๕๓๑
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๐	๑๔	๐	๑๔
- ประมง	๐	๑๒	๐	๑๒

ภาคเหนือ มีวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ๓ กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้า ที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ กฟผ. แม่เมาะ สาขาท่องเที่ยว ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย และสาขาเทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านพืช สัตวศาสตร์และประมง ที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา

๑) **อุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้า** วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ กฟผ. แม่เมาะ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ ซึ่งหากพิจารณาจำนวนนักศึกษาสาขาไฟฟ้าของภาคเหนือ มีประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน หรือ ร้อยละ ๒๑ ของนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมด นอกจากนี้นักศึกษาในสาขาอื่นๆ อาทิ ช่างกล ช่างยนต์ ช่างเชื่อม ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีจำนวนมากเช่นกัน หากต้องการเพิ่มทักษะ (up skill) เกี่ยวกับสาขาวิชาด้านไฟฟ้า ก็สามารถต่อยอดได้ โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิม และเรียนเพิ่มเติมเฉพาะทางได้เช่นกัน

๒) **การท่องเที่ยว** นับเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism) ซึ่งเป็น ๑ ใน ๕ อุตสาหกรรมเป้าหมาย (First S-curve) ที่รัฐบาลให้ความสำคัญ โดยในภาคเหนือมีวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ที่มีความเข้มแข็งในการจัดการเรียนการสอนในด้านนี้ สำหรับนักศึกษาที่เลือกเรียนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภาพรวม ๑๗ จังหวัดในภาคเหนือ มีประมาณ ๒,๙๕๗ คน หรือร้อยละ ๒.๒๖ แต่หากพิจารณาระดับประเทศ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๑.๕๐ และเรียนในระบบทวิภาคี ๗๓๖ คน

๓) **เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านพืช สัตวศาสตร์และประมง** มีวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา เป็นแหล่งเรียนรู้หลักวิชาชีพทางการเกษตร แต่หากพิจารณาจำนวนนักศึกษาโดยรวมสาขาเกษตรในภาคเหนือ มีจำนวนนักศึกษาเพียง ๗,๐๖๐ คน และสาขาประมงเพียง ๑๐๘ คน เรียนในระบบทวิภาคีเพียง ๔๘๘ คน และ ๑๒ คน ตามลำดับ

หากวิเคราะห์ในภาพรวมของภาคเหนือ สาขาอุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้า วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ กฟผ. แม่เมาะ น่าจะเป็นสถาบันการศึกษาที่สามารถเปิดเป็น Training Center มากกว่าสาขาอื่นๆ เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาสาขาไฟฟ้าและสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวนมากกว่าสาขาอื่นๆ โดยเฉพาะมีความร่วมมือกับ กฟผ. แม่เมาะ อยู่แล้ว นับว่ามีความพร้อมทั้งในเรื่องสถานที่ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ สื่อ และครูในสถานประกอบการ

๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายชื่อวิทยาลัยและสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

จังหวัด	วิทยาลัย	สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
๑. กาฬสินธุ์	- วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี	ช่างอากาศยาน	การบินและโลจิสติกส์
๒. ขอนแก่น	- วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น		
๓. ชัยภูมิ	วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี	โรงแรม	การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)
๔. นครพนม			
๕. นครราชสีมา			
๖. บุรีรัมย์			
๗. มหาสารคาม			
๘. มุกดาหาร			
๙. ยโสธร			
๑๐. ร้อยเอ็ด			
๑๑. เลย			
๑๒. ศรีสะเกษ			
๑๓. สกลนคร			
๑๔. สุรินทร์			
๑๕. หนองคาย			
๑๖. หนองบัวลำภู			
๑๗. อำนาจเจริญ			
๑๘. อุตรดิตถ์			
๑๙. อุบลราชธานี			
๒๐. บึงกาฬ			

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ภาค / สาขาวิชา	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	รวมทั้งสิ้น	ร้อยละของภาค	ร้อยละของแต่ละสาขาวิชาทั่วประเทศ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓๖.๐๒ % ของประเทศ)	๑๕๒,๙๘๑	๙๑,๓๘๙	๓,๒๕๐	๒๔๗,๖๒๐		
- อุตสาหกรรม	๙๐,๗๘๕	๕๑,๑๗๗	๑,๘๑๗	๑๔๓,๗๗๙	๕๘.๐๖	๓๗.๔๕
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๔๒,๐๑๖	๓๐,๖๐๓	๑,๐๖๖	๗๓,๖๘๕	๒๙.๗๖	๓๖.๖๑
- เกษตรกรรม	๗,๗๑๓	๓,๔๐๕	๑๙๘	๑๑,๓๑๖	๔.๕๗	๔๒.๖๓
- ท่องเที่ยว	๕,๘๘๙	๒,๔๒๐	๐	๘,๓๐๙	๓.๓๖	๓๒.๓๑
- คหกรรม	๓,๑๔๒	๑,๘๒๕	๐	๔,๙๖๗	๒.๐๑	๒๒.๕๑
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๑,๗๙๑	๑,๒๕๘	๖๑	๓,๑๑๐	๑.๒๖	๓๑.๕๐
- ศิลปกรรม	๑,๓๙๕	๓๘๑	๐	๑,๗๗๖	๐.๗๒	๑๑.๘๖
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๒๔๘	๘๑	๗๗	๔๐๖	๐.๑๖	๒๙.๑๙

จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม จำนวนรายสาขาวิชา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาขา	รวมปวช.	รวมปวส.	รวมป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด (คน)	ร้อยละ
ช่างยนต์	28,662	11,870	518	41,050	28.55
ช่างไฟฟ้า	17,926	12,377	612	30,915	21.50
ช่างกล	18,335	10,785	0	29,120	20.25
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	12,253	5,592	289	18,134	12.61
ช่างก่อสร้าง	6,132	4,674	122	10,928	7.60
ช่างเชื่อม	3,561	1,712	0	5,273	3.67
เทคนิคคอมพิวเตอร์	1,417	1,376	0	2,793	1.94
ช่างพิมพ์	505	1,330	276	2,111	1.47
สถาปัตยกรรม	1,099	464	0	1,563	1.09
แมคคาทรอนิกส์	355	373	0	728	0.51
สำรวจ	376	274	0	650	0.45
โทรคมนาคม	164	350	0	514	0.36
ช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน	0	0	0	0	0.00
รวมทั้งสิ้น	90,785	51,177	1,817	143,779	100.00

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาขาวิชา / ภาค	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๘,๕๖๗	๓๖,๓๘๙	๓,๑๖๘	๕๘,๑๒๔
- อุตสาหกรรม	๑๓,๐๙๕	๒๑,๔๒๙	๑,๗๖๘	๓๖,๒๙๒
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๓,๐๘๒	๑๐,๙๕๒	๑,๐๖๔	๑๕,๐๙๘
- เกษตรกรรม	๖๔	๙๘๗	๑๙๘	๑,๒๔๙
- ท่องเที่ยว	๒,๐๒๑	๑,๘๖๗	๐	๓,๘๘๘
- คหกรรม	๑๘๙	๘๐๑	๗๗	๑,๐๖๗
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๑๑๖	๓๕๓	๖๑	๕๓๐
- ศิลปกรรม	๒๑๕	๙๘	๐	๓๑๓
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๐	๐	๐	๐
- ประมง	๐	๘๕	๓๑	๑๑๖

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ๒ สาขา คือ ช่างอากาศยาน ซึ่งเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี และวิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น และสาขาการโรงแรม ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี

๑) **ช่างอากาศยาน** เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) โดยเป็น ๑ ใน ๕ อุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) มี ๖ วิทยาลัยเทคนิคนำร่องของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง กรุงเทพฯ วิทยาลัยเทคนิคกลาง จังหวัดภูเก็ต วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ จังหวัดชลบุรี **วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี** จังหวัดอุบลราชธานี วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ **วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น** จังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังมี **มหาวิทยาลัยนครพนม** ที่ได้ประสานขอใช้หลักสูตรการเรียนการสอนนี้อีกด้วย จะเห็นว่าเปิดสอนหลักสูตรนี้ในภาคอีสานถึง ๓ แห่ง ทั้งนี้มีการจัดทำหลักสูตรอุตสาหกรรมการบิน ๕ ปี โดยแบ่งเป็นหลักสูตร ปวช. ๓ ปี และ ปวส. ๒ ปี จากการประเมินของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ได้มีการระบุข้อมูลที่เป็นตัวเลขความต้องการบุคลากรด้านการบิน การควบคุมการจราจรทางอากาศ และช่างอากาศยานภาคพื้น จำนวนมากกว่า ๔๐,๐๐๐ อัตราเลยทีเดียว

๒) **การโรงแรม** เปิดสอนที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี ถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism) สำหรับนักศึกษาที่เลือกเรียนในสาขาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในภาพรวม ๒๐ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประมาณ ๘,๓๐๙ คน หรือประมาณร้อยละ ๓ ของภาค แต่หากพิจารณาระดับประเทศ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๒ และเรียนในระบบทวิภาคีถึง ๓,๘๘๘ คน หรือ ร้อยละ ๔๖

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงความเหมาะสมในการจัดตั้ง *Training Center* สาขาช่างอากาศยาน นับเป็นสาขาอาชีพที่เป็นความต้องการอย่างมาก แนวโน้มอุตสาหกรรมการบินมีอัตราเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสายการบินราคาประหยัด ซึ่งสอดคล้องกับไลฟ์สไตล์การเดินทางของคนทั่วโลก ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบิน ที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งช่างอากาศยาน หรือ Aircraft Mechanic เพื่อรองรับแผนการขยายตัวของอุตสาหกรรมการบินไทย ซึ่งในปัจจุบันยังขาดแคลนวิศวกรอากาศยานและช่างอากาศยานเป็นจำนวนมาก ที่จะสามารถช่วยในการซ่อมบำรุง ดูแลรักษาเครื่องบินที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในส่วนของภาคอีสานมีสถาบันการศึกษาถึง ๓ แห่ง ที่มีศักยภาพในการผลิตกำลังคนสาขาอาชีพนี้ โดยเฉพาะวิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสามารถสร้างความร่วมมือกับสถาบันการบินพลเรือนได้ ทั้งในเรื่องสถานที่ฝึกและครูผู้เชี่ยวชาญ

๓) ภาคตะวันออก

รายชื่อวิทยาลัยและสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

จังหวัด	วิทยาลัย	สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
๑. นครนายก ๒. ปราจีนบุรี ๓. สระแก้ว ๔. ฉะเชิงเทรา ๕. ชลบุรี ๖. ระยอง ๗. จันทบุรี ๘. ตราด ๙. สมุทรปราการ	วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด	ปิโตรเลียมและปิโตรเคมี	เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Bio-chemicals)
	วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ	เทคโนโลยีระบบขนส่งทางราง และช่างอากาศยาน	การบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics)
	วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ	ช่างอากาศยาน	
	วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา	ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์	ยานยนต์สมัยใหม่ (Next - Generation Automotive)
	วิทยาลัยเทคนิคนครนายก	อิเล็กทรอนิกส์	อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา รายภาค จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ภาค / สาขาวิชา	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	รวมทั้งสิ้น	ร้อยละ ของภาค	ร้อยละของ แต่ละสาขาวิชา ทั้งประเทศ
ภาคตะวันออก (๙.๒๘ %)	๔๐,๘๗๒	๒๒,๔๓๘	๔๗๕	๖๓,๗๘๕		
- อุตสาหกรรม	๒๕,๖๒๑	๑๒,๘๙๔	๒๕๐	๓๘,๗๖๕	๖๐.๗๗	๑๐.๑๐
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๑๐,๕๘๘	๗,๔๖๙	๒๒๕	๑๘,๒๘๒	๒๘.๖๖	๙.๐๘
- ท่องเที่ยว	๒,๐๓๔	๕๘๑	๐	๒,๖๑๕	๔.๑๐	๑๐.๑๗
- คหกรรม	๘๘๐	๓๐๑	๐	๑,๑๘๑	๑.๘๕	๕.๓๕
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๖๓๘	๕๐๙	๐	๑,๑๔๗	๑.๘๐	๑๑.๖๒
- เกษตรกรรม	๔๘๔	๓๘๖	๐	๘๗๐	๑.๓๖	๓.๒๘
- ศิลปกรรม	๕๙๕	๑๓๔	๐	๗๒๙	๑.๑๔	๔.๘๗
- ประมง	๐	๑๕๘	๐	๑๕๘	๐.๒๕	๘.๙๒
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๓๒	๖	๐	๓๘	๐.๐๖	๒.๗๓

จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม จำนวนรายสาขาวิชา

ภาคตะวันออก

สาขา	รวมปวช.	รวมปวส.	รวมป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด (คน)	ร้อยละ
ช่างยนต์	7,367	2,866	55	10,288	26.54
ช่างไฟฟ้า	6,187	3,531	104	9,822	25.34
ช่างกล	4,658	3,297	0	7,955	20.52
ช่างก่อสร้าง	1,565	789	8	2,362	6.09
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	3,309	1,155	83	4,547	11.73
ช่างเชื่อม	1,193	681	0	1,874	4.83
เทคนิคคอมพิวเตอร์	591	149	0	740	1.91
สถาปัตยกรรม	78	52	0	130	0.34
แมคคาทรอนิกส์	546	0	0	546	1.41
สำรวจ	0	0	0	0	0.00
ช่างพิมพ์	108	347	0	455	1.17
โทรคมนาคม	19	27	0	46	0.12
ช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน	0	0	0	0	0.00
รวมทั้งสิ้น	25,621	12,894	250	38,765	100.00

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ภาคตะวันออก

สาขาวิชา /ภาค	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด
ภาคตะวันออก	๔,๙๙๔	๕,๙๙๕	๔๖๑	๑๑,๔๕๐
- อุตสาหกรรม	๓,๒๘๕	๓,๙๙๘	๒๕๐	๗,๕๓๓
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๗๗๐	๑,๓๓๗	๒๑๑	๒,๓๑๘
- เกษตรกรรม	๐	๑๙	๐	๑๙
- ท่องเที่ยว	๘๖๕	๔๒๒	๐	๑,๒๘๗
- คหกรรม	๔๑	๑๕๘	๐	๑๙๙
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๓๓	๖๑	๐	๙๔
- ศิลปกรรม	๘	๑๓	๐	๒๑
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๐	๐	๐	๐
- ประมง	๐	๐	๐	๐

ภาคตะวันออก มีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ ถึง ๔ สาขา ได้แก่ สาขาปิโตรเลียมและปิโตรเคมี ที่วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด เทคโนโลยีระบบขนส่งทางรางและช่างอากาศยาน ที่วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ สาขาช่างอากาศยาน ที่วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ สาขาผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ที่วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา และสาขาอิเล็กทรอนิกส์ ที่วิทยาลัยเทคนิคนครนายก

หากพิจารณาถึงจำนวนนักศึกษาสาขาด้านอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกมีจำนวนถึง ๓๘,๗๖๕ คน หรือร้อยละ ๖๐ ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด โดยสาขาวิชาทั้ง ๔ ดังกล่าว เป็นสาขาย่อยของสาขาด้านอุตสาหกรรม โดยแยกย่อยเป็นสาขาวิชาเฉพาะทาง อาทิ สาขาวิชาเทคโนโลยีปิโตรเลียม สาขาวิชาปิโตรเคมี สาขาช่างซ่อมบำรุงอากาศยาน อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาสาขาที่เป็นความต้องการของภาคตะวันออก หรือพื้นที่พิเศษภาคตะวันออก จะเห็นว่าสาขาวิชาทั้ง ๔ ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศทั้งสิ้น ทั้งในเรื่องของเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Bio-chemicals) การบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) ยานยนต์สมัยใหม่ (Next - Generation Automotive) และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)

ในด้านความพร้อมในการจัดตั้งเป็น Training Center หากมองถึงความเชี่ยวชาญของสถาบัน การอาชีวศึกษาในพื้นที่ และความร่วมมือกับสถานประกอบการ สาขาปิโตรเลียมและปิโตรเคมี วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด และสาขาเทคโนโลยีระบบขนส่งทางรางและช่างอากาศยาน ที่วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ นับเป็นวิทยาลัยที่มีความเข้มแข็งมาก นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับนานาชาติด้วย อาทิ ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ สถาบันการศึกษาในยุโรป ผู้ประกอบการด้านระบบขนส่งบนราง และบริษัทเอกชนต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านเทคโนโลยีระบบราง โดยอ้างอิงตามมาตรฐานเทคโนโลยีของยุโรป ซึ่งเป็นผลมาจาก พัฒนาขึ้นเพื่อผลิตช่างเทคนิคด้านการขนส่งบนรางของประเทศไทย

๔) ภาคกลาง

รายชื่อวิทยาลัยและสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

จังหวัด	วิทยาลัย	สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
๑. สมุทรปราการ ๒. นนทบุรี ๓. ปทุมธานี ๔. พระนครศรีอยุธยา ๕. สระบุรี ๖. ลพบุรี ๗. อ่างทอง ๘. สิงห์บุรี ๙. ชัยนาท ๑๐. นครปฐม ๑๑. ราชบุรี ๑๒. กาญจนบุรี ๑๓. สุพรรณบุรี ๑๔. สมุทรสาคร ๑๕. สมุทรสงคราม ๑๖. เพชรบุรี ๑๗. ประจวบคีรีขันธ์ ๑๘. กรุงเทพมหานคร	- วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง - วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ราชบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ลพบุรี วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม	ช่างอากาศยาน อาหารและบรรจุภัณฑ์ (Packaging) เทคโนโลยีสิ่งทอ เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านพืช สัตวศาสตร์และประมง เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านปศุสัตว์ สุกร สัตว์ปีก แม่พิมพ์	การบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (Food for The Future) การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism) การเกษตรและเทคโนโลยี ชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology)

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ภาค / สาขาวิชา	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	รวมทั้งสิ้น	ร้อยละ ของภาค	ร้อยละของ แต่ละสาขาวิชา ทั่วประเทศ
ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร (๒๑.๗๙ %)	๑๐๑,๖๖๔	๔๕,๗๓๒	๒,๓๘๘	๑๔๙,๗๘๔		
- อุตสาหกรรม	๕๑,๓๖๙	๒๔,๗๑๖	๑,๐๖๑	๗๗,๑๔๖	๕๑.๕๐	๒๐.๐๙
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๓๑,๙๓๔	๑๖,๑๔๘	๘๔๐	๔๘,๙๒๒	๓๒.๖๖	๒๔.๓๑
- ศิลปกรรม	๗,๔๓๒	๖๓๙	๓๕	๘,๑๐๖	๕.๔๑	๕.๑๑
- คหกรรม	๓,๘๗๔	๑,๒๓๒	๒๔๗	๕,๓๕๓	๓.๕๗	๒.๒๖
- ท่องเที่ยว	๓,๒๓๑	๘๒๓	๑๕๗	๔,๒๑๑	๒.๘๑	๑๖.๓๘
- เกษตรกรรม	๒,๖๐๐	๑,๒๗๐	๙	๓,๘๗๙	๒.๕๙	๑๔.๖๑
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๘๔๐	๖๔๕	๒๙	๑,๕๑๔	๑.๐๑	๑๕.๓๓
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๒๘๘	๑๒๑	๐	๔๐๙	๐.๒๗	๒๙.๔๐
- ประมง	๙๖	๑๓๘	๑๐	๒๔๔	๐.๑๖	๑๓.๗๗

จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม จำนวนรายสาขาวิชา
ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร

สาขา	รวมปวช.	รวมปวส.	รวมป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด (คน)	ร้อยละ
ช่างยนต์	14,852	5,598	234	20,684	26.81
ช่างไฟฟ้า	12,748	6,641	205	19,594	25.40
ช่างกล	9,254	5,514	0	14,768	19.14
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	6,028	2,326	284	8,638	11.20
ช่างก่อสร้าง	3,459	2,302	142	5,903	7.65
ช่างเชื่อม	2,441	723	0	3,164	4.10
ช่างพิมพ์	530	487	153	1,170	1.52
แมคคาทรอนิกส์	567	433	0	1,000	1.30
เทคนิคคอมพิวเตอร์	593	398	0	991	1.28
สถาปัตยกรรม	686	87	43	816	1.06
โทรคมนาคม	36	141	0	177	0.23
ช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน	100	32	0	132	0.17
สำรวจ	75	34	0	109	0.14
รวมทั้งสิ้น	51,369	24,716	1,061	77,146	100.00

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาวิชาชีพ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร

สาขาวิชา / ภาค	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด
ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร	๑๑,๐๑๔	๑๕,๖๖๕	๒,๓๔๑	๓๓,๕๑๐
- อุตสาหกรรม	๕,๘๖๕	๙,๖๖๙	๑,๐๖๐	๑๖,๕๙๔
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๓,๔๕๗	๔,๒๗๘	๘๓๙	๘,๕๗๔
- เกษตรกรรม	๒๕	๒๓๘	๙	๒๗๒
- ท่องเที่ยว	๑,๒๕๔	๖๖๐	๑๕๗	๒,๐๗๑
- คหกรรม	๔๑๓	๗๒๒	๒๔๗	๑,๓๘๒
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๐	๙๘	๒๙	๑๒๗
- ศิลปกรรม	๔,๐๘๕	๒๓๗	๓๕	๔,๓๕๗
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๐	๔๗	๐	๔๗
- ประมง	๑๐	๖๖	๑๐	๘๖

ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาที่เป็นความของประเทศ ถึง ๖ สาขา ได้แก่ ช่างอากาศยาน อาหารและบรรจุภัณฑ์ (Packaging) เทคโนโลยีสิ่งทอ เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านพืช สัตวศาสตร์และประมง เทคโนโลยีอาหารปลอดภัยด้านปศุสัตว์ สุกร สัตว์ปีก และแม่พิมพ์

โดยวิทยาลัยที่เปิดสอนทั้ง ๖ สาขาดังกล่าว มีความโดดเด่นในแต่ละสาขา ดังนี้ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง และวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ สาขาช่างอากาศยาน วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม สาขาอาหารและบรรจุภัณฑ์ (Packaging) วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ราชบุรี สาขาเทคโนโลยีสิ่งทอ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี สาขาเทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านพืช สัตวศาสตร์และประมง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลพบุรี สาขาเทคโนโลยีอาหารปลอดภัยด้านปศุสัตว์ สุกร สัตว์ปีก วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม สาขาแม่พิมพ์

หากพิจารณาจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น ๑๔๙,๗๘๔ คน เลือกเรียนสาขาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ถึงร้อยละ ๕๑ และ ๓๒ ตามลำดับ นอกนั้นกระจายไปตามสาขาอื่นๆ ในสัดส่วนที่ไม่มากนัก โดยเฉพาะสาขาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อุตสาหกรรมสิ่งทอ และประมง มีสัดส่วนที่น้อยมาก

อย่างไรก็ดี ในส่วนของภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีสำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ถนนรามอินทรา กทม. ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวางและพันธกิจในเรื่องของการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาอยู่แล้ว หากลงทุนพัฒนาเป็น Training Center อาจลงทุนไม่มากนัก เพราะมีความพร้อมในเชิงพื้นที่ โดยอาจจัดให้มีหน่วยฝึกอบรมเคลื่อนที่ (Mobile Training) ไปให้บริการตามพื้นที่ต่าง ๆ และหากพื้นที่ใดประสบผลสำเร็จก็จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมในพื้นที่นั้นในอนาคต

๕) ภาคใต้

รายชื่อวิทยาลัยและสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

จังหวัด	วิทยาลัย	สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
๑. กระบี่ ๒. ชุมพร ๓. ตรัง ๔. นครศรีธรรมราช ๕. จังหวัดพังงา ๖. จังหวัดพัทลุง ๗. จังหวัดภูเก็ต ๘. จังหวัดระนอง ๙. จังหวัดสุราษฎร์ธานี	วิทยาลัยเทคโนโลยีและ อุตสาหกรรมการต่อเรือ นครศรีธรรมราช	พาณิชยน์าวี	การบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics)
	วิทยาลัยเทคนิคกลาง	ช่างอากาศยาน	

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา รายภาค จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ภาค / สาขาวิชา	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	รวมทั้งสิ้น	ร้อยละ ของภาค	ร้อยละของ แต่ละสาขาวิชา ทั้งประเทศ
ภาคใต้ (๙.๑๙ %)	๔๔,๐๒๑	๑๘,๑๕๑	๑,๐๒๘	๖๓,๒๐๐		
- อุตสาหกรรม	๒๒,๐๘๗	๗,๙๕๐	๖๕๑	๓๐,๖๘๘	๔๘.๕๖	๗.๙๙
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๑๐,๙๒๖	๕,๔๑๓	๖๑	๑๖,๔๐๐	๒๕.๙๕	๘.๑๕
- ท่องเที่ยว	๔,๘๖๔	๑,๗๔๒	๑๙๓	๖,๗๙๙	๑๐.๗๖	๒๖.๔๔
- คหกรรม	๒,๘๘๖	๙๔๘	๐	๓,๘๓๔	๖.๐๗	๑๗.๓๘
- เกษตรกรรม	๑,๕๘๔	๙๖๕	๑๒	๒,๕๖๑	๔.๐๕	๙.๖๕
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๗๘๔	๖๗๘	๑๑๑	๑,๕๗๓	๒.๔๙	๑๕.๙๓
- ศิลปกรรม	๖๕๖	๑๓๘	๐	๗๙๔	๑.๒๖	๕.๓๐
- ประมง	๑๒๐	๒๙๓	๐	๔๑๓	๐.๖๕	๒๓.๓๑
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๑๑๔	๒๔	๐	๑๓๘	๐.๒๒	๙.๙๒

จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม จำนวนรายสาขาวิชา

ภาคใต้

สาขา	รวมปวช.	รวมปวส.	รวมป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด (คน)	ร้อยละ
ช่างยนต์	8,990	2,963	303	12,256	39.94
ช่างไฟฟ้า	5,090	2,089	166	7,345	23.93
ช่างก่อสร้าง	2,578	808	14	3,400	11.08
ช่างกล	1,969	912	99	2,980	9.71
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	2,001	581	69	2,651	8.64
ช่างเชื่อม	676	274	0	950	3.10
สถาปัตยกรรม	445	45	0	490	1.60
เทคนิคคอมพิวเตอร์	269	151	0	420	1.37
ช่างพิมพ์	22	72	0	94	0.31
โหราศาสตร์	0	55	0	55	0.18
แมคคาทรอนิกส์	47	0	0	47	0.15
สำรวจ	0	0	0	0	0.00
ช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน	0	0	0	0	0.00
รวมทั้งสิ้น	22,087	7,950	651	30,688	100.00

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ภาคใต้

สาขาวิชา /ภาค	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด
ภาคใต้	๕,๔๐๗	๖,๖๕๔	๙๖๙	๑๓,๒๓๐
- อุตสาหกรรม	๓,๖๘๗	๓,๔๒๒	๕๘๗	๗,๖๙๖
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๕๘๗	๑,๐๖๒	๖๑	๑,๖๑๐
- เกษตรกรรม	๔๐	๑๙๖	๑๒	๒๔๘
- ท่องเที่ยว	๙๒๗	๑,๒๘๔	๑๘๙	๒,๔๐๐
- คหกรรม	๑๔๖	๖๓๓	๐	๗๗๙
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๐	๕๗	๑๑๐	๑๖๗
- ศิลปกรรม	๓๕	๒๑	๐	๕๖
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๐	๐	๐	๐
- ประมง	๐	๑๕๙	๐	๑๕๙

ภาคใต้ มีสถาบันอาชีวศึกษาเฉพาะทางที่เปิดสอนสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ ๒ สาขา คือ สาขาพาณิชยน์าวี ที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช และช่างอากาศยาน ที่วิทยาลัยเทคนิคกลาง โดยอุตสาหกรรมการต่อเรือ มีการเปิดหลักสูตร เทคโนโลยีการต่อเรือ เทคนิคเครื่องกลเรือ ซึ่งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราชมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ด้านนี้ ในขณะที่วิทยาลัยเทคนิคกลาง เป็น ๑ ใน ๗ วิทยาลัยนำร่องที่เปิดสาขาช่างอากาศยาน

หากพิจารณาจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น ๖๓,๒๐๐ คน มีผู้เลือกเรียนสาขาอุตสาหกรรมถึง ๓๐,๖๘๘ หรือร้อยละ ๔๙ นอกนั้นกระจายไปตามสาขาอื่นๆ ในสัดส่วนที่ไม่มากนัก โดยสาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การต่อเรือ เป็นสาขาย่อยที่สำคัญของสาขาอุตสาหกรรม

ดังนั้น หากจะนำจุดเด่นและความเชี่ยวชาญของวิทยาลัยอาชีวศึกษา และบริษัทในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งอยู่ติดทะเล อุตสาหกรรมการต่อเรือ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจและสนับสนุนจัดตั้งให้เป็น Training Center ของภาคใต้ได้

๖) ภาคใต้ชายแดน

รายชื่อวิทยาลัยและสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

พื้นที่	วิทยาลัย	สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
๑. สงขลา ๒. สตูล ๓. ยะลา	วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่	ปิโตรเคมี	เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Bio-chemicals)
๔. ปัตตานี ๕. นราธิวาส	วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์	เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านการผลิต แปรรูป สัตว์น้ำ	อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (Food for The Future)

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา รายภาค จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ภาค / สาขาวิชา	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	รวมทั้งสิ้น	ร้อยละ ของภาค	ร้อยละของ แต่ละสาขาวิชา ทั่วประเทศ
ภาคใต้ชายแดน (๔.๗๐ %)	๑๗,๕๗๒	๑๔,๑๔๖	๕๖๖	๓๒,๒๘๔		
- อุตสาหกรรม	๑๑,๔๒๘	๖,๖๑๒	๒๗๒	๑๘,๓๑๒	๕๖.๗๒	๔.๗๗
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๓,๘๗๓	๕,๕๗๔	๑๘๗	๙,๖๓๔	๒๙.๘๔	๔.๗๙
- คหกรรม	๕๔๓	๕๕๖	๕๖	๑,๑๕๕	๓.๕๘	๕.๒๓
- เกษตรกรรม	๕๓๗	๓๑๙	๐	๘๕๖	๒.๖๕	๓.๒๓
- ท่องเที่ยว	๕๙๙	๒๒๕	๐	๘๒๔	๒.๕๕	๓.๒๐
- ประมง	๒๑๒	๓๑๔	๕๑	๕๗๗	๑.๗๙	๓๒.๕๖
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๑๘๕	๒๑๗	๐	๔๐๒	๑.๒๕	๔.๐๗
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๓๒	๒๙๒	๐	๓๒๔	๑.๐๐	๒๓.๒๙
- ศิลปกรรม	๑๖๓	๓๗	๐	๒๐๐	๐.๖๒	๑.๓๔

จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม จำนวนรายสาขาวิชา

ภาคใต้ชายแดน

สาขาวิชา	รวมปวช.	รวมปวส.	รวมป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด (คน)	ร้อยละ
ช่างยนต์	4,208	1,804	92	6,104	33.33
ช่างไฟฟ้า	2,608	2,162	180	4,950	27.03
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	1,236	404	0	1,640	8.96
ช่างก่อสร้าง	869	745	0	1,614	8.81
ช่างกล	873	595	0	1,468	8.02
ช่างเชื่อม	762	367	0	1,129	6.17
สถาปัตยกรรม	375	65	0	440	2.40
สำรวจ	255	117	0	372	2.03
เทคนิคคอมพิวเตอร์	82	149	0	231	1.26
ช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน	151	60	0	211	1.15
โทรคมนาคม	0	144	0	144	0.79
แมคคาทรอนิกส์	9	0	0	9	0.05
ช่างพิมพ์	0	0	0	0	0.00
รวมทั้งสิ้น	11,428	6,612	272	18,312	100.00

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ภาคใต้

สาขาวิชา /ภาค	รวม ปวช.	รวม ปวส.	รวม ป.ตรี	ผลรวมทั้งหมด
ภาคใต้ชายแดน	๙๙๙	๒,๔๕๗	๕๑๔	๔,๑๐๑
- อุตสาหกรรม	๗๑๗	๑,๓๓๔	๒๗๑	๒,๓๒๒
- พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	๑๙๙	๗๒๖	๑๘๗	๑,๑๑๒
- เกษตรกรรม	๐	๓๙	๐	๓๙
- ท่องเที่ยว	๗๘	๑๔๐	๐	๒๑๘
- คหกรรม	๕	๒๑๘	๕๖	๒๗๙
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๐	๐	๐	๐
- ศิลปกรรม	๐	๐	๐	๐
- อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๐	๐	๐	๐
- ประมง	๓	๗๗	๕๑	๑๓๑

ภาคใต้ชายแดน จังหวัดชายแดนใต้ ๕ จังหวัด มีสถาบันในกำกับสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมง และ วิทยาลัยการอาชีพ โดยมีศูนย์กลางที่อยู่ภายในวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้สาขาเฉพาะทางที่ โดดเด่นในพื้นที่ชายแดนใต้ คือ ปีโตรเคมี (เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ) ที่วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ และ สาขาเทคโนโลยีอาหารปลอดภัย ด้านการผลิต แปรรูป สัตว์น้ำ (อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร) จัดที่วิทยาลัย ประมงติณสูลานนท์

อย่างไรก็ดี จุดมุ่งเน้นของรัฐในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ในด้านอาชีวศึกษา คือ การสร้างโอกาส ในการเรียนอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาทักษะ การทำงานพร้อมกับการประกอบอาชีพ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทางการเกษตร (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ข้าว ไม้ผล ประมง และปศุสัตว์) โดยใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และการบริหารจัดการ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพ เกษตรกร กลุ่มเครือข่าย สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ ให้ดำเนินการในลักษณะการรวมกลุ่ม หรือเกษตรแปลงใหญ่ ส่งเสริมอุตสาหกรรมต่อเนื่องภาคเกษตร โดยสนับสนุนเทคโนโลยีขั้นสูง ให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และมีมูลค่าเพิ่ม

ถึงแม้พื้นที่ชายแดนใต้จะมีจำนวนนักศึกษาประมาณ ๓ หมื่นกว่าคน หรือร้อยละ ๔.๗๐ ของผู้เรียน อาชีวศึกษาทั้งประเทศ แต่สัดส่วนผู้เลือกเรียนสาขาอุตสาหกรรมมากที่สุด หรือร้อยละ ๕๖.๗ นอกนั้นกระจาย ไปตามสาขาอื่นๆ ในสัดส่วนที่ไม่มากนัก โดยสาขาประมง มีจำนวนนักศึกษาเพียง ๕๗.๗ หรือร้อยละ ๑.๗๙ ของสาขาอื่นๆ

ดังนั้น จุดเน้นในการจัดตั้ง Training Center นอกจากจะพิจารณาศักยภาพและความพร้อมของ สถาบันอาชีวศึกษาทั้ง ๒ แห่ง ดังกล่าว อาจต้องพิจารณาจุดเน้นการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ร่วมด้วย

๕) งบประมาณ

แหล่งที่มาของงบประมาณ

๑) งบประมาณจากภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้เสนอของบประมาณ

๒) งบประมาณจากภาคเอกชน

เชิญชวนเอกชนให้เข้ามาดำเนินการในลักษณะกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) และมีแรงจูงใจอื่นสนับสนุนด้วย

การบริหารงบประมาณ

๑) ส่วนของค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย ทั้งในส่วนต้นทุนการดำเนินงาน (running cost) และต้นทุนในการบำรุงรักษา (maintenance cost) เช่น ค่าจ้างผู้ฝึกสอนและเจ้าหน้าที่ อย่างน้อยแห่งละ ๑๕ - ๒๐ คน ค่าบำรุงรักษาครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง ค่าสาธารณูปโภค ฯลฯ

๒) ส่วนของรายได้ รับจากภาครัฐ ภาคเอกชน และมีการจัดเก็บค่าฝึกอบรมตามรายหัวของผู้เรียน โดยสามารถหักจากเงินอุดหนุนงบประมาณรายหัวที่ภาครัฐให้แก่สถานศึกษา ทั้งนี้ในปัจจุบันงบประมาณรายหัวที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับนำไปเป็นค่าจ้างครูหรือพนักงานของสถานศึกษา ควรมีการบริหารให้ถูกต้องกับวัตถุประสงค์ของงบประมาณหรืออาจเป็นการของบประมาณรายหัวแยกจากส่วนเดิม โดยเพิ่มเติมในเอกสารข้อเสนอว่ารัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายรายหัว (ค่าฝึกอบรม) ให้แก่ ศูนย์ฝึกอบรม (Training Center)

๖) การบริหารจัดการ

จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ (ไม่ต้องขึ้นตรงกับสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาหรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานที่เป็นสถานที่ตั้งของศูนย์) โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ฯ เป็นผู้บริหาร ภายใต้การกำกับดูแลด้านมาตรฐานโดยภาคเอกชน และดำเนินการภายใต้ความร่วมมือดังนี้

๑. ความร่วมมือกับตัวแทนผู้จัดจำหน่ายครุภัณฑ์ (Supplier) ในการนำครุภัณฑ์มาติดตั้งที่ศูนย์ฝึกอบรมเพราะได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ฝ่ายตัวแทนผู้จัดจำหน่ายได้ประโยชน์ในการให้นักเรียนทดลองใช้เป็นการโฆษณาและสร้างความคุ้นเคยผลิตภัณฑ์ของตนเองแก่ผู้เรียน ในอนาคตเมื่อนักเรียนเข้าไปทำงานในสถานประกอบการก็จะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์นั้น เพราะเคยผ่านการใช้มาก่อนตอนฝึกอบรม ทั้งนี้หลายบริษัทมีบริการผู้สอนให้ด้วย จึงต้องสร้างความร่วมมือและใช้ส่วนนี้ให้เกิดประโยชน์

๒. ความร่วมมือระหว่างศูนย์ฝึกอบรมที่มีอยู่ในหลายหน่วยงาน ได้แก่

๑) สำนักงานพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๒) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

๓) ศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรมสู่อนาคต (Industry Transformation Center : ITC) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

๔) ศูนย์ฝึกอบรม โครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ (Science Park) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๓. คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ)

โครงสร้างบุคลากร

ภาคเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการในรูปคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยใช้ต้นแบบจากโรงเรียนร่วมพัฒนา (Partnership School) ซึ่งมีเอกชนเป็นประธานคณะกรรมการ ซึ่งเป็นการบริหารงานโรงเรียนด้วยโอกาส โดยใช้งบประมาณจากภาคเอกชน

๓) หลักสูตรที่ฝึกอบรม

หลักสูตรและครุภัณฑ์ที่จะเปิดสอนในศูนย์แต่ละภูมิภาค เน้นการจัดหลักสูตรที่มีความต้องการพื้นฐานเป็นหลัก เช่น แมคคานิคอลซีล (Mechanical Seal) คอมเพรสเซอร์ขนาดใหญ่ ไฟฟ้าและแบตเตอรี่ โซล่าเซลล์ ฯลฯ และเสริมด้วยหลักสูตรเฉพาะทางที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ โดยจัดหลักสูตรเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑) หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการศึกษา (สำหรับกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา)

๒) หลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับการฝึกแรงงาน (Employee Training) เพื่อเปิดช่องสำหรับการขอรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการที่สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ

๔) กลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย

เป็นสถานที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกับครุภัณฑ์จริง โดยเฉพาะนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาในระบบทวิภาคี

๔. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

สมรรถนะที่ ๑ ผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leader)

ผู้นำตนเองในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทีมงานมุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ท้าทายของสถานศึกษา (ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นในระดับที่ท้าทาย) ผู้นำครูในการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ผู้นำด้านการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งทางด้านกายภาพ สังคม และจิตวิทยา ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ครู บุคลากร และชุมชน

Personal Competency (ส่วนบุคคล)

- ติดตามองค์ความรู้ทางวิชาการ / วิชาชีพ
- ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- มีเทคนิคการทำงานร่วมกับผู้อื่นและชุมชน
- มีทักษะการเจรจาต่อรอง

Professional Competency (ด้านวิชาชีพ)

- สามารถวิเคราะห์และวิจัยเพื่อทราบความต้องการด้านแรงงานของชุมชนและทักษะอาชีพได้
- มีเทคนิคการสื่อสาร
- สามารถระดมทรัพยากรและสร้างเครือข่ายเพื่อการศึกษาได้

สมรรถนะที่ ๒ ผู้นำการคิดและการปฏิบัติ (Brain & Behavior)

มีกรอบคิดแบบเติบโต (growth mindset) มีความเชื่อว่าความสามารถ สติปัญญา พัฒนาได้ ปัญหาและอุปสรรคเป็นโอกาสในการเรียนรู้ มีความพยายามในการทำสิ่งที่ท้าทายและพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ คิดเป็นระบบ และคิดเชิงนวัตกรรม สร้างแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่างในด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นธรรม และความเป็นประชาธิปไตย

Leadership Competency (ด้านภาวะผู้นำ)

เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนสถานศึกษาและชุมชนเกิดการพัฒนอย่งยั่งยืน

Managerial Competency (ด้านการบริหารจัดการ)

- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารองค์กรและบุคลากร
- นำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกฎหมายมาเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการได้

สมรรถนะที่ ๓ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมายที่ท้าทาย (Change & Challenge)

จูงใจครูและนักเรียน ให้มุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ท้าทาย เสริมครุให้ร่วมมือรวมพลัง (collaboration) นำการเปลี่ยนแปลง สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน บริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะการบริหารและกลไกการเปลี่ยนแปลง

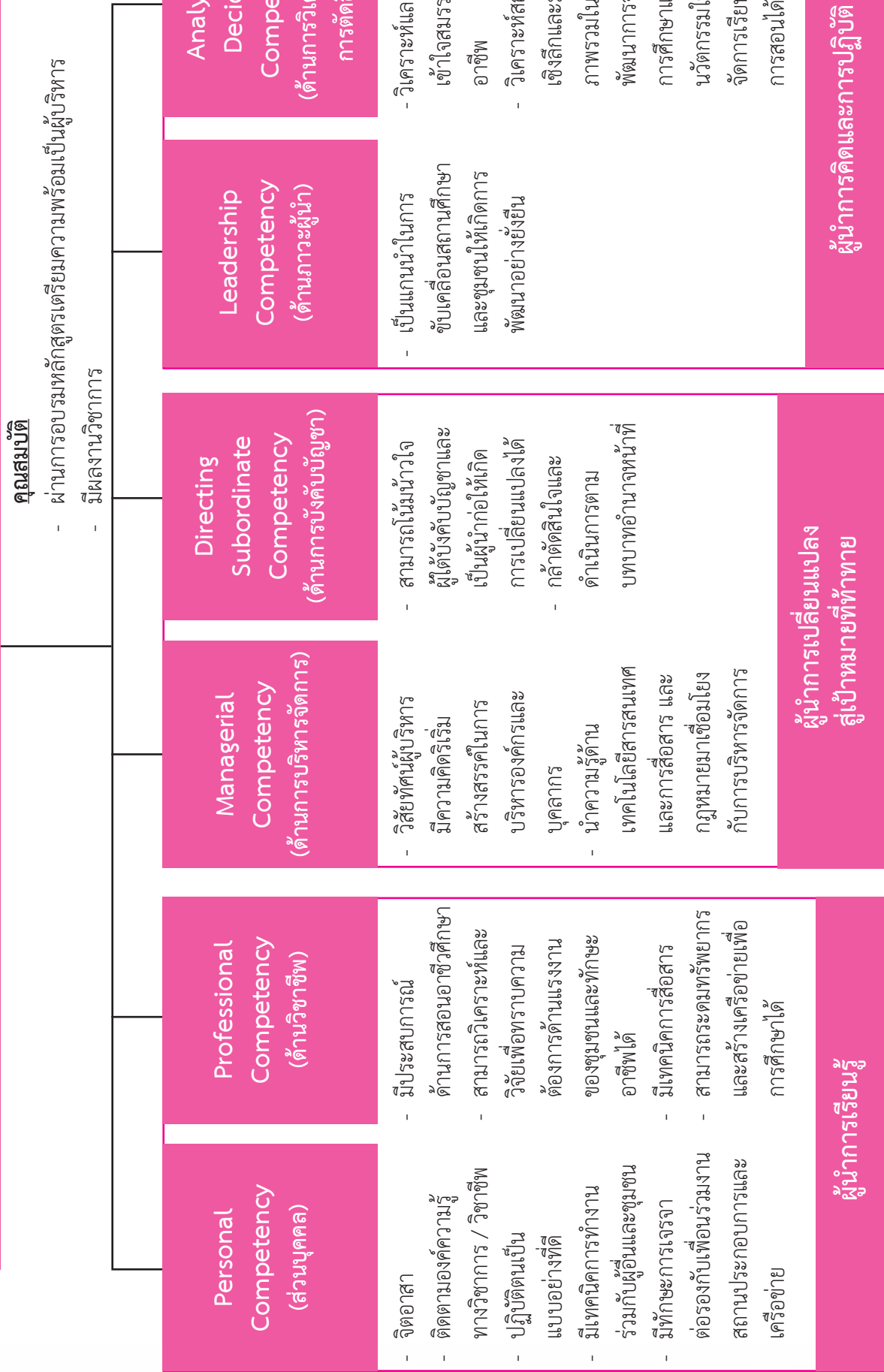
Directing Subordinate Competency (ด้านการบังคับบัญชา)

- สามารถโน้มน้าวใจผู้ใต้บังคับบัญชาและเป็นผู้นำก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้
- กล้าตัดสินใจและดำเนินการตามบทบาทอำนาจหน้าที่

Analyzing Deciding Competency (ด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ)

วิเคราะห์สถานการณ์เชิงลึกและมองภาพรวมในการพัฒนาการจัดการศึกษาและสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนได้

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

แผนภาพที่ ๘ สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

๕. ข้อเสนอ “แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ”

แนวทางการจัดการเรียนรู้

- การเชิญวิทยากร ผู้ประกอบการ/ศิษย์เก่าอาชีวศึกษามาเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจต่อผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต เห็นภาพรวมและแนวทางในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ประกอบการ
- การจัดการเรียนเน้นความคิดสร้างสรรค์ใช้กรณีศึกษา (Case Study)
- จัดระบบการฝึกและระบบประเมินที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และไม่สร้างภาระผู้ประกอบการ
- กิจกรรมฝึกอาชีพในสถานศึกษา
- ส่งผู้เรียนไปฝึกงานกับผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ หรือฝึกงานในสถานประกอบการจริง

หลักสูตร/สาระวิชา

- ผู้เรียนทุกคนต้องมีทักษะวิชาพื้นฐาน
- การวิเคราะห์แนวโน้มอาชีพปัจจุบันและในชุมชน
- การกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและแนวทางของผู้เรียน
- มีวิชาที่สร้างเด็กเป็นผู้ประกอบการในแต่ละสาขาวิชาชีพ

๑) ภาคทฤษฎี

- การจัดทำแผนธุรกิจ การบริหารการเงิน การผลิต บุคคล เศรษฐศาสตร์ เรียนรู้การเป็นทั้งผู้ประกอบการและลูกจ้าง เพื่อทราบการบริหารจัดการธุรกิจ
- หลักสูตรที่มีผู้ประกอบการมาถ่ายทอด สนับสนุนให้ศิษย์เก่ามาถ่ายทอดและนำเสนอผลงาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ

๒) ภาคปฏิบัติ ฟังแนวคิดจากผู้ประกอบการโดยตรงในสถานศึกษา/และปฏิบัติ ในสถานประกอบการ

กิจกรรมบังคับ ประกอบด้วย

- ๑) ชั่วโมงเรียนในการจุดประกายการเป็นผู้ประกอบการทั้งครูและผู้เรียน (smart hour) และกิจกรรมพิเศษ (เปิดร้านในสถานศึกษา) วิชาช่างประกอบการเฉพาะ
- ๒) กิจกรรมศูนย์บ่มเพาะโดยครูเป็นที่ปรึกษาธุรกิจ และ
- ๓) การประกวดแผนธุรกิจ (มีผู้เชี่ยวชาญ/สถานประกอบการมาอบรม)

เครือข่ายความร่วมมือ

- เครือข่ายช่วยสถานศึกษาในการวิเคราะห์แนวโน้มอาชีพตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนปัจจุบัน
- สถานประกอบการและสถานศึกษาร่วมกันออกแบบหลักสูตร
- การรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย ในชุมชน เพื่อสนับสนุนการตั้งต้นเป็นผู้ประกอบการ

คุณลักษณะของครูผู้สอน

- การปรับทัศนคติการสร้างผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนได้
- แนะนำแนวทางการสร้างผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการสามารถประสานงานกับผู้ประกอบการได้

คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ

- กระตุ้นให้เด็กสนใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีพื้นฐานการทำธุรกิจ (การจัดการทางการเงิน คิดเป็นเชิงธุรกิจได้)
- มีพื้นฐานความรู้ทางเทคโนโลยี พื้นฐานด้านดิจิทัล
- สร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ประกอบการ
- มีความเข้าใจว่าการเป็นผู้ประกอบการ เป็นโลกของอาชีพอย่างหนึ่งที่สามารถทำงานร่วมกับงานหลักได้
- สร้างวิสัยทัศน์การเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนตั้งแต่แรกเริ่ม ปลูกฝังทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพื่อต่อยอดเป็นผู้ประกอบการอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาเท่านั้น แต่เริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านกิจกรรมหรือหลักสูตรสถานศึกษา (ปลูกฝังทักษะรักการทำงาน การหารายได้)
- มีทักษะพื้นฐานการเป็นผู้ประกอบการ (soft skill) ทักษะสื่อสาร เจรจาต่อรอง มนุษย์สัมพันธ์

บทบาทผู้รับผิดชอบ

- สถานศึกษาอาชีวศึกษา (ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา)
- กลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริหาร สอศ.

ปัจจัยสนับสนุน/ปัจจัยภายนอกเอื้อในการสร้างผู้ประกอบการ (ตั้งแต่เด็ก ภายหลังทำงาน)

- การส่งเสริมเครือข่ายเอกชน ในการจัดประกวดทักษะเพื่อการสร้างอาชีพ
- ระบบสนับสนุนสร้างความตระหนักแก่สังคมในการเป็นผู้ประกอบการ
- ระบบติดตามประเมินผลศิษย์เก่า เป็นฐานข้อมูลพัฒนาการสร้างผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง (success case model) /ประยุกต์ใช้ฐานจากแหล่งข้อมูล vcop.net และกรมแรงงาน
- กลไกดำเนินการ การคัดเลือกผู้ประกอบการ ไม่สร้างภาระผู้ประกอบการ เอื้อสิทธิประโยชน์ทางภาษี/เชิดชู
- ระบบสนับสนุนในการเป็นผู้ประกอบการ
 - ๑) ระบบทุนอุดหนุน
 - ๒) ระบบเครือข่ายให้ตั้งตัวได้/ระบบพี่เลี้ยง

๖. วิเคราะห์ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่กำหนดใน ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการ เฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษาที่ไม่รวมการศึกษาก่อนวัยเรียน</p> <p>“การเรียนรู้ตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาเพื่อคุณวุฒิ ตามระดับ การศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และการศึกษาดำเนินชีวิต เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองเพื่อประกอบอาชีพหรือยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต</p> <p>“คณะกรรมการนโยบาย” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ</p>	<p>มีเป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษาเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศ โดยยกฐานะคณาจารย์ที่มีเชื้อสายอาชีวศึกษา ส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษานอกระบบ สำหรับกลุ่มแรงงาน และกลุ่มคนพิการ โดยการจัดฝึกอบรมการเพิ่มทักษะเดิมให้ดียิ่งขึ้น (Up-skill) และการเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มแรงงานและกลุ่มคนพิการได้เรียนรู้ทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง</p>	
<p>มาตรา ๘ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะในทางปฏิบัติ เพื่อรองรับความก้าวหน้าในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย - ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะ เป็นที่ยอมรับ หรือ ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ 	

ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๑๖ การจัดการศึกษามีสามระบบ ได้แก่ การศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ (คือ ระบบการจัดการศึกษาที่กำหนดเงื่อนไขของการสำเร็จ การศึกษาระดับ มี ๓ ระดับ ได้แก่ การศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา) การศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต (ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความรู้เฉพาะด้านความถนัดของตน สำหรับประกอบอาชีพ หรือสำหรับกิจกรรมระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม โดยอาจได้รับใบรับรองคุณวุฒิ) และ การศึกษาตามอัธยาศัย (ระบบการศึกษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของบุคคล โดยศึกษาจาก ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปปรับใช้อย่างเหมาะสม)</p> <p>สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาระบบใดระบบหนึ่งหรือ ทั้งสามระบบได้ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา</p>	<p>การปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน อาชีวศึกษาให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น มี Digital Platform ของอาชีวศึกษา ทั้งหลักสูตรในระบบ หลักสูตรระยะสั้น และตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้ได้ง่ายและกว้างขวางขึ้น</p> <p>แนวทางในการจัด training center และ mobile training เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความรู้เฉพาะด้านตามความถนัดของตน สำหรับประกอบอาชีพ หรือสำหรับการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของบุคคล โดยศึกษาจาก บุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ และส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพได้</p>	

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการ เฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๑๗ การเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียนทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ หรือสมรรถนะ ภายในระบบการศึกษาหรือระหว่างระบบการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยคำนึงมูลค่าของคณะกรรมการนโยบาย</p>	<p>- ปกป้องและสร้างทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา อาทิ เพิ่มเนื้อหาวิชาการด้านธุรกิจเบื้องต้น ได้แก่ ความคุ้มค่าในการลงทุน การตลาด และการเงิน อยู่ในหลักสูตรพื้นฐานของทุกสาขาวิชา</p> <p>- มีโครงการการค้าเป็นธุรกิจ เพื่อฝึกการเป็นเจ้าของสถานประกอบการ (Entrepreneur)</p>	
<p>*มาตรา ๒๑ การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดโดยสถานศึกษา สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยมุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะวิชาชีพที่ตรงตามความต้องการในการพัฒนาประเทศ ความสามารถของการเป็นผู้ประกอบการ และศักยภาพในการเรียนรู้ ต่อยอดความรู้และทักษะเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>การศึกษอาชีวศึกษาอาจจัดในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือในระดับอุดมศึกษาก็ได้</p>	<p>เป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ 2. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะ เป็นที่ยอมรับ หรือ ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ 3. ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง <p>ทั้งนี้ ควรมีมาตรการสนับสนุน อาทิ การปรับฐานเงินเดือนแรกบรรจุของบุคลากรภาครัฐ และเพิ่มค่าตอบแทนพิเศษให้ผู้จบการศึกษาสายอาชีพ การปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น มี Digital Platform ของอาชีวศึกษาทั้งหลักสูตรในระบบหลักสูตรระยะสั้น และตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้ได้ง่ายและกว้างขวางขึ้น</p>	

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะอนุกรรมการ เฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๔๑ ให้ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมสามารถเข้าร่วมจัดการศึกษาหรือรับผิดชอบจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐได้ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น</p>	<p>เพิ่มเติมการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือ การฝึกงาน และระบบอื่นๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ</p> <p>- จัดตั้ง Training Center เพื่อเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติ</p>	
<p>มาตรา ๔๒ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาหรือกลุ่มสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแลกิจการ และการประกันคุณภาพของสถานศึกษา</p> <p>หน้าที่และอำนาจ องค์ประกอบ จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการตามวาระหรือตามที่ได้เป็นไปตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือตามกฎหมายกระทรวงกำหนด</p> <p>หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามวรรคสอง ให้ค้ำจนถึงหลักธรรมนูญและความเป็นอิสระของสถานศึกษาตามมาตรา ๓๙</p> <p>องค์ประกอบ จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง</p>	<p>ข้อเสนอแนะระบบบริหารจัดการการอาชีวศึกษา</p> <p>๑. ตั้งผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติมาเป็นครูฝึก โดยอาจเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือยังไม่เกี่ยวข้องก็ได้</p> <p>๒. ปรับสถานะครูอัตราจ้างของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาให้เป็นพนักงานราชการหรือข้าราชการ</p> <p>๓. เพิ่มจำนวนครูอาชีวศึกษา</p> <p>๔. พัฒนาคุณภาพครูอาชีวศึกษา</p> <p>๕. ความก้าวหน้าและสิทธิประโยชน์ของครูอาชีวศึกษา</p> <p>๖. สร้างความร่วมมือ (Joint Venture) กับภาคเอกชน</p> <p>๗. จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิพื้นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และให้มีจำนวนเพียงพอ</p> <p>๘. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากร (ครุภัณฑ์และครู) ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน</p>	

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>ของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงหน้าที่และอำนาจตามวรรคสอง ความหลากหลายและความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา รวมถึงความต้องการและการเข้าถึงของแต่ละพื้นที่</p>	<p>๙. ทบพวนอุดรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และค่าใช้จ่ายเงินเดือนครู ให้เท่าเทียมกับสถานศึกษาภาครัฐ และทบพวนอุดรเงินอุดหนุนรายบุคคลของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน</p> <p>๑๐. รัฐจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อนำไปใช้ในการก่อสร้างอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน ทุนการศึกษาของครู และริไฟแนนซ์ได้ ต้องมีศูนย์ข้อมูลอาชีวศึกษาแห่งชาติ ใช้ระบบ School Partners ในการยกระดับอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ</p>	
<p>มาตรา ๔๕ ให้สถานศึกษาจัดให้มีบริการเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑)ระบบการดูแลติดตามและช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำช่วยเหลืออย่างทันการณ์ ทันเวลา รวมทั้งการอบรมบ่มนิสัย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีทักษะชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และเกิดความรู้ความเข้าใจในตนเอง</p>		

ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>(๒) ระบบความปลอดภัยในสถานศึกษาและระบบสวัสดิภาพในสถานศึกษา</p> <p>(๓) ระบบขนส่งหรือที่พักเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลที่ตั้งของสถานศึกษา หรือระหว่างสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาร่วมกัน</p> <p>(๔) ระบบการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาศืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา</p> <p>(๕) ระบบอื่นตามความจำเป็น</p> <p>การดำเนินการตาม (๑) ถึง (๕) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยคำนึงถึงความจำเป็นของคณะกรรมการนโยบาย</p> <p>การดำเนินการตาม (๑) ถึง (๕) สถานศึกษาอาจดำเนินการเองหรือดำเนินการร่วมกันเป็นเครือข่ายได้</p> <p>โดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษา หากสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้กระทรวง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการ หรือจัดบริการให้ตามความเหมาะสม</p> <p>ผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสอาจได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตาม (๓) (๔) และ (๕) จากรัฐองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา</p>		

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอารอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๔๘ ให้การผลิตครูมุ่งเน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ทำให้บัณฑิตนักศึกษามีความคร่ำครึธาต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูและการนิเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร</p> <p>ให้รัฐจัดตั้งกองทุนผลิตและพัฒนาครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสนับสนุนการศึกษา คัดเลือกสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพในการผลิตครูเพื่อให้ผู้รับทุนเข้าศึกษา เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของประเทศ</p>		<p>- จัดทำมาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ</p>
<p>มาตรา ๔๙ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำกับดูแล และการปฏิบัติตามมาตราฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความหลากหลายหรือความแตกต่างตามกลุ่มประเภทบทบาท และหน้าที่ของครู</p>		<p>- ทางเลือกในการเสนอให้มีใบประกอบวิชาชีพครูการอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ</p>

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียน ผู้ไม่มีความรู้แต่มีคุณวุฒิอื่นตามที่องค์กรวิชาชีพตามมาตรา ๔๙ รับรอง ต้องผ่านการสอบวัดสมรรถนะหลัก ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาขาวิชา ที่สอน และความเชี่ยวชาญเฉพาะที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน และมีการสอบวัดผลตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด</p> <p>ให้บุคคลตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับไปประกอบวิชาชีพครูตามที่องค์กรวิชาชีพตามมาตรา ๔๙ กำหนด</p>		<p>ทางเลือกในการเสนอให้มีการจัดประเมินหรือทดสอบ สำหรับผู้ประสงค์ประสงค์หรือความเชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา แต่ไม่ได้มีการจบครุมาโดยตรง</p>
<p>มาตรา ๗๒ ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>	<p>- ให้ทุนเรียนฟรีเพื่อจูงใจให้เด็กสายสามัญมาเรียนสายอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนกลับมาเป็นผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาขาดแคลนและสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ และขอความร่วมมือภาคเอกชนร่วมให้ทุนการศึกษา</p> <p>- จูงใจผู้เรียนโดยใช้กลไกกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา</p>	

ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	ประเด็นการอาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการอาชีวศึกษา	แนวทางในการดำเนินการของคณะอนุกรรมการ เฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>ร่าง ๒) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามเหมาะสมและความจำเป็น</p> <p>ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรตามวรรคหนึ่ง โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด</p>	<p>- เพิ่มการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือการฝึกงาน และระบบอื่นๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ โดยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการร่วมจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี การรับเด็กเข้าไปฝึกงาน หรือ การจัดตั้งสถานประกอบการในโรงเรียน (เด็กฝึกงานที่โรงเรียน) ด้วยการเพิ่มสิทธิประโยชน์การลดหย่อนภาษีจาก ๒๐๐% เป็น ๔๐๐% และพัฒนากระบวนการในขอลดหย่อนภาษีให้ง่ายขึ้น</p>	

๗. ข้อเสนอ “การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา”

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“การอาชีวศึกษา” หมายความว่า กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี</p> <p>“การฝึกอบรมวิชาชีพ” หมายความว่า การเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะภายใต้หลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด</p> <p>“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันการอาชีวศึกษาของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“สถานประกอบการ” หมายความว่า สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด</p> <p>“มาตรฐานการอาชีวศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา</p> <p>“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ</p> <p>“คณะกรรมการการอาชีวศึกษา” หมายความว่า คณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>เนื่องจากคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษาเห็นควรมีการกำหนด “การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี” ในพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงควรเพิ่มคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบทวิภาคี ดังต่อไปนี้</p> <p>๑. การศึกษาระบบทวิภาคี/การจัดการศึกษาทวิภาคี (ให้มีขอบเขตนิยามว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ ภาครัฐสภากิจหรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่ง ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ ภาครัฐสภากิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต และทักษะอาชีพในการพัฒนาตนเอง และสามารถเป็นแนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนได้)</p> <p>๒. คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (โดยกำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจในการประเมินหลักสูตรการจัดการศึกษาทวิภาคี กำหนดหลักเกณฑ์ประเภทค่าใช้จ่าย ในการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีของสถานประกอบการ)</p> <p>๓. การประเมินคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษา (โดยเน้นการประกันคุณภาพ การศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนากำลังคน ฐานสมรรถนะ และการตอบสนองต่อสมรรถนะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา)</p>

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๒ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีรวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวินิจฉัยให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

มาตรา ๘ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้ โดยรูปแบบดังต่อไปนี้

(๑) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาริชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาริชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาริชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ในหลายรูปแบบรวมกันได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

เห็นควรปรับหลักการจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา รวมทั้ง สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติ

เห็นว่าสมควรกำหนดรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการศึกษา ตามมาตรา ๔๔ ประกอบกับการรวบรวมการจัดการเรียนรู้ตามที่ปรากฏในมาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และ มาตรา ๕๑ ของ ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ เห็นว่าการอาชีวศึกษาสามารถจัดได้ทุกระบบการศึกษา กล่าวคือ ๑) การศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ ๒) การศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง และ ๓) การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในแต่ละระบบการศึกษานั้น การอาชีวศึกษายังสามารถจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้ใน ๓ รูปแบบ กล่าวคือ ๑) รูปแบบการศึกษาในระบบ ๒) รูปแบบการศึกษานอกระบบ และ ๓) รูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๙ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ</p> <p>(๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง</p> <p>(๓) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ</p> <p>คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้ หรือทักษะใน การประกอบอาชีพหรือการศึกษาคือ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะได้</p>	<p>เห็นว่าหลักสูตรการจัดการศึกษาในปัจจุบันควรมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาตาม สมรรถนะผู้เรียนและมีผลต่อเนื่องในการจัดการศึกษาตั้งแต่ในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อเนื่องจนระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ทั้งใน ๒ สายหลัก ได้แก่ สายสามัญ (สายวิชาการ) และสายปฏิบัติการ (สายวิชาชีพ) ด้วยเหตุนี้หลักสูตร การจัดการอาชีวศึกษา จึงสมควรเริ่มตั้งแต่การสร้างผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมใน ด้านวิชาชีพ ไปจนถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาและต่อยอดการเรียนรู้ เพื่อการ พัฒนาและสร้างนวัตกรรมทางวิชาชีพ ในหลักสูตรการศึกษาปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ</p> <p>ทั้งนี้ การเปิดหลักสูตรการศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาจึงควรกำหนดให้มีหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม วิชาชีพ ๔ หลักสูตร ได้แก่</p> <p>(๑) ประกาศนียบัตรเตรียมอาชีวศึกษา</p> <p>(๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ</p> <p>(๓) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง</p> <p>(๔) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ</p>
<p>มาตรา ๑๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖ การจัดการอาชีวศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง</p> <p>(๑) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการกระจาย อำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน</p> <p>(๒) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน ตามความถนัด และความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี</p> <p>(๓) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนดนโยบาย การผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา</p>	<p>เห็นควรเสนอให้รัฐมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษา โดยภาคเอกชน ให้เอกชนสามารถร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรูปแบบการลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership : PPP)</p>

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>(๔) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง</p> <p>(๕) การมีระบบจุดใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ</p> <p>(๖) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม</p> <p>(๗) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี</p>	
<p>มาตรา ๑๑ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) พิจารณาเสนอแนะนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนการพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพต่อรัฐมนตรี</p> <p>(๒) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภาารรวม และภาารแยกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔</p> <p>(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับเข้าสมทบ ภาารยกเลิกการสมทบ และการควบคุมดูแลสถานศึกษาอื่นหรือสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและภาคการฝึกอบรมวิชาชีพ</p> <p>(๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ</p> <p>หลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการตลอดจนหลักเกณฑ์การฝึกงานและการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการ เพื่อขอรับคุณวุฒิการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน</p>	<p>เห็นควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาวิชาคือ และการจัดสหกิจศึกษา</p>

ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา	พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑
	<p>(๕) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำกับดูแลและการให้การรับรองมาตรฐานสถานศึกษา อาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ</p> <p>(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและภาระงานวิชาชีพ เกี่ยวกับสถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการ</p> <p>(๗) กำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกไปรับรอง ความเป็นครูฝึกในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๕</p> <p>(๘) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการกำหนดนโยบายในการระดม ทุนทรัพยากร รายได้ หรือการจัดตั้งกองทุนอุดหนุนตรี</p> <p>(๙) ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ และดูแลระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อาชีวศึกษา สถาบันหรือสถานประกอบการเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การอาชีวศึกษา</p> <p>(๑๐) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดเพื่อกระทำการใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอาชีวศึกษา</p> <p>(๑๑) ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศคณะกรรมการอาชีวศึกษาเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๑๒) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p>

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>หมวด ๒ สถานศึกษาอาชีวศึกษา</p> <p>มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เฉพาะด้านในสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งใดมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ เฉพาะด้านในสาขาวิชาชีพให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้นเพื่อให้สามารถจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้อย่าง ต่อเนื่อง และได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี</p>	<p>เห็นควรกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวะเอกชน เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ จะมีคณะกรรมการอาชีวศึกษาเอกชน (กอช) ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยทำหน้าที่หลักในการ</p> <p>๑) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาเอกชน ประสานการใช้และรับรอง หลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนด</p> <p>๒) คัดกรองสิทธิประโยชน์ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวะเอกชน และ</p> <p>๓) ดูแลสิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ</p> <p>รวมถึงการเปิดสาขาวิชาการเรียนการสอน โดยให้มีสำนักอาชีวศึกษาเอกชน เป็นโครงสร้างภายใน ในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา</p> <p>นอกจากนี้ เห็นควรเสนอให้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการภาครัฐและ เอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อ.ศ.) ให้ชัดเจนในกฎหมาย</p>
<p>มาตรา ๑๕ ให้สถาบันตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ เป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการแบ่งส่วนราชการของสถาบันตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>เห็นควรเสนอให้สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วย งบประมาณแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่</p>

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>มาตรา ๒๗ ให้มีผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบัน และให้มีรองผู้อำนวยการสถาบันอย่างน้อยหนึ่งคน กับทั้งอาจมีผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบัน หนึ่งคนหรือหลายคนก็ได้ ทั้งนี้ ตามจำนวนที่สภาสถาบันกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่ผู้อำนวยการสถาบันมอบหมาย</p>	<p>เห็นควรเสนอให้มี</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) กลไกบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะ เป็นแนวทางการกระจายอำนาจให้มีอิสระในการบริหารงานด้านบุคคล สามารถพัฒนาครูและสรรหาครูอาชีวศึกษาได้เอง รวมไปถึงสามารถจ้างครูผู้สอนและบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษาโดยอาจพิจารณาจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเป็นหลัก ๒) แยกบุคลากรสายการบริหาร โดยมีการกำหนดระยะเวลาดำรงตำแหน่งที่ชัดเจน คัดเลือกบุคคลที่รู้บริบทพื้นที่อย่างแท้จริง ๓) มี ก.ค.ศ. อาชีวศึกษากลาง เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแยกเป็น อ.ก.ค.ศ. แต่ละสถาบัน เพื่อทำหน้าที่หลักด้านปฏิบัติการและตัดสินใจ ๔) เปิดช่องให้มีหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ (ก.ค.ศ.) เชื่อมโยงการทำงานกับ ก.ค.ศ. ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดค่าตอบแทนตามสมรรถนะที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
<p>หมวด ๔ ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ</p> <p>มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานการอาชีวศึกษาของชาติ ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ให้สามารถจัดการอาชีวศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการอาชีวศึกษา</p>	<p>เห็นควรเสนอให้มีความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ในกรณีดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การพัฒนาห้องปฏิบัติการหรือพื้นที่การฝึกงาน ๒) การให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการและภาคเอกชนในการร่วมมือการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดศูนย์ฝึกอบรมอาชีวศึกษา Training center/Mobile center ๔) ความร่วมมือจัดทำศูนย์ Big data center เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลเชื่อมโยงในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การมีงานทำ นอกจากนี้ สมควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของ กรอ.อศ. และ อกรอ.อศ. ให้มีหน้าที่ชัดเจนตามกฎหมาย เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
<p>หมวด ๕ การเงินและทรัพยากร</p> <p>มาตรา ๕๖ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า “กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ”</p> <p>มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา การพัฒนาบุคลากรและความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย</p> <p>(๑) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่สถานประกอบการหรือเอกชนมอบให้แก่กองทุน หรือที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้แก่กองทุน</p> <p>(๒) เงินที่ได้รับจากต่างประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ</p> <p>(๓) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน</p> <p>(๔) รายได้หรือผลประโยชน์อื่นของกองทุน</p>	<p>เห็นควรกำหนดให้รัฐจัดสรรเงินเพิ่มเติมเป็นรายปี เพื่อให้แก่กองทุน รวมทั้งให้กองทุนสามารถระดมทุนได้ เพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา การพัฒนาบุคลากร และความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา</p>
<p>-ไม่มีการกำหนด-</p>	<p>เห็นควรกำหนดให้มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในประเด็นดังต่อไปนี้</p> <p>๑) กำหนดหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้ (๑) ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีหลักสูตร การศึกษาระบบทวิภาคี (๒) ให้สถานประกอบการต้องร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดการ การศึกษาระบบทวิภาคี (๓) ให้สิทธิประโยชน์ในด้านค่าตอบแทนสำหรับผู้จบการศึกษาใน ระบบทวิภาคี โดย ปวส. ที่จบทวิภาคีที่ได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าปริญญาตรี รวมทั้งการ ให้ผู้สมัครรับรองความเป็นผู้มีทักษะ และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพผ่านระบบทวิภาคี</p> <p>๒) การให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการ/ครู/ผู้เรียน เพื่อจูงใจให้ร่วมจัดการ การศึกษาและเรียนในระบบทวิภาคี</p> <p>๒.๑ สถานประกอบการ โดยการทำหนังสือพิธีขอรับวิทยุทางภาษีแก่สถาน ประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (จาก ๒ เท่า เป็น ๔ เท่า) และสัดส่วนการ ลดหย่อนตามขนาดของสถานประกอบการ หรือได้รับการประกาศเกียรติคุณความดี</p>

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	ข้อเสนอของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
	<p>ยกย่องเชิดชูเกียรติ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ ให้เป็นไปตามประกาศที่กรมสรรพากรร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด</p> <p>๒.๒ ผู้เรียน และครูผู้สอนในระบบทวิภาคี ดังนี้ (๑) ค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับผู้เรียนในวันที่ไม่ได้มีการฝึกในสถานประกอบการ (๒) ค่าตอบแทนสำหรับผู้สอนทวิภาคีในสถานประกอบการ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ ในการได้รับสิทธิประโยชน์ให้เป็นไปตามประกาศที่กรมพัฒนามีมือแรงงานกำหนด</p> <p>๓) หลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีดังนี้</p> <p>(๑) ให้มีองค์กรกลางในการเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>(๒) มุ่งเน้นยกระดับคุณภาพและปริมาณของผู้เรียน และผู้จัดการศึกษาในระบบทวิภาคี</p> <p>(๓) สนับสนุนให้สถานประกอบการขนาดเล็ก และขนาดกลางสามารถจัดการศึกษาทวิภาคีได้</p> <p>(๔) ใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากภาครัฐมาส่งเสริมการจัดการศึกษาทวิภาคีและพัฒนาาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง</p> <p>(๕) พิจารณาจัดตั้งกองทุนสำหรับการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รวมถึงการจัดสรรเงินอุดหนุนที่เหมาะสมกับสถานประกอบการในการพัฒนาทักษะแรงงาน</p> <p>๔) กลไกการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี</p> <p>๔.๑ การนำกลไก กรอ.อศ. มาใช้เป็นหลักในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยร่วมมือกับสภาหอการค้า และสภาอุตสาหกรรม เพื่อสร้างกลไกการเตรียมความพร้อมของสถานประกอบการ และสร้างในการพัฒนาครูในสถานประกอบการ เพื่อให้การจัดการทวิภาคีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p>

๔.๒ กำหนดให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษาร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาาระบบวิทยามีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดและคัดกรองสมบัติของสถานประกอบการที่มีคุณภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาวิชาที่รวมทั้งซึ่งเหมาะเป็นสถานประกอบการที่จัดการศึกษาวิชาที่เป็นระบบข้อมูลสารสนเทศ ทั้งนี้หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๕) หลักสูตรการจัดอาชีวศึกษาระบบวิทยาคือ เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ยึดหยุ่น โดยให้สถานศึกษากำหนดหลักสูตรการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ มุ่งใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นต้นตั้ง เน้นการฝึกปฏิบัติและทักษะพื้นฐานของการเป็นผู้ประกอบการเพื่อการประกอบอาชีพ และให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติในสภาพจริงได้ โดยต้องผ่านการรับรองหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาก่อนนำไปใช้ในสถานประกอบการ

๖) มาตรการในการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบวิทยาคือ (ป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมาย)

๘. ภาพถ่ายการดำเนินงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

การประชุมของคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา

คณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษาเข้าพบพลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำเรียนข้อเสนอการปฏิรูปอาชีวศึกษา ในวันศุกร์ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษารับฟังความเห็นเกี่ยวกับอาชีวศึกษาทวิภาคี/การส่งครูไปฝึก
ในสถานประกอบการ

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษาเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิรูปอาชีวศึกษา

ประธานคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษาร่วมเสวนาในงานมหกรรมปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปประเทศ (Education Expo ๒๐๑๘) เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑

อนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ศึกษาดูงาน ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีไออาร์พีซี จังหวัดระยอง

อนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษาร่วมกับสำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
ดำเนินงานโครงการส่งครูอาชีวศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ
นำร่อง ๑. ก่อสร้าง ๒. ยานยนต์ ๓. พลังงาน ๔. เครื่องยนต์เล็ก และ ๕. แมฟพิมพ์

เลขาธิการคณะกรรมการอาชีวศึกษา (ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร) ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา ในประเด็นการปฏิรูปอาชีวศึกษา

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาชีวศึกษา
เพื่อให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น

การประชุมครั้งที่	ประเด็นการหารือ/แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น	บุคคลภายนอกที่ร่วมประชุม
๙/๒๕๖๑	อุปสรรคในการจัดการอาชีวศึกษาและ แนวทางการร่วมมือในการปฏิรูป การอาชีวศึกษา	๑. นางสุรัชดา พ่อธานี กลุ่มงานส่งเสริมและรับรองสิทธิประโยชน์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ๒. นางเจ็ดฤดี ชินเวโรจน์ สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๑๖/๒๕๖๑	การปรับแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา	นายภาณุรุจ กลิ่นโพธิ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๑๗/๒๕๖๑	แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้ง Training Center/Mobility Training Center เพื่อเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติ	นายเจียง วงศ์สวัสดิ์สุริยะ กรมการสถาบับนการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ ๒
๒๐/๒๕๖๑	ร่างแผนงานสนับสนุนทุนอาชีวศึกษาของ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา	นางเสาวณี จันทะพงษ์ สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาค ทางการศึกษา
	ประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การอาชีวศึกษาที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิรูปการศึกษา	นายจักรพันธ์ พุทรวงศ์ กลุ่มนิติการ สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๒๑/๒๕๖๑	แนวทางและความจำเป็นในการจัดตั้ง “สภาทวิภาคี”	รศ.ดร.จिरเดช อู่สวัสดิ์ คณะกรรมการสภาการศึกษา และ คณะกรรมการสานพลังประชารัฐ ด้านการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ
๒๒/๒๕๖๑	สมรรถนะครูอาชีวศึกษา	๑. รศ. ดร.ไพโรจน์ สติรยากร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ๒. นายอธิปไตย โฟแดง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร อาชีวศึกษา

การประชุมครั้งที่	ประเด็นการหารือ/แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น	บุคคลภายนอกที่ร่วมประชุม
	การปฏิรูปการอาชีวศึกษา ประเด็นทักษะและประสบการณ์ของครูอาชีวศึกษา	๑. Mr. Markus Hoffmann ผู้อำนวยการโครงการเยอรมัน-ไทยเพื่อความ เป็นเลิศในการศึกษาทวิภาคี ภายใต้หอการค้า เยอรมัน - ไทย ๒. Mr. Paul Kolker ที่ปรึกษาอาวุโส สถาบันสหกิจศึกษาและ พัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไทย - เยอรมัน
๒๓/๒๕๖๑	มาตรฐานวิชาชีพครูการอาชีวศึกษา	ผศ.ดร.กิติเดช สันติชัยอนันต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
๒๗/๒๕๖๑	การศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม อาชีวศึกษา (Training Center)	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย คณะเศรษฐศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์
๓/๒๕๖๒	แนวทางในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาค รัฐและเอกชนในการสร้างสมรรถนะความ เชี่ยวชาญของครูอาชีวศึกษา	นายสุรพงษ์ เอ็มอุทัย สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๔/๒๕๖๒	แนวทางในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนในการสร้างสมรรถนะความ เชี่ยวชาญของครูอาชีวศึกษา กรณีการส่งครู อาชีวศึกษาเข้าฝึกงานในสถานประกอบการ	๑. นายสุรพงษ์ เอ็มอุทัย สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร อาชีวศึกษา ๒. นายพิเชษฐ จันสกุลวิบูลย์ อนุกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (อ.กรอ.อศ.. สาขาเครื่องยนต์เล็ก)
๘/๒๕๖๒	ประเด็นการแก้ไขพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	นายสาโรจน์ ขอจวนเตี้ย ที่ปรึกษามาตรฐานด้านอาชีวศึกษา ช่างอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา

การประชุม ครั้งที่	ประเด็นการหารือ/แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น	บุคคลภายนอกที่ร่วมประชุม
๙/๒๕๖๒	การส่งครูอาชีวศึกษาฝึกในสถานประกอบการ นำร่อง อกรอ.อศ. ๕ สาขาอาชีพ	๑. นายสุรพงษ์ เอิมอุทัย สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ๒. นางฉัตรชนก สายสุวรรณ สำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา
๑๐/๒๕๖๒	แนวทางการขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม (Training Center)	นายทองพล อุลปาท บริษัท สุมิพล คอร์ปอเรชั่น จำกัด
๑๒/๒๕๖๒	แนวทางการสร้างทักษะผู้เรียน เป็นผู้ประกอบการ	๑. นางสาวนิธิวดี สมบูรณ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายประสานเครือข่าย ผู้ให้บริการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม ๒. นายหฤษฎ์ เรืองหฤษฎ์ สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ๓. นางทิพวรรณ วงศ์วิเชียร กลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ๔. นางสาวรัชดาภรณ์ เทพพุทธา ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๑๔/๒๕๖๒	แนวคิดในประเด็นสมรรถนะครูอาชีวศึกษา และสมรรถนะผู้บริหารอาชีวศึกษา	นางเรณู สันตโยภาส กลุ่มงานพัฒนาหลักเกณฑ์และฐานสมรรถนะ ครูและบุคลากรอาชีวศึกษา สำนักพัฒนา สมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๑๕/๒๕๖๒	แนวทางการสร้างนักนวัตกรรม ในกลุ่มผู้เรียน อาชีวศึกษา	ศดานันท์ ล้อเพ็ญภพ นักส่งเสริมงานนวัตกรรมกลุ่มเยาวชน โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรม ในกลุ่มเยาวชน สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA)

คณะผู้จัดทำ

๑)	นายอนุสรณ์ แสงนิมนวล	ประธานอนุกรรมการ
๒)	นายดวง อันทะไชย	รองประธานอนุกรรมการ
๓)	รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลกาญจน์	อนุกรรมการ
๔)	นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	อนุกรรมการ
๕)	นายไกรยศ ภัทราวาท	อนุกรรมการ
๖)	นายถาวร ชลัษเฐียร	อนุกรรมการ
๗)	นายอรรถการ ตฤณารังสี	อนุกรรมการ
๘)	นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ	อนุกรรมการ
๙)	นายวิริยะ ฤาชัยพาณิชย์	อนุกรรมการ
๑๐)	นายประดิษฐ์ ระสิตานนท์	อนุกรรมการ
๑๑)	นายโพธิวัฒน์ เผ่าพงศ์ช่วง	อนุกรรมการ
๑๒)	นายสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	อนุกรรมการ
๑๓)	นายอดิศร สินประสงค์	อนุกรรมการ
๑๔)	นางสาวสมรชันิกร อ่องเอิบ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕)	นางพรพิมล เมธีรานันท์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖)	นางสาวดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗)	นางสาวทตยา รัชตาริวัฒน์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘)	นายภัทรธรรชาติ อาซากิจ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการเฉพาะกิจ
ด้านอาชีวศึกษา

อนุกรรมการ

นายอนุสรณ์ แสงนึ่มนวล
ประธานอนุกรรมการ

นายตวง อันทะไชย
รองประธานอนุกรรมการ

รศ. วุฒิชัย กปิลกาญจน์

นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ

นายถาวร ชลัษเฐียร

นายไกรยศ ภัทราวาท

นายประดิษฐ์ ระสิตานนท์

นายอรรถการ ตฤษณารังสี

นายโพธิวัฒน์ เผ่าพงศ์ช่วง

นายวิริยะ ฤกษ์พาณิชย์

นายสมศักดิ์ ตลประสิทธิ์

นายอดิศร สินประสงค์

นางสาวสมรัชนิกร อ่องเอิบ
อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

นางพรพิมล เมธีรานันท์

นางสาวดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย

นางสาวทททยา รัชธาธิวัฒน์

นายภัทรธนาชาติ อาชากิจ

**สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา**